

Tooneel-parodieën, of hekelspellen : tweede verzameling

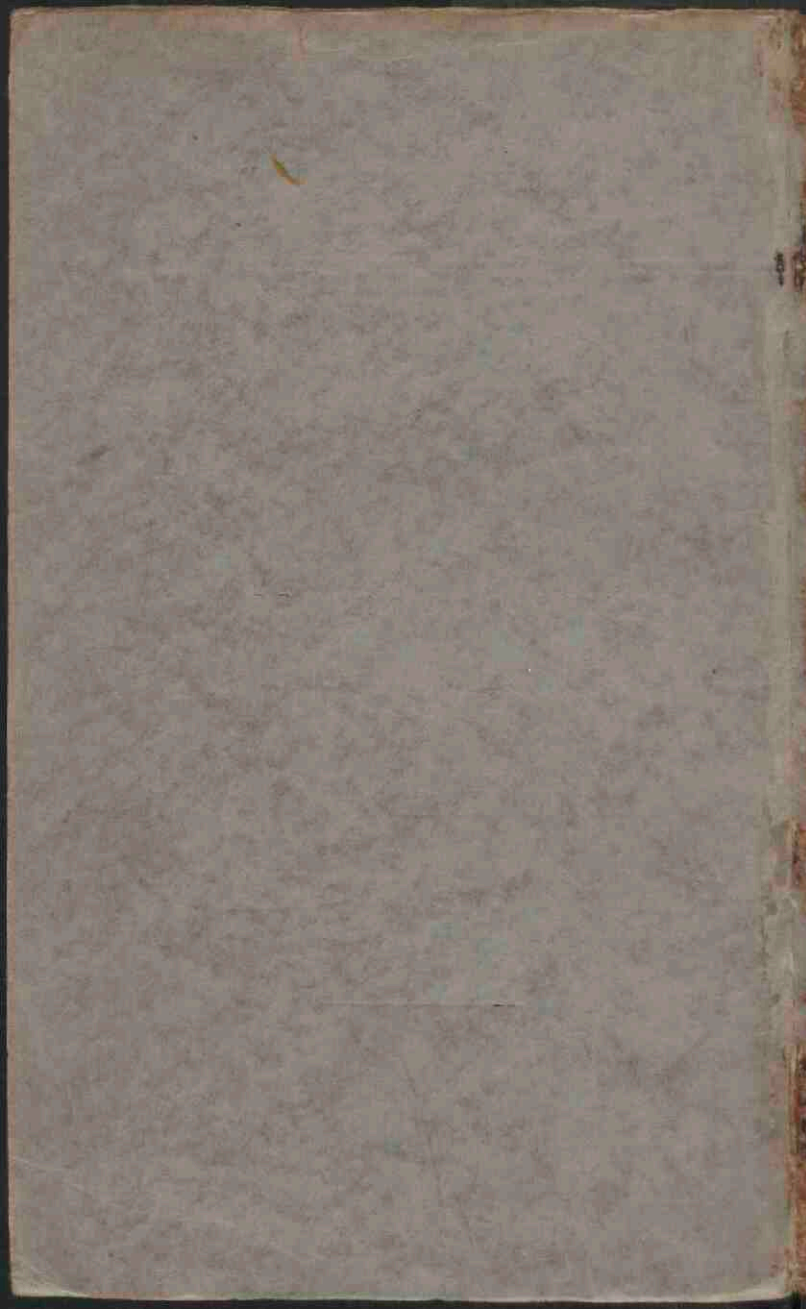
<https://hdl.handle.net/1874/367496>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL
No. 298^B

M Mercurius Stast No 276
Zoo A Ch de Wakulo 1916
a obtenu l'envoi à la Bibliothèque Royale de

Belgique, par la Bibliothèque .....

Université d'Utrecht (PB)

de l'ouvrage suivant :

Cote : De Winkel 198 ab

Auteur : Barlaam

Titre et date : Goeneel paradijs

Volumes et format : 2 x 8

Prière d'insérer ce talon dans le volume
lors de l'envoi.

Aan M..... No.....

is ter inzage op de Koninklijke Bibliotheek van
België, vanwege de Bibliotheek.....

.....
het volgende werk toegezonden :.....

Signatuur : .....

Auteur : .....

Titel en jaartal : .....

.....
Aantal delen en formaat :.....

Verzoeken bij de verzending deze strook in het
boekdeel te leggen.

Dr. J. te Winkel

N. 147a

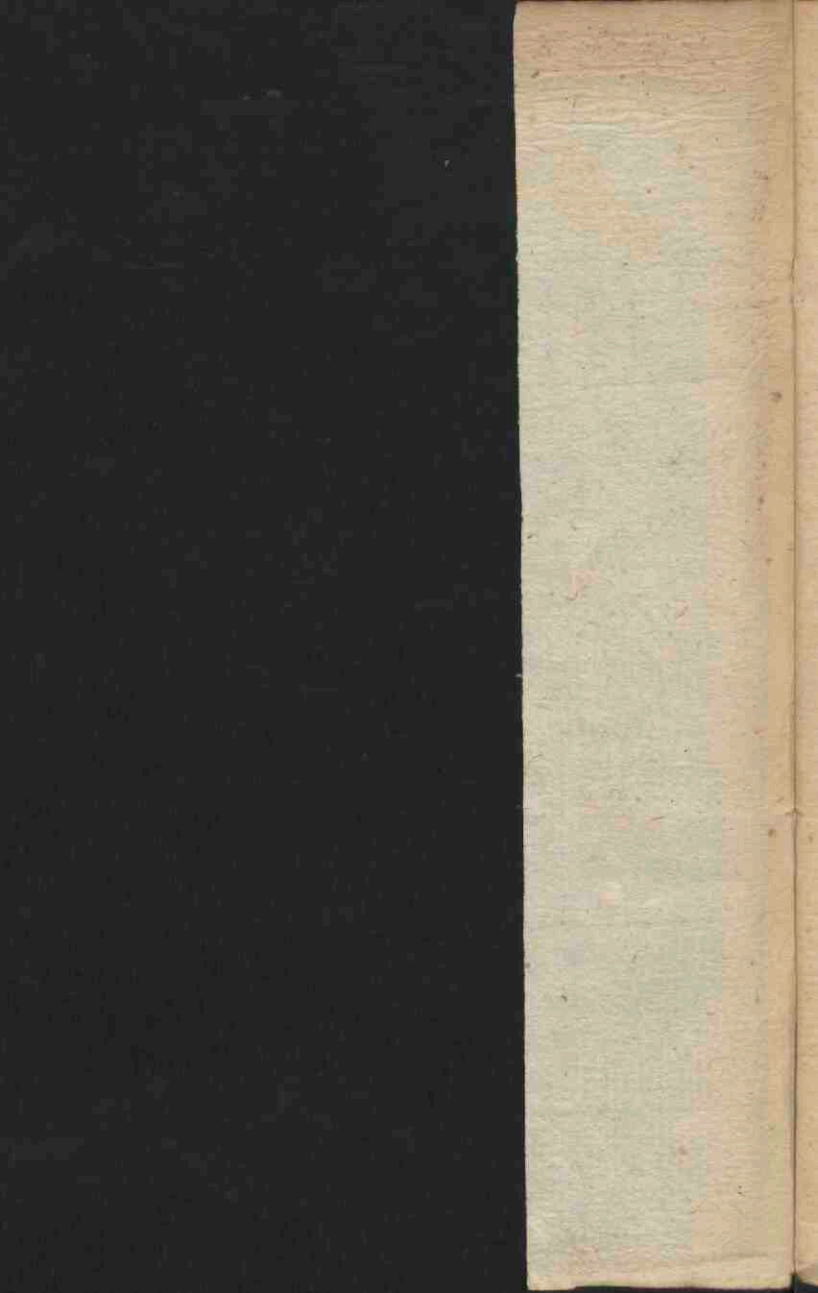
N. 172a

N. 593 b

N. 1012

2986

TOONEEL-PARODIËN,

OF

HEKELSPELLEN,

DOOR

A. L. BARBAZ.

TWEEDE VERZAMELING.

---

*k Verklaar u 'k hekelspel door dees beteekenis:

*k Bespot slechts wat niet deugt, en spaart wat loflijk is.

TE AMSTELDAM, BY

P. E. BRIËT.

1816.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

I N H O U D.

DEMOPHONTES, OF DE VERRUILDE KINDE-
REN.

DE MALABAARSCHE WEDUWE, OF DE
GALANTE FRANSCHMAN.

DE DOODELYKE MINNENYD, OF DE YL-
HOOFDIGE GENERAAL.

DE CID, OF DE GEVOLGEN VAN EEN' KLAP.

VOORBERICHT.

De algemeene en verëerende goedkeuring der kundige liefhebbers van het tooneel omtrent de eerste verzameling myner **HEKELSPELLEN**, die, volgens myne bedoeling, sterk den laghlust hebben opgewekt, is voor my eene aanspooring geweest om deze tweede verzameling uit te geven, waarmede dit werk bescloten word. Ondertusschen, welke beloften my gedaan zyn geworden van een of ander der gezegde **HEKELSPELLEN** op onzen Amsteldamschen schouwburg ten tooneele te voeren, is zulks, tot heden toe, niet gebeurd, en de redenen daarvan zyn my onbekend. Men behoefde toch niet te vreezen daardoor een' levend' dichter, of overzetter, der gehekelde stukken te beleedigen, naardien ik niets dan het werk van overledenen heb gegispt; en, al ware dit ook anders, men is niet altoos even kiesch geweest om levende personen op dat tooneel te sparen, gelyk de ondervinding meermalen heeft bewezen. Hoe het zy, het is altoos voor een' tooneeldichter zeer voldoende, wanneer de goede uitflag van zyn werk niet afhangt van de verdienste der acteurs en actrices, die hetzelfde hebben uitgevoerd, maar hy dien uitflag alleenlyk aan zichzelf verfschuldigd is.

Betreffende deze tweede verzameling, laten de beminnaars van het treurspel zich niet belgen, daarin ook **DEMOPHONTES** en **DEN CID** gehekeld te vinden: deze beide treurspellen, en wel byzonder het laatstgenoemde, zyn vol wezenlyke schoonheden van styl en vaerzen, doch uiterst gebrekkig in derzelve grondslag en samenstel, alsöök in eenige karakter-

schilderingen; men zal, by derzelver verselyking met de parodiën, bemerken dat ik alle de schoone brokken, zo veel mogelijk, heb gespaard, en dit is, de reden waarom ik, in die van DEN CID, het twaalfde tooneel heb gevoegd, waar ik veronderstel dat de schim van Voltaire, die zélf een gestreng beoordeelaar van dat stuk is geweest, den hekelaar vermaant het fraaije tooneel der rechtvordering van Chimene te sparen, gelyk zulks dan ook geschied.

Heb ik, in de voorrede myner eerste verzameling, gezegd dat „hoe méér platte en manke vaerzen en uitdrukkingen men uit „het treur- in het hekelspel kan overbrengen, hoe méér voor- „deel men heeft,” dit heb ik inzonderheid in DEN DOODELYKEN MINNENYD ondervonden, blykens het dertiende tooneel, hetwelk woordelyk uit het treurspel is overgenomen, en dat volmaakt overéénstemt met den toon der parodie.

Hopende dat deze tweede en laatste verzameling den kunstkenneren niet minder welgevallig dan de vorige moge zyn, acht ik hiermede myne nieuwe onderneming volëindigd, en betuig ik hen mynen hartlyken dank voor de my betoonde heusfche welwillendheid en bemoeiding.

DEMOPHONTES,

OF DE

VERRUILDE KINDEREN,

H E K E L S P E L,

DOOR

A. L. BARBAZ.

PERSONAADJEN.

DEMOPHONTES, *koning van Tracië.*

DIRCE, *gehouden voor de dochter van Mathuses.*

CREÛZE, *prinses van Phrygië.*

TIMANTES, *gewaande zoon van Demophontes.*

CHERINTES, *zoon van Demophontes.*

MATHUSES, *een der ryksgrooten.*

ARBATES, *hoofdman van de lyfwach.*

EEN LOTERY-JOOD.

ZWYGENDEN.

DE PRIESTERS, *in hunne plegtgewaden.*

OLINTES, *zootje van Timantes en Dirce; een kind in de luijers.*

LYFWACHTEN.

VRIENDEN *van Timantes.*

*Het spel speelt in en omtrent de hoofdstad van
Tracië.*

DEMOPHONTES,

OF DE

VERRUILDE KINDEREN,

H E K E L S P E L.

E E R S T E T O O N E E L,

*Het tooneel verbeeld de tuinen van het koninglyk
paleis.*

DIRCE, TIMANTES.

DIRCE, *hem te gemoet gaande.*

Myn Prins!

TIMANTES, *haar omhelzende.*

Myn Egaël!

DIRCE.

Zwyg: 't waar' zéker met ons fout,

Wist uw of myn papa dat wy zyn stil getrouwd:

Noem my uw vrouwtje niet dat iemand dit kan hooren:

Ik kreeg van vaderlief gewis een' veeg óm de ooren,

En de úwe, een koning, deed u dansen voor den stok;

Ja, vreeslyk vierden zy den teugel aan hunn' wrok,

Indien ze eens wisten, 't geen voor ieder bleef verzwegen,

Dat ik by u, Timant'! een kleintje heb gekregen!

TIMANTES.

Ei, Dirce! vrees maar niet: geen mensch weet van den moord;

Daarby, ik ben een held, die aan geen klap zich floort.

DIRCE.

Jawel zyt gy een held, dit hebt gy fraai bewezen:
De Tracifche kourant was aartig om te lezen,
Inzonderheid voor my, die in dat nieuwsblad zag
Hoe gy 'k weet niet wat volk afroste slag op slag.
Maar, liegt men niet wel eens in zulke dagpapiere?

TIMANTES.

Ja, 't is 't aloud gebruik der heeren kourantieren;
Nochtans, DE MONITEUR heeft niets van my vergroot:
'k Sloeg, met één' sabelslag, wel twintig mannen dood,
En, daar ze, in 't bloedig zand, als dronken suizebolden,
Was 't grappig om te zien hoe raar hun koppen rolden.

DIRCE.

ô Foei! schei uit! Gy maakt my mislyk, lieve man!.....
Maar, zeg my eens, waaröm verliet gy 't leger dan?

TIMANTES.

Op Demophontes last kwam ik naar huis toe jagen.

DIRCE.

En hebt gy, zynde in 't veld, niet weêr de dollen vlagen
Van die ylhoofdigheid, die vaak u kwelt, bespeurd?

TIMANTES.

Neen, liefje! maar ik heb uw afzyn diep betreurd.

DIRCE.

Dat was recht vryndlyk, prins! 'k Heb óók, als opgesloten,
Om uwe afwezigheid een' tranenplas vergoten,
Byzonder by de nacht, zó, dat de morgenstond
De kustens van myn bed schier als dóórregend vond.

TIMANTES.

Dacht gy zó teér aan my, bevalligste aller vrouwtjes?
 Kom, druk dan andermaal uw' echtvrind in uw boutjes!....
 Hoe vaart ons zoontje?

DIRCE.

Wél, hoezeer 't wat lastig is:
 Het kind krygt tandjes, en het schreeuwt dierhalve frisch;
 't Is by de minn' besteed, verre uit myn' vaders oogen;
 Want ik, die 't spyten moet, durf myn' Olin' niet zogen,
 Dewyl zyn grootpapa hem knorrig aan zou zien.

TIMANTES.

Wy zyn 't volkomen ééns, en dit past echteliën.
 Maar, Dirce! zeg my toch, (ik vraag 't niet om te gekken,)
 Hoe gy uw' zvangren staat voor ieder kost bedekken,
 Byzonder voor mynheer Mathuses, uw' papa,
 Die niet gemaklyk is, komt iemand hem te na?
 En uw bevalling óók, hoe kost gy die verbergen?

DIRCE.

Ikzelf, ik weet het niet; uw vragen moet my tergen.
 Geen mensch heeft iets bemerkt; doch hoe 't is toegegaan,
 Vraag 't Metastasio (*), dien schraudren Itaaljaan:
 Hy zal 't wel weten.

TIMANTES, *peinzende.*

Dus, in de ondermaansche dingen,
 Bestaat 'er altyd iets, hetwelk de stervelingen,
 Hoe scherp ook van gezigt, niet dóórzien naar hunn' zin;
 Zy zyn dikwerf, aan 't einde, onkundig van 't begin.

Een

(*) De auteur van het stuk.

Een dochter, uit het bloed van een' der eerste grooten,
 Bekomt, eer ze openlyk den trouwknop heeft gefloten,
 Een zontje; en 's vaders oog noch iemand van het hof
 Bespeurt in 't allerminst het toeval dat haar trof!
 ô Wondre duisternis der aardfche omftandigheden!
 En wy, wy noemen ons beftaald door 't licht der reden!....
 Gy ziet, myn Dirce! dat ik wysgeer ben en blyf,
 En fpreuken, goed of niet, zyn al myn tydverdryf.

DIRCE.

Gy zyt een aartig man, nú wys, dán dol in 't praten.

TIMANTES.

Hoor: ik wil langer niet u in den pekel laten;
 'k Zal by den koning gaan, en zeggen hem: „ Myn heer
 „ En vader! ik, uw zoon, Timantes, ben hier weér;
 „ 'k Heb, als een dapper held, uw' vyand kwaad gebrouwen;
 „ Maar, kyk! dat's niet genoeg: ik wenschte ook wel te trou-
 „ wen;
 „ Ja, 'k ben 't reeds min' of meer, en heb uw oog verblind:
 „ Dirce is myn gade; hier is ons gebakerd kind!”.....

DIRCE,

Neen, prins! befta dat niet: uw vader, die gedurig
 Zyn kwade luimen heeft, is goed, maar wispelturig:
 Licht zoende hy in 't eerst myn lieve onnoozle fpruit,
 En smeet die toch daarna, verwoed, het venster uit.
*'k Beef, op 't herinn' ren, dat de wet een Maagd doet sneeven,
 Die, niet uit Vorstlyk bloed, u haare hand zal geeven.*

TIMANTES.

Dat's een verdoemde wet! Word ik ter dezer steê
 Eéns meester, ik herftel de lieve égalité.

DIR-

DIRCE.

Een zwaarder onheil hangt ons boven 't hoofd; 't verjaaren
 Van 't offren eener Maagd dreigt nieuwe ramp te baaren.
 De Vorst wil dat myn naam aan 't lot zy blootgesteld;
 Myn Vader weigert zulks, en maakt een groot geweld,
 Wyl Demophont' ook niet zyn dochtren meê laat looten,
 Die, schoon ze uw zusters zyn, en ryzig opgeschoten,
 Toch niet, op verre na, zó mooi zyn als ik ben.

TIMANTES.

Zó mooi als gy? Ik meen dat ik die nuffes ken:
 't Zyn styve poppen, trotsch op mode en pracht te gader,
 Die vry wat kostbaar zyn voor haren vorst en vader;
 'Er waar' niet aan verbeurd, al waren ze allen dood!
 Zy moeten de eersten zyn, wanneer 'er dient geloot.
 't Is zonde dat ik 't zeg, maar, moet hier iemand sneven,
 'k Zou twintig zusters om één enkel liefje geven (*).

DIRCE.

De godspraak, midlerwyl, die 't hooge treurspel siert,
 Is weêr geraadpleegd.

TIMANTES.

Zeg, wat toen geëntwoord wierd.

DIRCE, op een' deklameerende toon.

- „ Als twee verruilde kindren
- „ Zich kennen, op het end',
- „ Dan zal hun trouw de elend'
- „ Der maagdedood verhindren,
- „ En ieder zyn kontent."

TI-

(*) Parodie van dezen regel, uit GYSBRECHT VAN AEMSTEL:

„ Ik zou, om éénen man, wel bei' myn kinders geven."

TIMANTES, *glimlaghende.*

Dat's duister!

DIRCE.

Ja, zó zyn de oraklen.

TIMANTES.

Groote goden!

DIRCE.

'k Zou sterven, (waarom niet?) indien zulks waar' van nou.
Doch ééne kleinigheid, by 't geen 'er word gevraagd, (den;
Beler my 't looten.

TIMANTES.

Wat?

DIRCE, *beschaamd.*

Uw Dirce is . . . niet meer maagd!

TIMANTES.

De drommel! dat komt goed, die inval kan ons helpen.
Myn eigen vrouw! myn ik! wil vry uw tranen stelpen:
'k. Zal Demophontes nu maar alles doen verstaan.

DIRCE.

'k Ben zó bevreesd!

TIMANTES.

Geen nood! Sluip weg: daár komt hy aan.

*Dirce vertrekt aan den éenen, terwyl Demophontes
van den anderen kant verschynt.*

T W E E D E T O O N E E L.

DEMOPHONTES, TIMANTES, LYFWACHTEN.

TIMANTES, *nederknielende.*

Myn vader, en myn Vorst, pardon....!

DEMOPHONTES.

Ryst op, myn zoontje!

TIMANTES.

Ik kreeg van u een' brief, en keerde.....

DEMOPHONTES.

Dit verschoontje,

ô Prins! want, zonder dat, noemde ik u dezerteur.

Ik ben, dit oogenblik, in een zeer goed humeur:

Dit ziet ge aan myn gelaat, en hoort zulks aan myn rede.

Zeg, is de vyand mak? en krygen wy haast vrede?

TIMANTES.

Ja, vorst! Ik ben een held, en dus is alles klaar:

Geen uwer vyanden verroert zich meer.

DEMOPHONTES.

Zo waar?

Dat doet my veel plaizier, ja, ik ben thans noch blyër.

Hoor toe, myn lieve zoon! je word zoo'n groote vryër,

Dat ge eindlyk uit moet zien naar eene hupsche meid.....

Maar, ik begryp het al; nu! ik heb niets gezeid!

ô Jouw verliefde schelm! gy wenschte alreê zelfs heden

Met uw beminde bruid naar 't huwlyksbed te treden:

Biegt op: heb ik wel mis? Is niet de zaak gezond?

TIMANTES, *ter zyde.**ô Goôn! de Koning weet, myn Dirce, ons Echtverbond!*

DEMOPHONTES.

Haar vader was met my sints lang geen beste vrienden;

Doch onze ruzie wykt, zodra we ons kroost verbinden.

Myn staatsbelang, ô prins! verëischt een' band zó schoon:

Zyn dochter word de myne, en dus myn zoon zyn zoon;

Ja,

Ja, als wy alles uit het wáre punt beschouwen,
Dan winnen we elk een kind.

TIMANTES, *ter zyde.*

Hoe kan ik noch mistrouwen?

DEMOPHONTES.

Dit had gy niet verwacht, ook, prinslief?

TIMANTES.

Waarlyk, neen!

Maar 't leven is doormengd met duizend zeldzaamheên.
Ik ga myne echtvrindin terstond naar 't hof geleiden.

DEMOPHONTES.

Dat zal Cherintes doen, terwyl wy 't feest bereiden.

TIMANTES.

Myn broeder, heer? Dat's best: die knaap is heusch van aart.

DEMOPHONTES.

Zodra word niet haar vloot ter haven ingeklaard,
Of vyftig schoten, uit het grof kanon der schepen,
Verkondigen haar komst.

TIMANTES, *verwonderd.*

Heb ik u wél begrepen,

Myn vader?

DEMOPHONTES.

Ja, myn zoon! 't zal mooitjes zyn.

TIMANTES, *als voren.*

Wat vloot?

Ei, zeg!

DEMOPHONTES, *gemelyk.*

Wel, prins! een vloot van schepen!

TIMANTES, *ter zyde.*

Sakkerloot!

Dan

Dan heb ik mis verstaan! .... Wel! hebje van je leven!

DEMOPHONTES.

Ja, ja! verheug u maar: dát zal een bruiloft geven!

TIMANTES.

Wie is dan toch de bruid?

DEMOPHONTES.

Creüze, een ryksprinses

Van Phrygië, en zo schoon gelyk de mingodes,
Die ryklyk erft, komt ze ééns haar' ouden heer te misfen.

TIMANTES.

Mynheer...! ik dacht... ik waande... ó doodelyk vergiften!

DEMOPHONTES.

Het is geen daaglyksch brokje... Ik zie, gy watertand!

Nu, nu! heb maar geduld: zy ftapt welras aan land.

'k Stel zeker, dat gy óók de meid niet zult mishagen:

Gy zyt een knap jong heer, in 't bloeijen uwer dagen.

Wees vrolyk.....

TIMANTES.

Vader!.....

DEMOPHONTES, *ziende Arbates komen.*

Prins, de Vloot is in 't gezicht.

Arbates nadert.

D E R D E T O O N E E L.

DEMOPHONTES, TIMANTES, ARBATES,
LYFWACHTEN.

ARBATES, *langzaam sprekende.*

Vorst, by 't flauwe morgenlicht,

Zag

Zag ik van verre iets spits opryzen uit de baren,
 Zó kort en dun alsóf het speldenpuntjes waren:
 Ik nam myn' kyker voort, en richtte hem naar zee,
 En zag toen... niet-met-al; want lucht en vloed en reé,
 't Was alles dik bemist, tot dat dit dampig duister
 Allengs wierd opgelost in heldren zonneluister:
 Toen zag ik ook noch niets, dan golven, blaauw en groen,
 Gekuifd met sneeuw wit schuim. 'k Wreef eens myne oogen?
 Bemerkte ik eene vloot, die zweefde langs de stroomen; (toen
 'k Was knorrig dat ik die niet eerder had vernomen.
 Ik zag galjoot en brik en kotter, die voor ty
 Laveerden dóór elkaér, aan bak- of stuurboordszy',
 Recht op dees haven toe, terwyl der lootsen pinken
 Heenzeilden, om elkéen' te hoeden voor 't verdrinken.
 Hoe melde ik al hetgeen door my bezigtigd wierd?
 De *hoofdgaley* was fraai met vlaggen opgefierd;
 En, daar zy, op het dek, rondkeek naar 't wimpelwaaijen,
 Zag ik de ryksprinses haar' witten neusdoek zwaaijen;
 Waarna ik zeide tot myzelven: „ 't Is nu tyd
 „ Dat ik ten hove keere, en van myn' last my kwyt.”

DEMOPHONTES.

Wat zyt gy, lieve Arbaat! langwylig in 't vertellen!...
 Ga, laat myn lyfwacht u aan 't schuimend strand verzellen:
 Het prezenteeren van 't geweer der oorlogslíén,
 En 't lossen van 't kanon, doe onze hulde zien
 Aan de eedle ryksprinses, die 't zéker zal behagen.
 Zorg, als zy stapt van boord, haar in de sloep te dragen:
 Dat zy haar voetjes toch niet nat make op het strand!
 Gy weet myn' verdren last: ga, handel met verstand.

VIERDE TOONEEL.

DEMOPHONTES, TIMANTES.

DEMOPHONTES.

Wel! zal 't ook prettig zyn? Myn zoon! ga haar verrassen,
 Verwelkom uwe bruid: my dunkt, dit zoude u passen.
 Zo ik niet jichtig waar', 'k ging met u naar de reë;
 Maar 't waait my wat te sterk, inzonderheid aan zee:
 Ga dan, in myne plaats.

TIMANTES.

Ik? Vader! wil my hooren!

Ik kan niet trouwen.....

DEMOPHONTES.

Kom, wil my niet ringelooren!

Dat zegt gy om de grap.

TIMANTES.

Neen, vaderlief! ik zou

Welgaarne nimmer my verbinden aan een vrouw:

'k Ben bang voor 't huwlyk.

DEMOPHONTES.

Prins! dat zyn maar viezevazen,

Voorzigtig, wilt gy niet dat ik begin te razen,

En dat myn goede luim in kwade luim verkeer'l

Een meisje zegt doorgaans, al mint zy noch zo reë,

Dat zy niet trouwen wil, uit maagdelyke schaamte;

Doch gy, een jongeling, niet dor als een geraamte,

Maar dik en vet en frisch, gy maakt my zulks niet wys.

Uit 's huwlyks lotery trekt gy den hoogsten prys.

Timantes! laat uw bruid niet troostloos huiswaart keeren:

B

Denk,

Denk, 't is een wisfel, dien ik niet durf protesteeren,
 Maar accepteeren moet, naar eisch van pligt en woord:
 Voldoe dan myne schuld, en breng ons tot akkoord.
 Ik laat me als vader niet, veel min' als koning, doeken,
 En, lagch ik heden noch, straks zou ik kunnen vloeken.
 Dag, bruijom!

V Y F D E T O O N E E L.

TIMANTES.

Wat geval! Daar sta ik nu als gek!
 Ik kryg, op deze wyze, aan bruiden geen gebrek.
 Myn vrouwtje- en zoontjelief! u laat ik nimmer varen....
 Van varen: naar my dunkt, zwem ik in 't holst der baren;
 Ik draai alreë naar 't strand; en, op den zelfden tyd,
 Stort me over 't hoofd een golf, die me onderst boven smyt,
 Zodat ik proest en spuw, door 't ingeslikte water;
 De bliksem, donder, wind en hagel, (met geklater,)
 Belemren tevens my in 't zwemmen naar den wal,
 En ik vrees noch altyd dat ik verzuipen zal.
 Wat word my 't brein verward! Ik ken myzelv' niet langer;
 'k Ga van een gloënde vrucht, van dolle woede, zwanger,
 Die, als zy word gebaard, zal schreeuwen dat het klinkt,
 En maken dat al 't hof van vlammen blaakt en blinkt;
 Ja! raak ik éénmaal los, 'k zal tieren als bezeten,
 Het heilig priesterdom, van doodschrik, bloed doen zweten,
 Opstaaplen all' de doën die ik tot morslen sla,
 En roepen, op dien berg: „Ik sterf! Viktoria!”

Hy vliegt heen, met alle teekenen van razerny.

Z E S D E T O O N E E L.

*Het tooneel verbeeld een bosch, en eene zeehaven,
in 't verschiet,*

CREÛZE, CHERINTES; eenige LYFWACTEN,
achterwaart.

CREÛZE.

'k Ben blyde dat myn reis zo wél is afgelopen:
Ik hou 'er gantsch niet van my in de zee te doopen;
Men heeft geen droog gewaad juist altyd by de hand,
En ik sta nooit zó vast als op het vaste land.....
Maar, prins! wat ziet gy znuur! *Wat zyn de reên*, laat hooren,
Van uw droefgeestigheid? Hebt gy de spraak verloren?
Al ben ik een prinses, 'k ben daarom niet te min'
Een meisje, en heb, als meisje, een weinig pratenszin.
Gy waart, *in Phrygië*, zó vrolyk alle dagen;
Gy zongt, en danste, en sprongt, of vischte, of gingt uit jagen;
Maar thans staat gy verstuft, met de oogen naar den grond.
Prins, is 't in Tracië 't gebruik, by 't Echtverbont,
De Bruid zo treurende na 't Huwlyksbed te leiden?
Het zou dan beter zyn dat wy 't niet deden spreiden.

CHERINTES.

Ten minste, niet voor hem die zich 'er pret belooft.....
Mevrouwtjelief! verschoon me, 'er maalt my wat in 't hoofd:
'k Wou óók wel bruijom zyn, maar 'k weet geen bruid te vinden
Die met Cherintes zich door 't huwlyk wil verbinden; (den,
Ik knies my dood!

CREÛZE.

Eilaas! hebt gy geen minnares?

Wat spelt gy me op den mouw!

CHERINTES.

't Is zuiver waar, prinses!

CREÛZE.

Gy veinst, myn prins! Ei, wil CreÛze uw hart ontdekken:

'k Heb licht een medicyn, die u tot baat kan strekken.

CHERINTES.

Gy; lieve doctores? Wat aangename taal!

Hoë gaarne ware ik ziek, geneesde gy myn kwaal!

CREÛZE.

Spreek vry.

CHERINTES.

Word dan niet boos, of ik zal liever zwygen....

Maar, hoor 't vertelsel aan, dat u méér licht doet krygen.

Hy reciteert op een' kinderächtigen toon.

'Er was reis ééns een prins, die, van 't uitheemsche strand,

Zyn' broeders jonge bruid moest voeren naar zyn land:

Hy zag de schoone maagd, hy zag haar koontjes blozen;

Hy zag haar leliën gemengeld met haar rozen;

Hy zag haar lokjes bruin, hy zag hare oogjes zwart;

En 't minnewichtje trof hem met een pyltje in 't hart.

Kortom, hy minde haar en wenschte haar te kuschchen;

Al 't water van de zee kon zyne vlam niet blusfchen;

En toen hy bragt aan wal die zusterlyke bruid,

Sprak hy: „Ik min u teér!”..... Nu is 't vertelsel uit.

CREÛZE, *ter zyde.*

Wat is hy geestig!

Tegen Cherintes.

Prins!.... durst gy my dat beschryven?
 'k Moet, nit welvoeglykheid, u immers braaf bekyven?
 Vermeete! dat gy my bemint is niet-met-al;
 Maar dat gy 't my vertelt, kyk, dat is al te mal!

CHERINTES.

Heb ik niet wél gedacht dat gy me zoud beknorren?
 Scheld vry de huid my vol, 'k zal tegen u niet morren.
 Gy zult myn zuster zyn; en ik, verliefd van aart,
 Zou wenschen dat ge alleen myn' broeders zuster waart,
 Ja dat ik u.... ó Goón! waar dwalen myne zinnen!

CREÛZE.

Nu, nu! gy moogt ook wel als broeder my beminnen:
 't Is in alle eer en deugd..... Och! kyk my zó niet aan!

CHERINTES.

Ik kan de aantrekkingskracht der schoonheid niet weérstaan:
 Uw oog is een magneet, bekoorlykste aller menschen,
 Die 't myn' doet draaijen naar de noordpool myner wenschen.
 Het was myn ongeluk, of myn geluk misfchien,
 Dat ik u ééns moest zien, om u altyd te zien;
 Want, zo ik nimmer u gezien had in myn leven,
 Is 't wis dat gy me altoos onzichtbaar waart gebleven.
 Ja, 't was myn' vaders schuld dat ik verliefde, alzo
 Hyzelf te dicht byéén het vuur bragt met het stroo:
 Prinses! gy zyt dat vuur, ik ben dat stroo te noemen;
 Ik vatte al spoedig vlam. Waaróm toch, pot vol bloemen!
 Zond my papa tot u met die kommissie heen?
 Hoor: zo gy knorren wilt, knor dan op hem alléén.

CREÛZE.

Wat redeneert gy gek, ó broeder van uw' broeder!
 Alléén om 't maklyk rym, maakt my dit vaers verwoeder;
 Want ik ben tegen u noch niet verwoed geweest;
 Maar 't spyt my evenwel dat gy my leid ter feest.
 Ga vry.....

CHERINTES, *willende vertrekken.*

Vaar wel, mevrouw!

CREÛZE, *ter zyde.*

ó Lompert!

Overluid.

Gaat gy loopen,

Myn prins? Ik heb u toch niet weggejaagd. Het hopen
 Op gunstiger onthaal staat ieder' minnaar vry.

CHERINTES.

Een dame leed te doen is geen gebruik by my.

CREÛZE.

'k Dacht dat ge een juffers toorn' veel beter uit kost leggen.

Ter zyde.

Ik ben op hem verliefd, maar durf het hem niet zeggen.

Op een' smachtende toon.

Cherintes!....

CHERINTES.

Wat is uw believen?

CREÛZE.

Vraag my niets.....

Hoe graag, zo 't wezen mogt, zeide ik u echter iets!

CHERINTES.

Gy haat my, wreede!

CRE.

CREÛZE.

Ik, wreede? Och! zou ik dan zó spreken?
Is van myn teder hartje u geen gevoel gebleken,
Dat.... Goón! ik zei' te véél, en zit reeds aan het snoer!

CHERINTES.

Zou 't mooglyk zyn?.... ó Goón! ik zie Timantes-broër!

Z E V E N D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, TIMANTES.

TIMANTES, *tegen Cherintes.*

Is dit de Ryksvorstin?

CHERINTES.

Ja, broérlief!

TIMANTES.

Ga dan wandlen,

Dewyl ik in 't geheim iets met haar af moet handlen.

A G T S T E T O O N E E L.

CREÛZE, TIMANTES.

TIMANTES, *haar beleefd groetende.*

Mevrouw! hoe vaart gy? hoe vaart uw mynheer papa?
Is uw famielje wél?

CREÛZE, *beleefd neigende.*

Wy zyn welvarend, ja,

En hopen 't ook van u, aan wien ons ligt gelegen.

TIMANTES.

Ik ben gezond van lyf, maar, och! 'k ben daarëntegen
Zeer ongezond van ziel, en bitterlyk bedroefd;

Ja, 'k heb sints gistren laat geen nat of droog geproefd.

CREÛZE.

Wat schort 'er aan, myn prins? Uwe oogten staan verwilderd.

TIMANTES.

De bleeke wanhoop is op myn gelaat geschilderd,
Omdat ik trouwen moet. .... Verschoon dit woord, prinses!

Het is een bittere pil voor eene minnares:

Ik weet het; en nochtans moet ik myn hart ontdekken:

Ik heb in u geen zin, dus kunt gy maar vertrekken,

Hoe eer hoe beter; ja, ik wenschte dat ge alreé

Weér zat gerust te huis aan d'overkant der zee.

Intuschen, om voor 't oog uw kieschheid wat te sparen,

Kunt gy, zo 't u gelieft, myn' vader wel verklaren,

Dat gy het zyt, vorstin! die my een blaauwe schein

Deed loopen, want ik neem u dit niet kwalyk, neen!

Vertel hem dat ik u onäartig kom te voren,

Dat ik een jongen ben die u niet kan bekoren,

Een luamel, ja een gek, niet passende u tot man;

Kortöm, zeg all' van my wat lelyk heeten kan.

Onze oude heeren zyn 't die gaarne ons deden trouwen;

Doch laten ze, als 't hen lust, te samen bruiloft houden:

Ik wil niets van de pret. Hiermede is 't afgedaan.

CREÛZE.

Wat hoor ik!

TIMANTES.

Naar ik meen, deed ik my klaar verstaan.

Geluk op reis, mevrouw! en groet mynheer uw' vader!

'k Wensch u, zowel als hem, gezondheid!

NE.

N E G E N D E T O O N E E L.

CREÛZE, TIMANTES, CHERINTES,
LYFWACHTEN.

TIMANTES.

Prins, tred nader;

Gelei Mevrouw na 't hof.

CREÛZE.

Wel, wel! wat compliment!
Hebt gy noch méér douceurs?

TIMANTES.

Myn hart is u bekend.

Ik ben een held, prinses! en niet geschikt tot veinzen.
Bon jour! Gy kunt myn' raad op uw gemak bepeinzen.

T I E N D E T O O N E E L.

CREÛZE, CHERINTES.

CREÛZE.

o Goden! heb ik dan, om dus gefopt te zyn,
Zó lang gereisd op zee, by zonne- en maneschyn,
By storm en helder weêr, met vóór- en tegenwinden?
'k Ben zó verwoed, dat ik myzelv' wel zou verflinden,
Indien ik kon!.... Word dus een ryksprinses verächt?
Geen kruijersdochter had zulk een onthaal verwacht.
Cherintes! hebt ge my noch lief, gelyk te voren?
Ben ik zó lelyk niet, dat ik u kan bekoren?
Zyt gy gewillig my een' kleinen dienst te doen?

CHERINTES.

Wel zekerlyk, mevrouw! 'k doe álles om een' zoen.

CREÛZE.

Gy krygt 'er tien, ó prins! voidoet gy myn, begeeren;
Myn hart, myn hand, myn kroon, myn' vaders geld en kleê-
 (Te weten, als hy sterit,) krygt gy van my ten deel; (ren,
 Maar 't geen ik v u u verg is mooglyk al te véél;
 Gy moet my wreken.

CHERINTES.

Ei!.... Op wien?

CREÛZE.

Gy moet my wreken

Op iemant dien gy kent, die my heeft doorgestrekén
 Zó lelyk als ooit maagd zich doorgestrekén vond:
 Dus legt gy, eedle prins! een pleister op myn wond'.

CHERINTES.

Wie is die spitsboef dan?

CREÛZE.

Timantes. Laat hy beven!

Gy moet hem, uit myn' naam, een goed pak slagen geven,
 En met een' dikken stok, die hem de ribben kraakt.

CHERINTES.

Myn' Broeder? met een' stok?

CREÛZE.

Zie toe dat gy wat raakt.

Daarvoor word gy myn man, en kuscht ge uw vrouwtjes
 mondje.....

Maar, bloodáart! hoe! gy beeft gélyk een juffershondje!
 Voorzeker zyt gy bang dat hy u rosfen zal.

Wel-

Welnu! ik bragt met my matrozen aan den wal,
 Waarōnder kaerels zyn die vuisten kunnen roeren:
 'k Trakteer hen op een zoopje, als zy myn wraak volvoeren.

CHERINTES.

Och, och! myn arme broër!.... Vermeent gy dan, vorstin!
 Al ros ik hem niet af, dat ik u niet bemin?
 By alle goden....!

CREÛZE.

Neen! staak dat hoogdravend spreken;
 Bemín my al of niet, ik moet myn blaauwtje wreken.
 'k Verwacht niet eens van u, al is dees lomphéid grof,
 Dat gy me, als 't passen zou, geleiden zult naar 't hof.

E L F D E T O O N E E L.

CHERINTES.

De ryksprinfes schynt in geen goed humeur te wezen.
 Wat of myn broeder haar gedaan heeft? Ik moet vreezen
 Dat hy onhoffelyk met haar gehandeld heeft;
 Maar 'k dank hem, als het my zyn bruid in de armen geeft.
 Wis heeft hem weêr, dit uur, zyn razerny bekropen,
 En, als hem die bevangt, schynt hy te zyn bezopen:
 't Is jammer, by myn ziel, dat hy bezit die kwaal;
 't Is anders zulk een baas in filozooffche taal!
 Zou ik hem rofen! ik, hem een pak slagen geven!
 Neen, goôn! zó zal ik niet met broër Timantes leven.....
 Dáár komt Mathufes met zyn lieve dochter aan:
 Ik, die wellevend ben, ruim dus voor hen de baan.

TWAALF

MATHUSES, DIRCE.

MATHUSES, *Dirce by de hand voorttrekkende.*

Kom, Dirce! talm zó niet! Dees kust dient voort ontweken;
 De wind is gunstig om terstond in zee te steken,
 Want kyk, hy draait zuid-oost met oostelyke streek,
 De kiel, door my geklaard, ligt in de gindsche kreek,
 Men vlie'!

DIRCE,

Papa! waarheen?

MATHUSES.

Naar Holland, naar de duinen,
 Die Tesfels vryë reë beheerschen met haar kruinen,
 Naar 't handelsminnend volk dat aan den Yfroom woont:
 Dáár worden wy mischien op 't schouwtooneel vertoond;
 Dáár mag geen jonge maagd gekeeld zyn voor de altaren;
 Dáár heeft men meisjes lief, byzonder van uw jaren;
 Dáár trouwt gy mooglyk met een' ryken koopmanszoon,
 En eert 'er god Merkuur verr' boven andre goón.

DIRCE.

Men roemt dat land als best voor handelaar en pooter;
 Men eet 'er goede visch, en lekkre kaas en boter;
 De vrouwtjes, naar ik hoor, gaan dáár gekleed met zwier,
 En, schoon somtyds wat naakt, toch niet zó naakt als hier;
 Maar, vader! met dat all' blyf ik hier liever wonen:
 De heertjes zyn hier óók verzot op jonge schoonen;
 'k Vind licht een goed portuur.....

MATHUSES.

'k Word dol om zulk een praat!

Hier snyden u weldra de priesters tot gebraad;
 Want maagdevleesch behaagt die hongerige gieren.....
 Neen, koning Demophont'! gy zult uw' lust niet vieren;
 Gy zult myn Dirce niet verlooten doen, gantsch bloed!
 Vóór dat ge uw dochters óók met haar verlooten doet.

DIRCE.

Papalief! ei! misfehien doet my het lot niet keelen:
 'k Mogt in de lotery doorgaans gelukkig spelen.

MATHUSES, *kwaad.*

Men moet maar vader zyn, om zó te zyn bedot!

DIRCE, *ter zyde.**Hy weet myn' echt!....* Hélaas! wat zal ik zyn bespot!*Overluid.*

Och, vader! zo ge my beloofd dat ik geen klappen
 Ontfangen zal, veel min' dat gy me in 't stof zult trappen,
 Wil ik bekennen, dat.....

MATHUSES.

'Er is geen *trouw en eer*,'Er is geen *pligt*, ja zelfs geen *mededoogen* meer.

DIRCE.

't Was buiten myne schuld wat me over is gekomen.
 Weet dan, ik heb een.....

MATHUSES.

Ei, ik heb niets kwaads vernomen

Van u, myn lieve kind! en ben slechts wat verstoord,
 Omdat gy met papa niet wandlen wilt naar boord.

DIR-

DIRCE, *ter zyde.*

Dus weet hy niet dat ik gekraamd heb!.... Best gezwegen:
Hy had fchier, per abuis, 'er kennis van gekregen.

MATHUSES.

Noch ééns, het fchip ligt klaar en met ons goed bevracht:
Verzel my, Dirce! kom; want fchipper Oelkens wacht.

DIRCE.

ó Goden!....

D E R T I E N D E T O O N E E L.

DIRCE, MATHUSES, TIMANTES.

MATHUSES.

'k Ga eens zien of reeds de zeilen waaijen,
En of men ons befpiet.

*Hy begeeft zich achterwaart, bosch- en strandwaart
ziende.*

TIMANTES, *meer voorwaart opkomende.*

Wie of dáár rond mag draaijen?

Hoe! 't is Mathufes!

DIRCE, *zonder Timantes te zien.*

Och! trof ik Timantes aan!

Myn mannetje! en myn zoontje! ik kan u niet ontgaan.

TIMANTES, *haar ziende, en toefchietende.*

Hé! dáár is Dirce zélf!.... Myn lief! fchept gy een luchtje?

DIRCE.

ó Neen! men speelt met my een allerdroevigst kluchtje:
Papa wil my van hier vervoeren, yslyk gram,
En dat ter zee,....

TIMANTES.

. Waarheen?

DIR-

DIRCE.

Helias, naar Amsteldam!

TIMANTES.

Ik kryg, van kouden schrik, een rilling door myn leden!...
Is dat manier van doen?

DIRCE.

Hy luistert naar geen reden.

Dáár keert myn vader weér: maak hem niet boos, Timant'!

TIMANTES.

'k Zal hem niet bozen!

MATHUSES, *te rug gekeerd.*

Prins! dus wandlende op het strand?

Gy kunt dit, als men zegt, niet jonger doen.

Tegen Dirce, terwyl hy op zyn horlogie ziet.

Kom, volg me;

Het word reeds laat, myn kind!

TIMANTES.

Ik waarschouw u, verbolg me

Niet sterker, vriend Mathus!'k had haast „Matthys" gezegd!

MATHUSES.

Welzo! gy wederstreeft het vaderlyke recht!

TIMANTES.

Natuur! natuur! uw recht word veelyds kromgebogen.

Man! dwing uw dochter niet!

MATHUSES.

Zy ziet me altyd naar de oogen;

En weet wel dat ik haar als zedig meisje ken.

Ik ben haar vader, ik!

TIMANTES, *met vuur.*

En ik ben..... die ik ben!

MATHUSES, *Dirce by den éénen arm trekkende.*
Zy gaat terftond naar zee.

TIMANTES, *Dirce by den anderen arm trekkende.*

Zy zal in zee niet steken.

DIRCE, *zich losrukkende.*

Hei, hei! met dit geweld zoud gy my de armen breken!

MATHUSES.

Zou dan de onnoozle Maagd voor 't slagmes zyn gereed?

TIMANTES, *ter zyde, lagchende.*

„De onnoozle maagd!”... Papa! wist gy eens wat ik weet!.....

Overluid.

Mathuses! welk een taal! Wil my dat nieuws niet heelen:
Is Dirce dan gedoemd?

DIRCE.

Ja, prins! men wil my keelen.

TIMANTES.

U keelen!... Groote goón! Dit maakt me alweêr verwoed.
Hoe! Dirces schoon wit kleed zou zyn bemorscht met bloed!
Ik, die een held ben, ik zou alles niet vermoorden!....
Mynheer Mathuses! och! vergeef myn bitze woorden:
'k Dacht dat gy knorrig waart, uw lieve telg woud slaan,
En wist de reden niet waaróm gy sloop wilt gaan.

MATHUSES.

Zie daar uw drift, myn prins!

TIMANTES.

Helaas! zó zyn de menschen:

Zy wenschen wat ze ontvliên, ze ontvliên hetgeen zy wenschen:

Dit

Dit komt op 't zelfde neêr. Maar, heeft uw kind geloot?

MATHUSES.

Noch niet; doch uw papa begeert vóórâf haar dood:
Hy zegt, ik kan daarna voor haar een nommer trekken;
En ik, gelyk gy weet, laat my niet graag begekken.
Hy is zó knorrig, prins! wyl ik verlang dat hy
Zyn dochtren spelen doe in de offerlotery.

TIMANTES.

Gy hebt gelyk. Nochtans, 'er valt noch veel te hopen,
'Er kan noch veel geschiên, vóór 't stuk is afgeloopen,
Mathuses! ik ben held. Gy, blyf van 't pekelruim.
De vorst komt denklyk ras weêr in een goede luim:
Dan krygt men all' van hem hetgeen men kan verlangen.

V E E R T I E N D E T O O N E E L.

DIRCE, TIMANTES, MATHUSES, ARBATES, *die
schielyk toetreed; en terwyl twee lyfwachten Dirce
boeijen, en den pook op de borst zetten, na-
deren de overigen van rondom, met den
sabel in de hand.*

ARBATES, *zyn' hoed afnemende.*

Ik bid u, wees zo goed, *mevrouw, geef u gevangen.*

DIRCE.

Alweêr wat nieuws!

MATHUSES.

Men schrikke om deez' tooneelkoop niet.

TIMANTES.

Durft gy, Arbaat'....?

ARBATES.

'k Ben maar een arme fatelliet:
'k Doe 't om het lieve brood.

TIMANTES.

Dus zoud ge, om brood te krygen,
Gevangen nemen all' wat adem schept?

ARBATES.

En zwygen.

TIMANTES, *tegen Mathuses.*

Zó zyn die lieden. Waar, waar is de menschlykheid?
Ach! tusfchen goed en kwaad is dan geen onderscheid!

Tegen Arbates.

Hoor, vrindje! ik ben een held, en laat my dus niet foppen.

Hy trekt zyn zwaard.

Laat voort myn Dirce los, of 'k zal u duchtig kloppen!

MATHUSES, *insgelyks zyn zwaard trekkende.*

'k Zal óók myn best doen! wacht!

ARBATES.

Mynheeren! houdt u stil,

Wyzende op de twee lyfwachten.

Of ze is terstond morsdood!

DIRCE.

Ik fiddert, beef en trilt!

MATHUSES, *een weinig te rug tredende.*

Laat ons voorzigtig zyn.

TIMANTES, *insgelyks te rug tredende.*

Laat ons wellevend wezen.

ARBATES, *langzaam sprekende.*

Vorst Demophont' had naauw' in 't scheepsbericht gelezen

Dat

Dat schipper Oelkens brik welhaast zou gaan naar zee,
 En Dirce óók, aan zyn boord, verlaten zou dees ree,
 Om dus de lotery, die heden trekt, te ontkomen,
 Of sprak: „Arbaat! ga naar de haven, sluit de boomen;
 „Gelast myn douaniers dat ze uitzien aan het strand,
 „En geen van hen zich geld laat' stoppen in de hand!
 „Zoek Dirce, en arresteer, en breng aan 't hof die schoonel!”
 My past het dat ik dus gehoorzaamheid betoone;
 Maar, prins! uw heer papa is zulk een bestig man,
 Dat, als gy iets verzoekt, hy 't u niet weigren kan:
 Dus, prezenteer rekwest.....

TIMANTES.

Arbates! neen, wy weten
 Hetgeen 'er dient gedaan. Gy hebt u wél gekweten:
 Daár hebt gy een' zeshalf.

ARBATES, *het foorje aannemende.*

Heb dank, milddadig heer!

TIMANTES, *tegen Mathuses.*

Zult gy ons naar het hof niet volgen?

MATHUSES.

Ik bekeer

Niets anders dan dat ook uw zusters zullen looten.

TIMANTES.

Dat hebt ge al méér gezegd, en 't staat by my oppooten.

DIRCE.

Myn vader! en myn prins! ik wensch u goeden dag.
 Gy ziet my vreeslyk sterk met blik geketend. Ach!
 'k Ben noch-zoo'n jonge bloem, en wou dus graag war léven;
 Doch, moet ik voor 't altaar van god Apollo sneven,

'k Zal toch niet huilen, neen! maar lagchen luidkeels, ja!
Opdat ik als heldin van 't schouwtooneel verga.

Zy vertrekt, met Arbates en de lyfwachten.

TIMANTES.

Dat meisje is gantsch niet mak, als ze eens is op haar paardje.

MATHUSES.

Geen wonder, prins! zy heeft een aartje naar haar vaærtje.

V T F T I E N D E T O O N E E L.

TIMANTES, MATHUSES, EEN LOTERY-JOOD.

DE LOTERY-JOOD, *met briefjes in de hand.*

Wie koopt 'er, voor van daag, wat in de lotery?
De mooiste meisjes zyn 'er toch noch in: koopt vry!
't Is voor twee lysten maar. Wie wil, wie zel 'et wagen?
De geen, die avontiert, zel 't geld 'em niet beklagen.

TIMANTES, *verwoed.*

Verwenschte Jood! welhoe! houd gy ons voor den gek?
Als gy noch langer roept, breek ik u hals en nek!
Ik ben een held.

DE LOTERY-JOOD.

Nou, kyk! ik mot aan 't kostje raken.
Wat dreigje me, sinjeer? wat staje me te maken?
Koop toch een briefje!

TIMANTES, *als voren.*

Vent! noch ééns, maak my niet dol!

MATHUSES, *tegen den Jood.*

Ga heen: de lotery is immers noch niet vol?

DE LOTERY-JOOD.

Niet vol? Begut, papaatje! ik zweerje by men leven....!

MATHUSES.

De koningsdochters.....

DE LOTERY-JOOD.

Zyn 'er in, ja ingebleven.

TIMANTES, *als voren.*Dát is een leugen! Guit! ik ben haar eigen broër,
En weet het beter. Ga, en maak u van de vloer!*Hy slaat de hand aan het gevest van zyn zwaard.*DE LOTERY-JOOD, *bevreesd.*ô Waai! dat is een slijkje! Ik zel nou niets verkoopen!
Dáár, menschen! is de kraam; ik zet 'et op een loopen.*Hy werpt de briefjes aan de aanschouwers toe, en
vlugt weg.*

Z E S T I E N D E T O O N E E L.

TIMANTES, MATHUSES.

TIMANTES.

Gy hoort, de lotery zal spoedig trekken, vriend!

MATHUSES.

Neen, prins! uw heer papa is des kwaanswyz' gezind,
Maar zal myn Dirce alléén, helaas! kapot doen maken.

TIMANTES.

'k Zal eerst hem bidden gaan dit opzet té verzaken,
En, helpt het bidden niet, dan zal myn razerny
Vernielen all' wat leeft, ja u zowel als my:

Wees dus te vreden!

MATHUSES.

Goôn! dat zal een bloedbad geven!

TIMANTES.

Ja, ja! 't zal grappig zyn als niemant meer zal leven.
 Gaan wy; want als ik bleef, wierd ik noch méér verwoed:
 De moordlust geeft my dorst, maar 't is naar schurkenbloed!
Zy vertrekken.

Z E V E N T I E N D E T O O N E E L.

Het tooneel verbeeld de zaal van 't koninglyk paleis.

DEMOPHONTES, CREÛZE, LYFWACHTEN.

DEMOPHONTES.

Welzo, prinses! welzo! staat u het trouwen tegen?
 Gy zyt, naar ik vermoed, den jongkman niet genegen.....
 Maar, ei! gy staat daar zó! Neem uw gemak, mevrouw!
Hy bied haar een' stoel aan.

CREÛZE, *weigerende.*

'k Bedank u, heer! — 't is waar, 'k heb afkeer van de trouw:
 Ze is een gewigtig stuk, dit laat zich niet weérleggen.

DEMOPHONTES.

En reisde gy zó verre, om 't my te komen zeggen?

CREÛZE.

Neen, vorst! hieröm juist niet; maar 'k val wat wisselziek;
 Ook maakt geen juffer graag haar' zin en smaak publiek.

DEMOPHONTES.

'k Bemerkt het al te wél, myn zoontje is u mishaglyk,
 Ja, om zyn' ruwen aart, misfchien zelfs onverdraaglyk.
 Dat hy niet zeer beleefd by vrouwen is, is waar;

'k Be-

'k Beken, een Traciër is geen Paryzenaar.
 Timantes is gewoon te kerven en te steken;
 Want hy is oorlogsman; doch, heeft hy zyn gebreken,
 Hy heeft zyn deugden óók: voorëerst, is hy niet bot;
 Ten tweede, is hy niet stèrk op spel en drank verzot;
 Ten derde, zal hy niet uit snoeplust geld verspillen;
 Ten vierde, is hy geen slaaf van gekke modegrillen;
 Ten vyfde, loopt hy nooit by meisjes van plaizier;
 Ten zesde.....

CREÛZE, *stekelig.*

ô! Hy is lief: wie wederspreekt dit hier?

Hy is geen spekje voor myn bekje. *Hemellingen*
Is 't ligt alleen vergund naar 't hart des helds te dingen.
 Zie, ik ben maar een mensch, maar een gewoone vrouw,
 Of maagd; indien gy wilt, niet waardig zyne trouw:
 Vergun my dus, ô vorst! flus weêr naar zee te varen.
 Gy kunt, als ik te huis gekeerd ben langs de baren,
 Uwe onkostrekening wel zenden aan papa,
 Voor 't schieten van 't kanon en voor etcetera:
 Tot éenen penning toe zal hy u prompt betalen.

DEMOPHONTES.

Zo ik dat ooit beginn', mag my de duivel halen!
 Trouw met Timantes maar: is hy wat woest en gram,
 Gy maakt welras dien leeuw zo mak gelyk een lam;
 Uw schoonheid, myn prinses! zal hem wel fyn doen zingen;
 Uw twee schelmfche oogjes zyn in staat tot wondre dingen.
 Jawel, ware ik noch jong, door jaren niet wat koel,
 'k Weet niet wat ik zou doen, zó raar als ik my voel!

CREÛZE.

Maar, heer! een ryksprinses mag toch geen blaauwtje loopen.

DEMOPHONTES.

De kwast heeft u toch niet geweigerd, wil ik hopen.
Hy word, als gy 't begeert, terstond uw echte man.

CREÛZE, *ter zyde.*

Puik! 't is op deze wyz' dat ik my wreken kan:
Indien die lompert word gedwongen my te trouwen,
Zal ik hem óók versmaên, en hem zyn smaad doen rouwen.

Overluid.

Ja, dreig hem braaf, mynheer! toon dat gy vader zyt,
En laat u niet met my begekken op één' tyd;
Zeg dat hy trouwen moét. Terwyl gy saam' zult handlen,
Zal ik, voor tydverdwyf, eens in uw' tuin gaan wandlen.

*Zy werpt hem kuschhandjes toe, en vertrekt.*DEMOPHONTES, *alléén.*

Men roep' den Prins.... Maar 'k zie dat hy zich herwaart
Dit wint het roepen uit. *(Spoed:*

A C T T I E N D E T O O N E E L.

DEMOPHONTES, TIMANTES, LYFWACHTEN.

TIMANTES.

Ik bid, spaar Dirces bloed,
Myn lieve vader!....

De lyfwachten ziende.

Maar, wat staan dié zwygende apen
Altyd, op 't schouwtooneel, hunn' koning aan te gapen,
Als hy met iemant spreekt? Is dan een vorst zó bang,
Dat

Dat hy bezorgd kan zyn te raken in 't gedrang
In 't binnenst van zyn hof, waar hem nooit vreemden nadren?

DEMOPHONTES.

't Staat mooi dat we óm ons heen die stomme lién vergadren ;
Doch gy begrypt dit niet, myn filozooffche zoon!
Want gy hebt niets dat riekt naar hofgebruik en troon.
Die Phrygische prinses hebt gy gewis beleedigd:
Zy is ontzaglyk kwaad; en, zal ze zyn bevredigd,
Moet gy, hals over kop, haar trouwen op deez' stond.

TIMANTES.

Och! spreek my verder niet van zulk een trouwverbond!

DEMOPHONTES.

Is niet de meid schatryk? is zy niet welgeboren?

TIMANTES.

Ze is alles wat gy wilt, maar kan my niet bekoren.

DEMOPHONTES.

Weet dat ze, (ik heb hiernaar myn' juwelier gevraagd,)
Wel voor een tonnégouds aan diámanten draagt.
Hare oogjes zyn, myn zoon! de fraaiste diámanten,
En blinken noch veel méér dan ringen en pendanten.
Kortóm, gy trouwt haar, prins! want, kwam ze maagd weér
Haar vader maakte wis geen weinigje gedruisch. (t'huis,
Timantes! wees een man!

TIMANTES.

Ik ben een held, myn vader!

En echter sneek ik u voor Dirces leven nader.

Gy doemt haar tot de dood, zelfs eer zy heeft geloot,
En ik wil, schoon ze ook loot', haar redden van de dood.
De goden kunnen nooit zoo'n lieve meid zien slagten;

Want vader Jupiter, het hoofd der hemelmagten,
 Heeft mooie meisjes lief, mids zy noch levend' zyn:
 Dus volg' de zwakke mensch het voorbeeld van Jupyn.

DEMOPHONTES.

Gy zyt een wysneus, zoon!... Ik kan de meid niet laken;
 'k Wil slechts, door hare dood, haar' vader razend maken,
 Omdat de schoft my dwingt dat ik myn dochtren óók
 Steke in de lotery en blootstelle aan een' pook.
 Wel zeker! zou ik niet? — Smeek voor die maagd niet weder...
 Maar, oei! daar merk ik wat: gyzelf mint Dirce teder,
 En daarom wyst gy, stuursch, Creüze van de hand.

TIMANTES.

Och ja! ik voel myn hartje in lichterlaaijen brand:
 Het is zoo'n aartig vrouwtje..... ik meen, zoo'n aartig meisje.
 'k Was lang op haar verzot, en heb reeds menig reisje
 Gelegenheid gezocht om 't u te doen verstaan.
 Myn lieve pa!....

DEMOPHONTES.

Neen, neen! wel foei! dat kan niet gaan;
 Waar' Dirce een meid met geld, ja, dán zou 't kunnen lukken.
 Hoor, Demophontes zoon! 'k breek u den kop aan stukken,
 Als ge ooit weér reppen durft van die verwenschte min!

TIMANTES.

Spaar 't arme schaap!

DEMOPHONTES.

Welnu! trouw dan de ryksvorstin.

TIMANTES.

Maar, vader! 'k min haar niet.

DEMOPHONTES.

Dat moet u niet doen schroomen:
 Als ge eerst maar zyt getrouwd, zal wel de liefde komen.
 'k Heb echtfelien gekend, die nooit elkaer één' zoen
 Uit liefde gaven, en toch leefden met fatfoen.
 Gy raakt wis ééns verliefd.....

TIMANTES.

Neen, vader! nooit!

DEMOPHONTES.

Het veulen

Kan niet al daadlyk een volwasfen paard zyn; Keulen
 En Aken zyn toch niet op éénen dag gebouwd.

TIMANTES.

Dat's waar; maar alle hout is juist geen timmerhout.
 Ik wierd de aantrekkingskracht der wezens op elkander,
 Waardoor het eene hart gelokt word tot het ander,
 Niet tusfchen die prinses en my in 't minst gewaar;
 Dus heeft natuur ons niet gefchapen tot een paar;
 En zou de mensch natuur te keer gaan en verkrachten?

DEMOPHONTES.

Zoon! zoon! ik kryg van u zeer wondere gedachten:
 'k Hoop dat ge in flilte niet getrouwd zyt!....

TIMANTES.

'k Zeg alléén:

Men straff' my, zo 'k met Dirce ooit in den Echt zal treén!

Ter zyde.

Dees dubbelzinnigheid moog' niemant loslyk noemen;
 Zy doet me, in kluchtfpelftyl, een lelyk stuk verbloemen!

DE-

DEMOPHONTES.

Enfin, trouw met Creüze, of 't is met Dirce fout.
Ik word recht knorrig, hoor! gy, prins! word groot en stout.

TIMANTES.

Myn vader! ik ben held en wysgeer daarënboven:
Begryp dus dat ik my niet licht een kool laat stoven.
Als gy de lotery naar eisch niet trekken doet,
Zweer ik by alle goën dat ik ras word verwoed!
En, als ik word verwoed, kan ik licht zinloos raken,
Dit hof, dees stad, dit land, al de aard', ten moordhol maken,
Ja zelfs u niet ontzien, wanneer ik vlieg in 't rond',
Maar byten van my af, gelyk een dolle hond!

DEMOPHONTES.

Ha, schelm! daar hebje 't nu! deez' moedwil moest ik schroo.
Dreigt gy uw' vader? Wacht! dat zalje slecht bekomen! (men:
Trauwanten! gaat, marcheert met Dirce naar 't altaar,
En levert haar, beleefd, aan 't mes der priesterfchaar'.....
Begrypt gy, zoontjelief? Zó zal myn luim zich vieren.....
Maar, dáár is heer Mathus': ik laat u famen tieren.

Hy vertrekt, met de lyfwachten.

N E G E N T I E N D E T O O N E E L .

TIMANTES, MATHUSES.

TIMANTES.

Myn vader is zeer kwaad. Breng Dirce gaauw naar boord,
Laat de ankers ligten, eer zy dood is en vermoord.

MATHUSES.

Jawel! hoe kryge ik haar? Gy kunt gemaklyk praten,

ó Prins!

ô Prins! maar zal men 't schaap my vreedzaam volgen laten?

TIMANTES.

ô Neen; maar 'k weet een weg naar haar gevangenis,
Die, buiten my alleen, voor elk verborgen is:
Dat is toevallig, ook?

MATHUSES.

Zelfs is het wonderbaarlyk!

Die weg, byzonder held! is voor uw hoofd gevaarlyk.

TIMANTES.

Geen nood; 'k zeil met u meé, want ik verveel my hier;
Ja, schoon 't u wat bevrees' dat ik als passagier
Naar Amsteldam vertrek.....

Door een venster ziende.

Och! kyk eens naar beneden:

Dáár zie ik Dirce-zelv', die tempelwaart gaat treden.....

ô Goón! nu raak ik los, ja buiten myn verstand.

Moord! brand!... Hier spookt de dood! hier gaapt de hel!...

Moord! brand!...

Alekto, en Megeer', en Tizifoon', wier krullen

Van adders, groen en blaauw, uw hoofd als pruikjes hullen!

Gy, hel'sche juffers! komt! schudt vonken van uw toorts,

En zet myn gloeiend brein als in eene yle koorts!

Ha! goed! ik word recht warm, en, raak ik eens aan 't zweten,

Ik drink slechts priesterbloed, of zal 't als beuling eten!....

Mathuses woest van zich af stootende.

Dáár is de duivel zelf! hy volgt my waar ik vlied'!

Hy loopt weg.

MATHUSES, hem naylorde.

Timant'! ô prins Timant'! loop toch in 't water niet!

TWIN.

T W I N T I G S T E T O O N E E L.

Het tooneel verbeeld een bosch, en in 't verschiet den tempel van Apollo, in welken een gekrygsch en 't kletteren van wapens gehoord word, terwyl de priesters uit den zeiven boschwaarts in vluchten.

DIRCE, TIMANTES, eenige VRIENDEN.

DIRCE, *vluchtende op het tooneel.*

Dát was daar een rumoer! 'k Ben bly' te zyn ontslagen. Timantes is een held, die stout zyn' kop durft wagen; Hy heeft het priesterdom doen loopen op een' draf, En breekt nu, naar ik zie, Apolloos tempel af: Wat maakt hy een geraas!

TIMANTES, *het zwaard in de hand, met eenige vrienden den tempel afbrekende.*

Dat is gedaan met sloopen:

Men kan nu al den brui tot afbraak doen verkoopen.

Hy treed vóórwaart.

Thans ben ik weér bedaard: die storm is afgeweerd.

DIRCE.

Och, lieve prins! gy bloed!

TIMANTES.

Ja, 'k heb myn pink bezeerd, Door 't vallen van een plank met een' verroesten spyker; Maar 't heeft geen doodsgevaar. Gy ziet, het is hier kyk 'er Van af, alsöf 'er nooit een tempel had gestaan; Veel' handen maken ook licht werk. Wy moeten gaan:

Kom,

Kom, Dirce! kom, naar boord!

DIRCE.

Maar, 't kind?

TIMANTES.

Ik ga het halen.

DIRCE.

En vader?

TIMANTES.

Die mag eerst de minnemoër betalen.

DIRCE.

Maar, als hy 't kleintje ziet!....

TIMANTES.

ô Goden! dit komt gek!

Hieraan is niet gedacht, en 't is een kunstgebrek.....

Maar, wat is ginds te doen? 't Zyn stomme wapenknechten;
Zy sluiten ons den weg: ik wil me 'er dóór gaan vechten.

De vrienden van Timantes nemen de vlucht.

Die bloodäärts loopen: foei! maar ik ben held.

DIRCE.

ô Goôn!

TIMANTES, *tegen de lyfwachten.*

Sta, ronde! Man vooruit, die 't woord heeft!

EEN-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

DEMOPHONTES, TIMANTES, DIRCE, LYF-
WACHTEN en PRIESTERS.

DEMOPHONTES, *naderende.*

Best, myn zoon!

Ikzelf, ik ben de man, die 't woord heeft!

TIMANTES.

Ei, heer vader!

Dat wy juist hier elkaer ontmoeten!

DEMOPHONTES.

'k Rym: verrader!

DIRCE.

't Word nu recht theätraal.

TIMANTES, *tegen de lyfwachten.*

Ziet hoe verwoed ik kyk:

Wie Dirce letzel doet is zo terstond een lyk!

DIRCE.

Zwicht, Prins! denk op uw pink!

TIMANTES.

Al miste ik vingers, handen

En armen, 'k zou u noch beschermen . . . . met myn tanden!

DEMOPHONTES.

Gy zyt een dolleman, in stede van een held.

Hoor, zoon! ik wil dat Dirce als offer word' geveld:

Dit is zo myn plaazier. Al zyt ge een tempelslooper,

Al hebt gy haar verlost, zy komt 'er niet goedkooper

Dan met haar leven af: Apoll' heeft haar gevraagd.

TIMANTES.

Wiens bloed is 't dat hy eischt?

DEMOPHONTES.

*'t Is 't bloed van eene Maagd.*TIMANTES, *ter zyde.*

Wacht eens, papa!

Overluid.

'Er is, in 't ondermaansche leven,

Zeer

Zeer véél dat juist niet is waarvoor 't ons word gegeven.
Weet dat de godspraak Dirce, als kuisfche maagd, niet raakt:
Ze is Vrouw! ze is Moeder! ik heb haar daartoe gemaakt!

DIRCE, *ftil tegen hem.*

Zwyg! ik word zó beschaamd!

DEMOPHONTES.

Eilieve! welk een tyding!

Ik ben dus grootpapa! dit baart my geen verblyding.
Gy, priesters! zyt bedot: vertoeft met de offerhand';
'Er heeft een misgreep plaats..... Hoe heet uw kind, Timant'?

TIMANTES.

Olintes.

DEMOPHONTES:

't Spyt my zeer dat gy 't dien naam doet dragen:
Een Demophontesje zou my veel méér behagen.

TIMANTES.

De naam doet niets ter zake. Ó Vorst! wees wél te vreên:
Het is zoo'n lieve knaap; hy lykt u ongemeen.

DEMOPHONTES.

't Kan wezen... Maar, wat zal Creüze staan te kyken!
't Verwondert my niet meer dat zy de vlag moest ftryken.
Foei, prins Timantes! foei! hebt gy een maagd ontmaagd?
En gy, onëerbre feeks! hebt gy dat stuk gewaagd?
Dan, hoe 't ook wezen moog', gy dient om hals te rakeñ,
Naar luid van 'slands plakaat omtrent alzulke zaken,
Dewyl dees prins u nooit verkiefzen mögt tot bruid.
Hy zal met u kapot: dan is de kermis uit.

DIRCE.

Neen, koning! ik alléén dien hier te zyn misprezen;
Want, had ik niet gewild, uw zoon zou schuldloos wezen.
Schoon 't dartzel is gezegd, *ik heb den Prins verleid*;
Ik heb my mooi gemaakt, gelonkt, gezocht, geveid.....

TIMANTES.

Dat is gelogen, vorst! Ik heb alléén misdreven:
Ik heb haar vaak bonbons en souvenirs gegeven,
Ja haar..... 'k Zei' licht te véél, en zwyg dus liever stil.

DEMOPHONTES.

Gy, wachten! voert haar weg. 'k Weet zélf niet wat ik wil.
Myn kwade luim verdwynt. Ik ga een pypje rooken,
En overwegen eens hoé ik moet zyn gewroken.

*Hy vertrekt, met de priesters. De lyfwachten voeren
Dirce weg.*

TIMANTES, *alleen.*

't Ging beter dan ik dacht. Papa schein wel verwoed;
Maar toch beweegt natuur 't grootvaderlyk gemoed.

TWEE-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

TIMANTES, MATHUSES.

MATHUSES.

Wees bly', geliefde prins! 'k heb u wat nieuws te ontdekken.

TIMANTES.

Ik óók: verneem.....

MATHUSES.

Misschien dat gy my zult begekken;

Maar

Maar 't scheelt my niet. 'Er komt een ommezwaai in 't stuk;
En dit verstrekt doorgaans een' dichter tot geluk.

TIMANTES.

Hoe dat?

MATHUSES.

Vat gy 't niet al, door 't rymwoord van *geruster*?
Dirce is myn Dochter niet.

TIMANTES.

Wiens dan?

MATHUSES, *glimlagchende.*

Zy is uw Zuster.

TIMANTES.

Wat duivel!.... Spot gy niet? Waardoor valt u dit in?

MATHUSES.

Door dit papiertje, prins! 't is van de koningin;
Ik kreeg het van myn vrouw, toen zy reeds lag op sterven.

TIMANTES.

Geef 't blad des noodlots hier, doe me all' myn zinnen derven!

MATHUSES.

'k Mogt dit billet volstrekt niet oopen, (is 't niet raar?)
Vóór Dirce was geraakt in eminent gevaar.

TIMANTES.

Kyk zulk een vóórzorg eens!.... Maar, vrindje! toen op heden
Geëischt wierd dat uw spruit den hals wierd afgesneden,
Waarom het niet terstont geopent?

MATHUSES.

Door 't getal

Van jaaren, na dien tyd verloopen, en 't verval

Van 't zwak geheugen was my dit geschrift vergeeten.

TIMANTES.

Deze uitvlugt mag men wel zeer miserabel heeten!
Maar, hoé dan vond gy 't nu?

MATHUSES.

Toen ik, deez' morgen, ras
Myne obligaties pakte uit lezenaar en kas,
Opdat tot myne vlugt al 't noodig' wierd geregeld,
Vond ik ook dezen brief, met rouwlak toegezegeld.

TIMANTES.

Geef. Ja, ik merk de hand der koningin reeds klaar,
Schoon ik geen letter schrifts ooit heb gezien van haar.

Hy leest.

„ Mynheer en vriend Mathuses!

„ Hebbe de eer UE. te kommunicceeren dat Dirce
„ UED's dochter niet is, maar die van Demophontes
„ en my, gelyk een ander billet, dat aan den voet
„ der altaren, in eene mutfendoos, verborgen is, haar
„ Ed's verwisfeling zal manifesteeren. Blyve, met ach-
„ ting en toegenegenheid,

„ UED's enz.

„ ARGINIA.”

„ *Van huis, den 3den der 9de maand van 't jaar 14.*”

MATHUSES.

Gy lagcht niet, maar gy beeft? Wat doet u zó verbleeken?

TIMANTES.

Mathuses! maak wat ruimte: ik zal in woede ontsteken.

MATHUSES, *van hem afwykende.*

Ben ik hier verr' genoeg?

TIMANTES,

Jawel. Nu gaat het aan.

Hevig razende.

Lag ik, in Plutoos kolk, gezoden, of gebraën!
 Vervloekt dat mal geheim! vervloekt dat slecht geheugen!
 Ó Woede! ik deug dan niet, omdat ik niet mogt deugen!
Ja, Tracië, gy zyt met Thebe lotgemeen!
Ik ben uw Edipus.... Waar zal myn kleintje heen?
 Affschuwlyk, duivelsch wicht! afzetfel van een' snooden!
 Ó Satan junior!..... Wat zeg ik, groote goden!
 Dat lam is schuldeloos, en kent zyn paatje niet.....
 Help! help! ik kryg den hik, van dolheid en verdriet!
 Myn zuster is myn vrouw, myn neef myn zoon te gader;
 'k Ben broeder en gemaal, ja ik ben oom en vader!
 'k Ben.... alles wat men wil!... Goôn! ware ik des in staat,
 'k Zou graag myzelv' den neus afbyten van 't gelaat,
 Hem kaauwen, tot een straf voor myn bloedschendig huwen,
 En dán hem, fyn gekaauwd, myzelv' in 't aanzigt spuwen!
By het begin dezer alleenspraak is Mathuses reeds
verdwenen.

DRIE-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

*Het tooneel verbeeld een hofzaal, waarin zich in 't
verschiet, een tempel vertoont, nevens een bran-
dend altaar; het beeld van Juno de trouw-
godin, en eenige bycieraden.*

DEMOPHONTES; TIMANTES, *al vluchtende;*
CREÛZE en DIRCE, *bezig met eene wieg voort
te trekken, waarin OLINTES zich bevind;*
CHERINTES, *de wieg voortduwende;* LYF-
WACHTEN.

CREÛZE.

Timantes! vlugt maar niet; papa is niet meer boos.
Verächt gy noch CreÛze als een verflenste roos?
Ik heb myn best gedaan om d'ouden heer te paaijen,
En spoedig zal de wind voor u gelukkig draaijen.
Wy weten alles, prins! doch 't maakt ons niet verwoed,

Het gebakerd kind uit de wieg nemende.

Zie hier uw' zoon, uw kroost, uw eigen vleesch en bloed;
Bezit dit lieve kind zyn moeders minzaamheden,
't Is of 't zyn' vaderzely' uit de oogen is gesneden.
Kyk eens hoe schalksch het lagcht, als hunkrende om een'
Druk 't in uw' arm!..... (zoen;

TIMANTES, *altyd buiten zinnen.*

ô Schrik! zou ik dit durven doen?

Neem weg, neem weg dat kind, een monstertje in myne
oogen!

DEMOPHONTES.

'k Geloof, waarächtig! dat uw zinnen zyn vervlogen!

DIRCE.

Ja, 't is zyne oude kwaal.... Myn echtgenoot! myn bout!
Gehengt het u dan niet dat wy zyn stil getrouwd?

Ik ben uw wyfjelief....

TIMANTES, *haar wegstootende.*

ó Gruwel!... 'k Word geblakerd!

DIRCE.

Zie toch hoe netjes uw Olintes is gebakerd!

TIMANTES.

Weg beiden, weg van my!

DIRCE, *huilende.*

Verftoot ge uw vrouw en kind?

TIMANTES.

Naar 't vondelingenhuis, eer ik u saam' verflind'!

DEMOPHONTES.

Myn zoon!

CREÛZE.

Myn prins!

DIRCE.

Myn man!

CHERINTES.

Myn broeder!

TIMANTES.

Aperyën!

DEMOPHONTES.

Ik moest hem binden doen, eer hy zich brengt in lyën.

TIMANTES.

Ja, bind my, sla my dood, hak my tot frikedel!
Ik zal te gauwer dan neertuimlen in de hel!
Daar toch behoort ik t'huis.....

Het kind begint te kryten.

Wie schreeuwt hier zó luidruchtig?

Het is god Plutoos zoon, Avernus prins, doorluchtig.
Om zyne helgeboorte, en die, in 's afgronds nacht,
Gelyk zyn vader doet, ja altyd schreeuwt, nooit lagcht;
Megera is zyn minne en Cerberus zyn hoeder!

CHERINTES.

Noem toch uw eigen kind geen duivelskind, myn broeder!

Olintes kryt harder.

CREÛZE, *hem aan Dirce overgevende.*

Neem aan, mevrouw! want ik ga slecht met kindren om.

DIRCE.

Het arme wicht word bang. Kom hier, myn hartje! kom.

*Zy legt het kind in de wieg, trekt aan het wiege-
touw, en zingt:*

Wyze: *Schep vreugd in 't leven, enz.*

„ Slaap, lief Olintje!

„ Wees aan geen stuipjes bloot;

„ Slaap zagt, myn kindje!

„ Zó word gy groot!“.....

TIMANTES, *invallende.*

Vervloekt zy dat gedeun! 'k Hoor liever krygstrompetten;

o Ja! ik ben een held, die legers kan verpletten.

Waar is het moordtooneel? waar 's vyands oorlogsstoet?

Ha!

Ha! 'k plas, tot de enkels toe, in schuimend paardenbloed!
 Hoezee! triöm! hoezee! Men moog' den aftogt blazen;
 Ta te ra ta!....

DEMOPHONTES.

Genoeg! schei eindlyk uit met razen!

L A A T S T E T O O N E E L.

DE VORIGEN, MATHUSES.

MATHUSES, *Timantes omhelzende.*

Myn Zoon! myn waarde Zoon! aanstonds verkeert uw lot,

TIMANTES,

Waar toe die naam?

MATHUSES,

Omdat.... omdat gy zyt bedot!

TIMANTES.

Zó, waarlyk?

MATHUSES,

Ja, myn zoon! gedraag u niet verwoeder:
 Dirce is uw zuster niet: gy zyt dus niet haar broeder;
 Ik ben uw vader, ik.

TIMANTES,

Wel henkers! dat is raar!

MATHUSES.

Geloof me, ontprinste prins! hetgeen ik zeg is waar:
 De koning kan hiervan bewyzen produceeren.

DEMOPHONTES, *een papier vertoonende.*

Timantes! ja, dit blad zal u legitimeeren;

Mathuses gaf het my; myn doode gemalin

Had zeker, vóór haar dood, iets grappigs in den zin,
En daarom heeft zy 't schrift, dat alles kon verklaren,
 In eene nutfendoos, *verborgen by de Altaaren.*

Die inval was wel vreemd; doch zonder hem, ó held!
 Waar' nooit het treurspel, dat wy speelden, opgesteld.
 Schoon zulks uwe erfenis een weinig zal vermindren,
 Het blykt dat Dirce en gy zyt twee verruilde kindren:
 Zy is myn dochter; gy zult thans myn schoonzoon zyn.

TIMANTES, *peinzende.*

Ja! 't menschlyk lotgeval is dikwyls niets dan schyn.
 Men hoort de kindren vaak den naam van vader geven
 Hem die onschuldig is aan hun geboorte en leven.
 ó Vorst! waaróm niet eer my 't mal geheim ontdekt?
 'k Had dán niet nutteloos zoo'n groot alarm verwekt.

DEMOPHONTES.

De ontkenning van het spel waar' dán niet wonderbaarlyk.

TIMANTES.

Kan ik dit vreemd geval gelooven?

MATHUSES.

Wis en waarlyk.

DIRCE.

't Orakel is vervuld: de lotery heeft uit.
 Eerst ben ik vrouw gemaakt, toen moeder, en nu bruid;
 Al is dit averechts, men ziet het méér gebeuren.

MATHUSES.

My dunkt, op 't eind' van 't stuk kan ik zo wat bespeuren;
 Prinses! vertel my eens wat deze wieg bevat.

DIRCE, *Olintes uit de wieg nemende.*

Zie zélf, heer schoonpapa!

MATHUSES, *met het kind in zyne armen.*

Dit is niet voor de kat! . . . .

Kom, ó myn kleinzoon! ó myn nazaat! . . . Waar, myne oogent!
Of gy toch zyt geweest, dat gy dus wierd bedrogen?
Hoe 't zy, 'k ben grootpapa, en vraag niet op wat wyz',
Schoon ik juist niet de vlyt der twee gelieven prys,

CREÛZE.

Nu is 't myn beurt. ó Vorst! 'k zou my wel koeltjes houén;
Maar dat ik hier verscheen was, weet gy, om te trouwen;
Ik moét dus trouwen, ja, of maak een slecht figuur.

DEMOPHONTES.

Cherintes, naar my dunkt, is u een goed portuur,
Wyl hy myn zootje blyft, myn erfgenaam zal wezen,
En vry wat in de melk te brokken heeft nadezen:
'k Bied hém u tot gemaal. 't Is een beleefd persoon,
Die zéker oogent heeft voor uw betoovrend schoon.
Gy beiden moest den boél maar by elkander leggen:
Wat zegt ge 'ervan, prinses?

CREÛZE.

Dat ik niet „neen” kan zeggen.

CHERINTES.

ó Vreugd! niet „neen” is „ja!” . . . Myn lief! myn bruid!
myn vrouw!

'k Beloof u, dag en nacht, gehoorzaamheid en trouw!

TIMANTES.

'k Ben nu geheel bedaard; myn dolheid is verdwenen:
Dus wil ik, jeugdig paar! my by uw' echt veréénen
Met myne lieve Dirce, en dansen op het bal,
Tot dat de morgenstond my slaaprig maken zal.

DEMOPHONTES.

My dunkt, wy moesten eerst, zó als we ons hier bevinden,
 Een reisje van plaizier ter zee gaan doen, myn vrienden!
 En wel naar Amsteldam, waar mooglyk, om dees grap,
 Ons 't schouwburgminnend volk begroet met handgeklap.

*Allen vertrekken, in de volgende orde: Demophontes
 en Mathuses, met Olintes, vóórāf; vervolgens Che-
 rintes met Creüze; daarna Timantes met Dirce.*

*De bywachten prezenteeren het geweer, onder
 het roeren van de trom.*

1814.

E I N D E.

DE
MALABAARSCHE WEDUWE,

OF DE
GALANTE FRANSCHMAN,

H E K E L S P E L,

DOOR

A. L. BARBAZ.

P E R S O N A A D J E N .

LANASSA, *de Malabaarsche weduwe.*

FATIMA, *vertrouwde van Lanassa.*

DE OPPERSTE BRAMIN.

DE JONGE BRAMIN.

DE FRANSCH E GENERAAL.

EEN FRANSCH OFFICIER.

EEN INDIAANSCH OFFICIER.

EEN BRAMIN.

GEVOLG VAN BRAMINNEN.

HET INDIAANSCH VOLK.

FRANSCH OFFICIEREN *en* SOLDATEN.

*Het tooneel is by eene zee stad, op de Malabaarsche
kust.*

D E

MALABAARSCHE WEDUWE,

O F D E

GALANTE FRANSCHMAN,

H E K E L S P E L.

E E R S T E T O O N E E L.

DE OPPERSTE BRAMIN, EEN JONGE BRAMIN.

DE OPPERSTE BRAMIN.

Wy steken hier van daag, zo 't naar myn' zin mag gaan,
Op nieuw een vreugdevuurtje als Bramaas priesters aan:
Dat jonge weêuwte zal waarschyntlyk watertanden
Dat ze, op haar' egaëstlyk, zich levend' moog' verbranden,
Naar 't lieflyk oud gebruik der Malabaarsche kust;
Want zulk een braadparty is onzer schoonen lust.
U, jeugdige Bramin! *u heb ik uitgeleezen,*
Om hoofdbeschikker van die doodsche pracht te weezen.

DE JONGE BRAMIN.

Ik dank u vrindlyk. Neen! ik heb in 't ambt geen zin,
En kweek uw hardheid niet, ô opperste Bramin!
Gy zyt, het is bekend, geen minnaar van de vronwen,
En daaröm kunt gy koel haar in het vuur aanschouwen;
Maar ik ben jong en teêr, en heb de seksse lief,
Geheel op andre wyz' ben ik tot haar gerief.

Wild

Wilt ge op een huwlyksfeest als priester my bescheiden,
Opdat ik 't bruidje moog' naar 't bruiloftsbed geleiden,
Dán ben ik tot uw' dienst; maar ik verbrand geen vrouw,
Die nóch een' knappen vent plaizierig maken zou.

DE OPPERSTE BRAMIN.

't Ware een publiek schandaal. Durft gy de wet weêrstreven,
Daar zy ons priesterdom mag eere en voordeel geven?
Bedenk, wanneer een weêuw zichzelve verbranden gaat.
Is ze uiterst opgeschikt met hoofd- en lyffieraad;
En al dat kostlyk goed, dat ze aflegt vóór haar sterven,
Moet Bramaas priesterfchap als beneficie erven:
Zoud gy dan....?

DE JONGE BRAMIN.

Lieve goón! zal dus, ten allen tyd',
Gebraden vrouwenvleesch ons strekken tot profyt!.....
De Franschman, als gy weet, geänkerd op dees stroomen,
Brult uit zyn schepen, dat het davert langs de zoomen;
De glazen van 't paleis des gouverneurs der stad
Rinkinken door 't gedreun; schiet hy de vesting plat,
Dan zyn we 'er all' om koud; want, vrind! de Franschen houén;
(Zy zyn juist niet zeervies!) ook wel van bruine vrouwen;
En, als hun generaal van dit ons brandfeest hoort,
Word gy, zowel als ik, door dat gespuis vermoord.
Wy moesten 't oud gebruik, zó dunkt my, achterlaten.

DE OPPERSTE BRAMIN.

Wat ongehoorde taal! Al moogt gy deftig praten,
Ik kop, uit tydverdryf, in 't breede u doen verstaan,
Hoe 't oud gebruik alóm door 't menschedom word voldaan;
Wat kuren overal de dweepzucht aan doet richten;

Wat zotheên ieder volk verëert als eerste pligten;
 Hoe, in Europa zelfs, de meestbeschaafde liën
 Elkanders leven niet, om 't punt van eer, ontzien;
 Maar die uitkramery van 't geen ik heb gelezen
 Zou, by 't begin van 't stuk, zeer overtollig wezen.
 Kortöm, de lieve vrouw, wier man is dood-raakt,
 Dient straks te zyn verbrand, wyl my dat pretje smaakt.
 Zy zal, als 't is gedaan, 'er zich wel aan gewennen,
 En niets onāangenaams van 't weduwfchap meer kennen.

DE JONGE BRAMIN.

Gy praat gemakkelyk, eerwaarde en wyze heer!
 Maar, och! 't verbranden doet, naar ik begryp, zeer zeer.
 'k Heb ééns, ('t geheugt my wél, al is 't wat lang geleden,)
 Toen ik noch speelde als kind, niet vatbaar voor de reden,
 Myn vingertjes gebrand aan zeker endje kaars,
 En bragt hier 't huis in roer, tot schrik des Malabaars:
 Ik leed geweldig pyn, voor 't minst wel veertien dagen;
 En toch mag ik byna niet van die pyn gewagen,
 In vergelyking van.....

DE OPPERSTE BRAMIN, *knorrig*.

Wat vergelyking van!.....

Foei, jonge heer Bramin! gedraag u als een man;
 Zo gy een meisje waart, kost gy niet anders spreken.
 Hoe! leeft men tot plaizier in de ondermaansche streken?
 Dat mogt de drommel doen! De aarde is een rampwoestyne,
 Waar altyd regen is en nimmer zonneschyn;
 Men moet elkander niet verheugen, maar bedroeven,
 En dus kan 't vroom gemoed zichzelven best beproeven;
 Zie daar myn stelling, die van menig' ambtgenoot,

E

Wiens

Wiens mond staag is vervuld van zonde en ramp en dood,
 Terwyl hy evenwel zyn keel zorgt goed te smeeren,
 Om dus, by 's levens last, geen moed en kracht te ontbeeren.
 Maar, ginds komt myn Bramin, dien 'k afzond in dit uur,
 Tot naricht of de weëuw alreë verlangt naar 't vuur.

T W E E D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, EEN BRAMIN.

DE OPPERSTE BRAMIN.

Welnu! is zy gereed, die edele Lanasse?

DE BRAMIN.

Eerwaarde! ja, zy wenschte alreë te zyn tot asfche:
 Noch nimmer was één vrouw, op 't Malabaarsche strand,
 Zó graag als deze weëuw geroosterd en verbrand.
 Haar maagschap is recht bly' dat zy naar 't vuur wil treden,
 En zorgt alvast de bruid te tooijen en te kleeden:
 De droes! zy draagt geen kleintje aan diãmant en goud!
 Wat bruiloft, als zy eens is met den dood getrouwd!

DE OPPERSTE BRAMIN.

Ik dacht wel dat die vrouw ons nimmer zou dupeeren.
 Ik wou al 't vrouwvolk wel verbranden, wil ik zweeren,
 (Indien 't maar voordeel gaf,) ja weëuw en maagdelyn,
 En oude vrysters 't eerst, wyl ze ons nadeelig zyn:
 Die heksen stooven ons de slechtste kool van allen,
 Wanneer zy, kromgekind, ons door natuur ontvallen.
 Hoe vaart Nerinaas man? Is hy welhaast kapot?

DE BRAMIN.

Hy ligt op gypen, heer!

DE OPPERSTE BRAMIN.

De droes! wat heilryk lot!

Dát zal een verje zyn, mag hy de ziel verliezen!
Want zyn schatryke weêuw zal wis de houtmyt kiezen:
Zy is een brave vrouw. Maar, apropos, Bramin!
Treed de opgetooide bruid weldra deez' tempel in?

DE BRAMIN.

In vyf minuten tyds zal zy zich hier bevinden,
En eer één uur verloopt kan haar het vuur verflinden.

DE OPPERSTE BRAMIN.

Best, opperbest! Men moet zich met het roostren spoên:
Wy krygen licht van daag méér van dien aart te doen.

Tegen den jongen Bramin.

Gy, als ik heb gezegd, moet onze weêuw verzellen;
Wyl gy de jongste zyt, moet gy het werk bestellen;
Maar zie vooräl wél toe dat niets van haar sieraên,
Ja zelfs geen hembd, of doek, moog' dóór de vingren gaan:
Wy slechts, wy moeten ons met wat zy nalaat zalven.....
Bedenk, het foóitje, dat gy krygt, is vier zestalven:
Een mooije pruim!....

DE JONGE BRAMIN.

Helaas! moet dan de weduw' dood!

Och! wierd een ander tot myn beulsämbt uitgeloot!
Voegt dan een jonge vrouw, die we eerst met olie smeeren,
Een bed van vuur, in plaats van zagte zwanenveëren?
Haar leed doen!... 'k Wou dat ik, vóór dien vervloekten stond,
My duizend mylen verr' van Malabaar bevond!

Hy vertrekt.

DE OPPERSTE BRAMIN.

Wat wil die luitenant?

D E R D E T O O N E E L.

DE OPPERSTE BRAMIN, EEN INDIAANSCH
OFFICIER, BRAMINNEN.

DE OFFICIER.

Aan u te kennen geven,
Dat onze gouverneur, dien 't scheepskanon doet beven
En rillen als een blad, by ordonnantie meld
Dat uwe braadparty dient heden uitgesteld.

DE OPPERSTE BRAMIN.

Noch fraaijer! En waaröm wil hy dat vuurtje dooven?

DE OFFICIER.

De vrolykheid, mynheer! word slechts een wyl verschoven,
Omdat hy is beducht dat, in deez' oorlogstyd,
Het zatgezopen volk zou lustloos zyn ten stryd'.
*Ook staat dit tempelkoor, ter woonplaatze u gegeven,
Juist tusfchen 's vyands heir en onze stad verheven.
De glinsterende vlam der houtmyt zou te dicht
Den vyand flonkeren, in 't moedig aangezicht;
Dit doet den gouverneur voor plegtigheden vreezen,
Die ligt d' Europeaan aanstootlyk konden weezen.
Gy ziet, hy is beleefd en wonder heusch van aart.*

DE OPPERSTE BRAMIN.

Ik zal hem spreekken gaan: dat zweer ik by myn' baard!

De officier vertrekt.

Wel zeker! 'k zou, om hem, de plegtigheid vertragen!

'k Wou

'k Wou liever dat ik hém zag branden lichterlagen.
 Wat beeld die gouverneur zich eindlyk niet al in!
 Is hy hier kommandant, ik ben hier hoofd-Bramin.
 Als hy het oud gebruik kon doen met voeten treden,
 Dan waar' 't met ons gedaan, den pas ons afgesneden;
 't Volk zou ons openbaar begekken, alsöf wy
 Naar 't dolhuis moesten, om ontzinde dweepery.
 Neen, vrienden! 't gaat niet aan, wy moeten niets verzaken,
 Maar van ons smeerig ambt ons duurzaam zéker maken,
 En onze buiken, de eer van Bramaas oppertolk,
 Dikmesten met het zweet van 't bygeloovig volk.

Zy vertrekken.

V I E R D E T O O N E E L.

DE WEDUWE, FATIMA.

FATIMA.

Mevrouw! dat lot is erg: 'k wou in uw plaats niet wezen;
 Men zou, tot zulk een' prys, wel voor het huwlyk vreezen!

DE WEDUWE.

Ja, kindlief! 't huwlyk heeft zowel zyn zoet als zuur,
 Byzonder in dit land, waar 't ons geleid naar 't vuur.
 Gy zyt een Persisch meisje, en hebt dus niet te schroomen
 Dat myn fataal geval u ooit zal overkomen;
 Maar 't geen my troost, vrindin! in myne droefenis,
 Is dat 'er menig weëuwte alreë gerosterd is.

FATIMA.

Ik kryg een koude koorts, als ik u hoor gewagen
 Dat gy verbrand word in uw schoonste tentedagen.

DE WEDUWE.

Spreek eedler, Fatima! en spaar myn kiesch gevoel:
Ik word gereinigd door den vuurgloed van myn' poel;
'k Zou me, ais ik leven bleef, een lichtekooi zien achten:
Dus sterf ik om myne eer.

FATIMA.

'k Wil naar die eer niet trachten!

DE WEDUWE.

Och! gy weet alles niet. Hoor 't ergste stuk, myn kind!
Myn overleden man wierd nooit door my bemind;
En toch moet ik, om hem, ter houtmyt paraisfeeren!

FATIMA.

Hoe! hebt gy in de krant niet zélf doen adverteeren,
Dat u de zwaarste slag verplet had, door de dood
Van uw' geliefden en getrouwen bedgenoot,
Met wien gy twee jaar lang verfleet in 't volst genoegen,
En dat ge, om niet uw hart méér kwelling toe te voegen,
Verzocht van rouwbeklag verschoond te mogen zyn?

DE WEDUWE.

't Is waar; doch menigmaal is zulk een druk maar schyn:
De waereld heeft doorgaans wat apery van nooden,
En lieden van fatsoen behandlen heusch hun doden.
'k Loog echter niet gehéel: 't was my de zwaarste slag,
Wyl ik my, om 's mans dood, ten vure doemen zag.
Hy was een slechte knaap, dien ik uit dwang moest trouwen,
Die dikwyls dronken was, en liep by andre vrouwen;
Ja, als hy, 'savonds hat, uit zyn kollegie kwam,
Bekeef hy my niet slechts, maar klopte my half lam.
Zie daar, myn Fatima! den man, om wien ik heden,

Puur

Puur uit wellevendheid, naar vuur en graf moet treden,
En lagchen met één oog, terwyl het ander schreit!

FATIMA.

Wel, jongens! jongens!.... Kyk! dát's eerst een yslykheid!
Was hy zoo'n schobbejak?.... Nochtans, laat ons hem sparen,
Mevrouw! en wil uw hartje eens ongeveinsd verklaren:
Zyt gy noch nooit, ter deeg, verliefd geweest van zin?

DE WEDUWE.

Ontzaglyk! ik beminde, en voel dat ik nóch min.
Toen ik uit Ougly, aan den Ganges, af moest steken,
Wyl myn famielje ging verhuizen naar dees streken,
Bevond 'er zich aan boord een Franschman, zó galant,
In houding en manier zó vlug en elegant,
Dat daadlyk myn jong hartje in vuur en vlammen blaakte,
En ik dus levenslang aan 't touwtje vast geraakte.
Hy óók beet aan het aas, en spartelde als een visch,
Die aan het hoekje hangt, byna gevangen is,
Doch, daar de hengelkoord éénsklaps word losgereten,
Verdwynt, en roept, als 't ware: „Ik wenschje smaaklyk eten!”
Ach! zó verdween hy óók; want myn heer vader wou
Niet dulden dat ik met een' Franschman trouwen zou,
En zeide, 't was een volk zó wuft en ongestadig
En los als weér en wind, in eedbreuk zelfs baldadig,
Op vrouwen dol verliefd, wyl 't is van ouds in zwang,
Doch biddend' schaars haar aan méér dan zes weken lang.
Myn Franschman, evenwel, was niet zó gek van zinnen:
Hy heeft my ééns bemind, om eeuwig my te minnen.
Het was een zeer fraai man, veel blanker ook dan wy,
Met hoogbepluimden hoed, met lang rapier op zy',

Gekapt, gelaarsd, gespoord, met schyngoud als besmeten;
 Hy zong, of floot altyd, en snoof als een bezeten.
 Hy had slechts één gebrek: byna op ieder woord
 Wierd uit zyn' lieven mond een zware vloek gehoord,
 Zo 'k meen, dien van „morbleu!” 't geen myn' papa deed
 beven,
 Die waande dat hém wierd een scheldwoord toegedreven:
 Myn minnaar lagchte dán, en bood hem snuifjes aan.

FATIMA.

Maar, hoe kost gy, mevrouw! elkander toch verstaan?
 Het Fransch en 't Malabaarsch zyn, naar my dunkt, twee
 spraken,
 Die, door haar groot verschil, zeer veel verwarring maken,
 Wanneer een Franschman spreekt met eenen Malabaar;
 Of had ge een woordenboek?

DE WEDUWE.

'k Vind dees bedenking raar!
 Myn held verstond en sprak, al komt dit vreemd te voren,
 De taal des lands zó krek, als waar' hy hier geboren.
 Helaas! wy hadden juist met woorden niet van doen:
 Nú lonkte hy my toe, dán gaf hy my een' zoen;
 En deze waereldtaal, die liefjes samen spreken,
 Verstaat men duidlyk, zelfs in de onbeschaafdste streken.

FATIMA.

't Is waar: in Perfië óók is deze taal bekend,
 En reeds op vyftien jaar was zy my ingeprent.....
 Maar, 'k ben, als meisje, wat nieuwsgierig in het vragen:
Waar reisde uw minnaar heen?

DE WEDUWE.

Naar Nantes, waar zyn magen,
 Gelyk hy heeft verteld, schatryke lieden zyn,
 Wyl ze 'er een kroegje doen van bier en brandewyn.
 Ach! 'k zie hem nimmer weêr in deze verre landen;
 En, tot noch grooter spyt, ik moet my thans verbranden,
 En wel om eenen man, niet half zo mooi als hy.
 Ô! Zo het ware om hém, dan braadde ik gaarne my.
 Men moge of al of niet het heden bruiloft heeten,
 Ik ben van daag zeer warm, ja, ik begin te zweten.

FATIMA.

'k Geloof het wél: wie zou niet zweten, in het uur,
 Dat zy zal rusten gaan op een matras van vuur?
 'k Word zélf 'ervan benaauwd; en, trouwde ik van myn
 dagen,
 Zó warm een bruiloftsbed zou my gantsch niet behagen.....
 Maar, 'k zie daar een' Bramin, die, vóór het moordbedryf,
 U wis een weinig moed komt spreken in het lyf:
 'k Laat u op uw gemak met hem hier eenzaam praten;
 Want, schoon hy jeugdig is, 'k durf u wel samen laten:
 Een priester is toch nooit gevaarlyk by een vrouw!
 Adieu! tot wederziens!

V T F D E T O O N E E L.

DE WEDUWE, DE JONGE BRAMIN.

DE WEDUWE.

Ô Gy, dien ik aanschouw,
 Niet zonder huivring om uw lange witte kleéren!

Verfchynt ge om hier met my, helaas! den gek te fcheeren?
Of zyt gy aangedaan door myn' bedroefden staat?

DE JONGE BRAMIN.

Jong en bevallig weêuwte! ik hou niet van gebraad,
Als 't is van vrouwenvleesch; en, zo ik vry mogt paren,
Met iemand als gy zyt zou ik het zeer wel klaren.
Ik ben een goede ziel, al ben ik een Bramin,
En, kyk! de fchoone fekfe is al myn lust en zin:
't Maakt d' opperpriester boos; want deze is, moct gy weten,
(Hy zegt ons de oorzaak niet,) op 't vrouwvolk fel gebeten.
Och! waaröm wierd ik hiér juist ingelyfd! waaröm
Wierd my geen plaats vergund by Venus priesterdom,
In landen, waar men haar gelyk godes hoort roemen,
En waar geen weêuwtes ooit zich zien ten vure doemen!
Maar, 'k spreek van my te veel, van u te min, mevrouw!
En 't voegt dat ik, helaas! u anders onderhou'.
Wilt ge, eer gy slapen gaat, u niet wat rekreëeren?
Zoud gy geen glaasje orgeade, of boterham, begeeren,
Het zy met kaas, of vleesch, of zalm, of vetten worst?
Eisch alles wat gy weuscht, voor etenslust, of dorst:
Wy hebben overvloed van veel' verfnaperingen;
Want in een' kloostermuur zyn altyd zulke dingen.
Spreek vry.

DE WEDUWE, *neigende.*

'k Bedank u zeer. Gy fchynt een hupsche kwant.

DE JONGE BRAMIN.

Ja! 'k ben, in myne foort, een heertje vry galant.
Hoor: tusfchen ons gezegd, en tusfchen ons gezwezen,
Ik deug niet tot Bramin, en 't ambacht staat my tegen,

Ge-

Gelyk zulks méér gebeurt aan hem die dat handteert.

DE WEDUWE.

Maar, waaröm hebt gy dan tot priester gestudeerd?

DE JONGE BRAMIN.

't Was tegen wil en dank. Om u te vreên te stellen,
Zal ik, hoewel te onpas, u eens wat raars vertellen.

In Ougly, waar ik ben geboren, is een wet,
Die door het oud gebruik zeer mal is ingezet:
Te weten, als een kind tot driemaal toe zyn lippen
De moederlyke melk, of broodpap, laat ontglippen,
Dan word zodanig wicht, naby den Gangesstroom,
Drie dagen achterëen gehangen aan een' boom,
Als straf dier morsfery, totdat het drinken, eten
En schreenwên, ja metëen het gapen heeft vergeten:
Dit was myn lot, mevrouw! wyl ik was stout geweest.
'k Gaf echter, dat gy 't vat, noch niet geheel den geest,
(Want, als ik, op dien tyd, het leven had verloren,
Zou ik u heden niet dat naar geval doen hooren;)
Wanneer een akkerman, begaan met deergnis,
My vond, en herwaarts bragt, door eene wildernis;
Maar, och! de priesterfchap, met zulk een' vondst te vreden,
Deed my in Bramaas dienst als ingelyfden treden:
Ik was 'er mooi aan toe en hier zeer lief besteld!

DE WEDUWE.

Wie heeft u toch verteld hetgeen gy my vertelt?

DE JONGE BRAMIN.

Geen mensch; maar dat ik 't weet moet u genoegzaam wezen.

DE WEDUWE.

Welnu! 't zal breeder zyn te raden dan te lezen.

Wat

76 DE MALABAARSCHE WEDUWE,

Wat zonderling geval brengt ons hier by elkaër!
Wat ligt me als lood op 't hart! hoe voel ik my zó raar!
Ik ben, zowel als gy, geboren in Bengalen;
En dat beduid zo iets.....

DE JONGE BRAMIN.

De duivel mag my halen,
Indien ik niet geloof dat wy famielje zyn!
Hoe oud zyt ge?

DE WEDUWE.

Even in de twintig.

DE JONGE BRAMIN.

Dat heeft schyn.

Maar hoe! wie zyt gy dan?

DE WEDUWE.

Lanasfa was myn moeder.

DE JONGE BRAMIN.

Myn Zuster!

DE WEDUWE.

Goên!

DE JONGE BRAMIN.

Omhels, erken in my uw' broeder!

DE WEDUWE.

Broër Jan! zyt gy het zelf? Wat ongemeene grap!
Zulk een herkenning baart met reden handgeklap;
Al is zy ongerymd, zy is toch altyd aartig,
En dees theaterkoop is ook dit treurspel waardig.
Ik riekte al dat natuur ons samen had gehecht:
Het bloed kruipt altyd waar 't niet gaan kan, als men zegt.
Maar, liever had ik toch dat ge, in deze oogenblikken,
Myn

Myn broeder niet mogt zyn: 'k zou dan voor 't vuur niet
schrikken.

DE JONGE BRAMIN.

Hoe dat, myn Kaatje-zus? Wilt gy dan nóch van kant?
Vervloekt zy 't oud gebruik van dit verduiveld land!
ô Wee! 'k zie u dan óók van dollen braadlust blaken,
Om op een *vuurschavor* uzelv' tot asch te maken!
Het is een mooi plaizier! En ik, (wat onbescheid!)
Zou prezes wezen by zoo'n malle plegtigheid!

DE WEDUWE.

Dat woord van „vuurschavor” is waarlyk vreemd gevonden;
Maar dat het onzin is, laat duidlyk zich doorgronden:
Het duid een schandplaats aan; en 't is juist omgekeerd,
Wyl zich een weúw verbrand om niet te zyn ontéerd.
Voor 't minst, ik stel myn eer, schoon ik myn' man niet minde,
Schoon ik 't gebruik vervloek, dat my het vuur versinde;
En gy, myn broértjelief! beklagt gy 't geen ik ly',
Doe my een klein plaizier, verbrand u nevens my,
En fop dus 't priesterdom, dat u, voor al uw leven,
Denkt beet te hebben, en zal razen om uw sneven.

DE JONGE BRAMIN.

Wel zeker! waaröm niet? Ik heb daartoe geen trek;
Met reden wierd ik dán gehouden voor een' gek.
Indien ik immer my moest doón met eigen handen,
Zou ik noch liever my verzuipen dan verbranden:
Dat's koeler, voor het minst. Gy, zuslief! wees bedaard:
Waar leven is, is hoop: dit is een' daalder waard'.
De Fransche generaal, die, uit metalen draken,
Of slangen, op de stad niets doet dan applen braken,

Word

Word mooglyk hier de baas; en, als die gaauw geschied,
Is, eer men óm kan zien, het oud gebruik tot niet;
Een Franschman is galant, en zal geen vrouwtjes roosten.

DE WEDUWE.

Vergeefs doet gy uw best om my zo wat te troosten.
Indien die generaal bezwykt in 't krygsälarm,
Dan ben ik 'er om koud, of, eer gezegd, om warm;
Ja, 'k dorst myne oogen wis niet opslaan voor de lieden,
Als ik had vrees betoond door koppig weérstand bieden.

DE JONGE BRAMIN.

Ei! tel de praatjes niet. Wy zullen alle twee,
Zodra 't hier word te warm, gaan vlugten over zee,
Naar een of ander land, alwaar 't is goedkoop teeren;
Ik, die mooi schryven kan, zal vlytig kopiëeren,
En winnen 't lieve brood, zowel voor u als my;
Ja, mooglyk word ik zelfs wel praktizyn 'erby:
Dat geeft zeer goed.....

DE WEDUWE.

Neen, neen! ik vlugt niet van dees stranden,
Al zou 'k, met huid en hair, tot zesmaal toe verbranden.
Ook is 't noch zó verr' niet: al ben ik offerbruid,
Eén rukwind der fortuna blaast licht myn houtmyt uit.

DE JONGE BRAMIN, *spytig.*

Wel! rooster u zó zwart als een kastanje op kolen!
Ik zal het koeltjes zien, dat zweer ik by myn zolen!
Wie naar geen reden hoort moet voelen, tot zyn schaë.
Maar, hoop niet dat ik u by 't vuur ten dienste sta,
En zélf den blaasbalg trekke, en dus de vlam beziele:
Verwacht veeléer dat ik hier al den brui verniele,

Den opperften Bramin zyn' gryzen baard ontroov',
En met zyn fiffend bloed de takkebosfchen doov'!

Hy vertrekt.

Z E S D E T O O N E E L.

DE WEDUWE, FATIMA.

FATIMA.

Een wapenftilftand, om de doden in te pakken,
Die weérzyds zyn gedood, door 't fchieten en door 't hakken,
Is flus gefloten; maar, hoewel een jonge meid,
'k Zie toch dat voorval aan voor listig krygsbeleid,
En denklyk zal de ftad welras kapituleeren.
De Fransche generaal, ('t is een der fraaifte heeren
Die 'k immer heb gezien, een kostelyk finjeur!)
Kwam reeds in mondgefprek met onzen gouverneur,
Die op zyn vloermat zat, met kruisfelingsche beenen.
Daar nu de omwenteling op til is, naar wy meenen,
Bid ik dat gy, mevrouw! u niet te gaauw verbrand;
Want, als het oud gebruik van dit vuurbarend land
Verviel, zou wis die fpoed u naderhand berouwen,
En gy onmagtig zyn ten tweedemaal' te trouwen.

DE WEDUWE.

Ik weder trouwen, ik? Ja, met den dood, vrindin!
Zie daar myn' bruidegom, het voorwerp dat ik min.
Maar, 'k wil u, op myn beurt, ook eens wat nieuws vertellen:
Die jonge heer Bramin, die 't vuurfeest moet beftellen,
Is..... raad eens wie!

FATIMA.

Och! fpreek: ik raad doorgaans verkeerd.

DE

DE WEDUWE.

Myn Jan-broër!

FATIMA.

Hé! dat's raar!

DE WEDUWE.

Die maloor konsenteert
Niet in myn sterfgeval, maar wil dat ik blyv' leven.
Ik weet niet hoe of wat: is 't niet om van te beven?

FATIMA.

Hoor: 'k heb een vóórgevoel: uw Franschman is misfchien
In 't leger, en alsdan zult gy uw' bout herzien.

DE WEDUWE.

Myn' Franschman weér te zien! ô! dat zou prettig wezen!
Kyk! zo dat, Fatima! gebeuren mogt bydezen,
Al waar' hy ook niets méér dan simpel korporaal,
Of wel fourrier, ik koos hem daadlyk tot gemaal.....
Maar, och! hyzelf kon reeds getrouwd zyn!... Welke reden'!
'k Verloor noch pas één' man, of denk reeds aan een' tweeden!

FATIMA.

Veel' weúwtjes doen dit óók, en zyn ras weér gepaard:
Eén levend' man is méér dan honderd dooden waard'.
Gy ook zyt noch te frisch, om niet een' lust te kweken.....

DE WEDUWE.

Laat ons by dit gesprek nu maar een speldje steken:
't Zou afgezongen zyn wat ik méér hooren liet.
Gaan wy van hier.

FATIMA.

Waarheen?

DE WEDUWE, *zuchtende.*

Dat weet ik zelve niet.

*Zy vertrekken.**ZE*

Z E V E N D E T O O N E E L.

DE FRANSCH E GENERAAL, EEN FRANSCH
OFFICIER.

DE GENERAAL.

Morbleu! 'k wil dat men my een jaar emprizonneere,
Ja my van generaal tot karknecht degradeere,
Zo ik de stad niet winne, al had ze een' kaarten muur!
Die wapenstilstand, vriend! is enkel om 't figuur,
En geeft my, schoon hiervan geen reden word vernomen,
Het recht om in 't *portaal* van dit gesticht te komen.

DE OFFICIER.

Eh, mon cher général! souffrez qu'en ce moment
Je vous puisse en français dire mon sentiment:
Le langage indien est pour moi très-pénible,
Et dans ce tête-à-tête il me paraît risible (*).

DE GENERAAL.

Neen, spreek hier Malabaarsch, en kwel u nergens om:
Spreekt gy die taal niet recht, zo spreek ze mank en krom.
Ik ken haar reeds van ouds, en hou ze hoog in waarde,
Wyl ze ook gesproken wierd door 't mooiste meisje op de
Die aartige bruinet was zó van zesfen klaar, (aarde:
Dat ik byna myn Fransch vergeten had om haar.

DE

(*) Overzetting dezer Fransche vaerzen, voor den Neder-
duitschen lezer:

Ei, waarde generaal! vergun my dat ik thans
Wat ik te zeggen heb moog' zeggen in het Fransch:
Die Indiaansche taal benaauwt my uitermaten,
En 't moet belagchlyk zyn dat wy haar saamen praten.

DE OFFICIER.

Ho, ho! ze heb kefryd in 't land van Malabare?
 Pardi! dat is kurjeus, en die amour is rare!
 Zek, heb ze met die skoone een' rendez-vous gehad?

DE GENERAAL.

Ja, maar in eer en deugd: haar père, dat gy 't vat,
 Was daar gestadig by, en liet zich niet bedotten:
 Die oude vaders, vrind! zyn slim als oude rotten.
 Maar, laten wy dit dáár. Ik wil u doen verstaan,
 Al is 't een weinig laat, waaröm we op reis gegaan
 En hier zyn aangeland, ja lustig kanonneeren:
 't Is niet uit vyändschap, wil dit wél obzerveeren;
 Och, neen! maar om als vrind te heerschen in deez' muur.
 De Fransche broederschap verkoopt zich magtig duur,
 Gelyk ook Neêrlands volk recht fraai heeft ondervonden.
 Door ons gouvernement ben ik hierheen gezonden,
 Tot vrindelyk verzoek om ons op d' oceään,
 Voor onze douaniers, één haven toe te staan,
 Alwaar zy, naar hunn' lust, den meester mogen spelen;
 Doch, als de Malabaar niet in dit plan wil deelen,
 Alsdan heb ik in last om hier, (gelyk een vrind,)
 Te schieten alles plat wat zich in 't rond' bevind;
 En daarom heb ik my zó deftig reeds gekweten.
 Ik zal dit bruin gespuis, morbleu! zyn' pligt doen weten:
 Een Franschman is de heer en meester van 't heeläl,
 Te weten, tot hy ééns piano zingen zal.

Maar, ga intusfchen eens vernemen, in dees streken,
 Of noch myn meisje leeft, en of ik haar kan spreken:
Lanasja is haar naam; zy woonde, vóór myn reis,

In gindsche vesting, in een huis als een paleis,
 Met groote ruiten, 't geen hier zeldzaam word vernomen;
 't Huis heeft een' hoogen stoep en vóór de deur twee boomen.
 De minste jongen, of de kruijer op den hoek,
 Staar zéker u ten dienst in 't vlytig onderzoek.
 Ga heen, en snuffel rond.

DE OFFICIER.

Mon général! ze akt waarlik
 Zulk een commissie een weinikje kevaarlik:
 Hoe in de stad te kom'? De syänd wonen dáár,
 Kelyk de duvel zwart, en met de muilpeer klaar:
 De sfoest zel keen Français de bolwerk innelaten.

DE GENERAAL.

Spring over 't bolwerk heen, en staak dat zotte praten!
 Gy, Franschman, officier, en bovendien myn vrind,
 Zyt magtig dat ge alléén de sterkste stad verwint.
 Ga, brengt ge een goed bericht van 't lekkerst bruine kluisje,
 Dan zal ik u, tot dank... trakteeren op een snuifje.

De officier vertrekt.

A G T S T E T O O N E E L.

DE GENERAAL, *eene groote snuifdoos uithalende,
 en een snuifje nemende.*

Lanassa! lieve maagd! (zo gy noch maagd moogt zyn,)
 Het is om u alléén dat ik als held verschyn:
 Men meent wel, dat ik slechts de stad wil bombardeeren;
 Maar 'k wil eene andre sterkte al stormende overheeren,
 De sterkte van uw liefde; en, als ik die verwin',

Word ik straks Malabaarsch, met hart en ziel en zin.....
Maar, reeds keert de adjudant!

N E G E N D E T O O N E E L.

DE GENERAAL, DE OFFICIER.

DE GENERAAL.

Dat wist gy gaauw te klaren!
Maar, hoe! gy zyt verschrikt! Wat is u wedervaren?
Hebt ge iets van haar gehoord? Is zy ontmaagd, of dood?

DE OFFICIER.

Ok neen! 'em weet niets van madam Lanasmaas nood;
Maar bah! een skriktafreel, terriblement horrible,
Maakt 'em de bloed van ys, en sbeurt mon coeur sensible.

DE GENERAAL.

Wat is 'er gaands?

DE OFFICIER.

Ze wil de weeuwte hier verbrand,
Selon die mal gebruik der Malabaarsche land,
En de oude sieur Bramin zel haar de pretje maken;
Rôti van damesvleesch skynt dien coquin te smaken.

DE GENERAAL, *snuivende.*

Morbleu, morbleu! die schelm! Dat zal hier zó niet gaan:
Zou ik de schoone sekse op kolen gaar zien braên, (wezen.
En pogchen niet? Wel foei! 'k moest dan geen Franschman
'k Gedenk, dit uur, niet meer myn dierbare uitgelezen,
Maar zal zó vloeken, ja, al hield men my voor mal,
Dat Bramaas tempel van dat vloeken davren zal!

DE

DE OFFICIER.

Monfieur! al wou ze hier de vrouwtje frikasfeeren,
La mode du pays moet ky tok honoreeren.

T I E N D E T O O N E E L.

DE OPPERSTE BRAMIN, *met een gevolg van BRAMIN-
MINNEN*, DE GENERAAL, DE OFFICIER.

DE OPPERSTE BRAMIN.

*V*erwaande Franschman! hoe! is dat een wyz' van doen?
En zyn uwe oorlogfliên dan menschen van fatsoen?
Zy maken een bohaai, ja razen als bezeten,
Omdat men, naar 't gebruik, dat wy hier heilig heeten,
Een weêrwjtje roostren wil, zelfs tot haar eigen best.
Of zyt gy reeds de baas in 't Malabaarsch gewest?
Uw muitend volk, dat naar deez' tempel voort dorst rukken,
Greep reeds my by myn' baard, en dacht hem uit te plukken;
Maar loert! hy zat te vast met yzerdraad gehecht.

DE GENERAAL.

Ha, ha! aan dat gedrag ken ik myn Franschen recht!

DE OPPERSTE BRAMIN.

Wat duivel! hebt gy hen tot kwaaddoen last gegeven?

DE GENERAAL.

Neen, gaauwdief! maar die trek staat *in hun ziel* geschreven.

Tegen den officier.

Vlieg, Polisfon! vlieg heen: zeg dat ik hen gewis
Trakteer op vrouwenvleesch dat niet geroosterd is.

E L F D E T O O N E E L.

DE GENERAAL, DE OPPERSTE BRAMIN,
BRAMINNEN.

DE GENERAAL.

Gebaarde Malabaar! of liever, malgebaarde!
 Gy wilt de schoone seks uitroeijen van deze aarde,
 Omdat gy, oud en zwak, en door uw ambacht koel,
 Voor 't lekkerst dat 'er is geen smaak hebt of gevoel!
 Morbleu! dat staat u mooi!... Had ik hier wat te zeggen,
 'k Deed, als een takkebosch, u op de houtmy leggen,
 En wilde uw' dikken buik, ter wraak van elke vrouw,
 D'een fisfen door het ver dat hem onspatten zou!
 Ó Schobbert! is het zó dat gy u zorgt te mesten?
 Gy doemt een jeugdig weúwtje, in deze moordgewesten,
 Ten vure, daar zy óns zó menig pretje geeft!
 Ó Salamander, die in rook en vlammen leeft!
 Als gy een Franschman waart, zoud gy wel anders praten:
 Nooit toont ons priesterdom de vrouwtjes zó te haten,
 En onze abbés voorál, schoon geestelyk van staat,
 Zyn zelden vies van 't maagde- of weúwelyk gewaad.
 Ik dan, ik, officier, liefhebber van de vrouwen,
 Ik zal niet, als een sul, uw vuurvermaak aanschouwen,
 Maar aan 't heelál doen zien dat Pierre Montalban,
 Schoon hy geen meester is, als meester spreken kan.

DE OPPERSTE BRAMIN.

't Bevreemt my niet, monsieur! dewyl geboren Franschen
 Vaak meenen dat elkéén moet naar hun pypen dansen,
 En dat al 't geen door hen als mode word geácht

Ook

Ook moet de mode zyn by 't ovrig aardsch geslacht.
 Gy zoud wel graag by ons uw waren willen slyten,
 En doen 'slands vrouwtjes aan uw lokäas greig byten;
 Maar, zot! het lukt u niet: ik zal hier, als Bramin,
 Elk weëuwte van fatsoen verbranden naar myn' zin;
 Het is tot welzyn van haar ziel, dit moet gy weten.
 De vrouwen zouden hier weldra 't ontzag vergeten,
 Dat zy den man, als heer en meester, zyn verpligt,
 Indien 'er, tot haar pret, geen houtmyt wierd gesticht;
 Het zyn karonjes, die, om loos ons vast te sluiten
 In haar' verwoeden klaauw, als krokodillen sluiten.
*Hebt gy dan nooit verstaan, dat mannen, met venyn,
 Door hunne vrouwen, hier welëer vergiftigd zyn?*

DE GENERAAL.

Neen, guit! neen, wyvenbeul! dit kan ik niet vertrouwen:
 Geen mans zyn, met venyn, vergiftigd door hun vrouwen.
Vergiftigd, met venyn! Het lykt wel apery!
 Parbleu! ik lagch met recht om zulk een gekkerny.
 Hoor, manliëf! respektee de dames in haar waarde,
 Dewyl zy 't beste zyn van ons genot op de aarde:
 Het zy dan blank, of bruin, of zwart gelyk de droes,
 Het jeugdig vleesch der sekse is gantsch niet voor de poes.
 Wat wraakzucht dryft u aan, verdoemde houtmytstooker?
 Heeft, in uw' jongen tyd, mischien uit Amors koker
 Een sterkvergifte pyl uw ingewand geraakt,
 Hetgeen op Venus thans u sel verbitterd maakt?
 Begeert ge een spreuk, zó fraai als ge immer hebt gelezen?
 Een oude lichtmis kan een vrouwenhater wezen:
 Indien de schoen u past, ó grynsäart! trek hem aan!

DE OPPERSTE BRAMIN.

Wel, wel! verdenkt gy my van eenig los bestaan?
 Vraag ieder in de buurt, of ik niet all' myn dagen
 My als een zedig borst, ja fyuman, heb gedragen?
 Weet gy waardoor ik kwam aan 't ambt van hoofd-Bramin?
 Ik had, van kindsbeen af, in meisjes nimmer zin;
 Ja 'k vlood haar als de pest, zodra zy my genaakten,
 Wyl zy me, als droogen sul, alöm bespotlyk maakten:
 Dit nam ik euvel op; enfin, ik zwoer al vroeg
 Dat ik verbranden wou all' wat maar rokken droeg:
 Zulks vond men priesterlyk, en elk begreep met reden
 Dat ik juist was de man die 't beulsambt moest bekleeden:
 Zie daar waardoor ik klom tot zulk een' hoogen staat.
 Gy, die 't hier vreeslyk roert, eerbiedig, beste maat!
 Myn' baard, het oud gebruik, dat wy ons graag getroosten;
 Verguld uw vrouwtjes vry, en laat ons de onzen roosten.

DE GENERAAL, *snuivende.*

- * Morbleu! en weër morbleu! eer zal ik ú zo fyn
 Als pulver branden, en uwe asch, in een glas wyn,
 Tot eer van 't schoon gesslacht, tot uw vervloeking, drinken!
 Ziet gy menschlievendheid niet uit myne oogen blinken?
 Kyk eens!

DE OPPERSTE BRAMIN, *hem door zyne bril
 beziende.*

Och, neen! ik zie niets dan een mal gezigt.

DE GENERAAL, *snuivende.*

Ah, pafsambleu! ik weet wat hier moet zyn verricht,
 En.....

Hy niest.

DE OPPERSTE BRAMIN, *zich buigende.*

Wél bekoom' het u!

DE GENERAAL, *zyn' hoed afnemende.*

Ik dank u! — Dikke kaerel!

Gy moet die jonge weêuw, die vrouw gelyk een paerel,

Loslaten, of terftond zet ik hier 't all' in vuur,

Daar ik een' oven maak van dezen kloostermuur!

ô Hellsché kok! pak in uw braadpan, of, gantsch vyven!

'Er zal hier de eene steen niet op den ander' blyven!

T W A A L F D E T O O N E E L.

DE GENERAAL, DE OPPERSTE BRAMIN, EEN
BRAMIN, BRAMINNEN.

DE BRAMIN.

Eerwaarde heer! de weêuw, tot op haar hembd ontkleed,

Heeft all' haar kostbaarheên reeds afgelegd, en treed

In helder lynwaad voort, en vult ons goed de handen;

Ze is tot verbranden klaar.

DE GENERAAL.

Ik zal jelui wel branden!.....

DE OPPERSTE BRAMIN.

Bramin! droegt gy wél zorg dat zy van haar sieraên

Niets aan het lyf behield, niets mogt verloren gaan?

DE BRAMIN.

Eén ringetje van goud bleef aan haar' vinger steken:

Het klemt te sterk.....

DE OPPERSTE BRAMIN.

De droes! het moet ons niet ontbreken!

Kap haar den vinger af, dan volgt de ring vanzelf'.

DE GENERAAL, *woedend snuivende.*

Afzeters! moordenaars! stort noch dit doekgewelf
Niet neder op ons hoofd? en vallen deze schermen
Niet ramlend' door elkaër, om zich der weëuw te ontfermen?
Morbleu! ja ventrebleu! nu spring ik óm myn' staart!
Zulk een gespuis als gy is my geen oortje waard!
Dat arme weëuwkje!.... Bloed! kon ik haar maar bekyken!

DE OPPERSTE BRAMIN.

Dat gaat zó niet, monsieur! zy moet elks oog ontwyken,
En 't uwe bovenäl; want, zaagt gy de offerbruid,
Dan waar' gewis terstond dit vurig treurspel uit.
Neen, vos! hoe gy ook loert, gy klimt niet by de druiven.
Vaar wel! Op uw gemak kunt gy noch wel eens snuiven.
Hy vertrekt, met de overige Braminnen.

D E R T I E N D E T O O N E E L.

DE GENERAAL, DE OFFICIER.

DE OFFICIER, *door het vengster springende.*

Ze vliet niet, maar ze spring, wyl 'em de bloed voel kook':
Die skelmsse gouverneur wil meé de vuartje stook',
Om die madam te braad', en sopte die Franschmannen,
Pour met monsieur Bramin siaistre saam' te spaunen;
En ok, mon général! dat 'em van trêve sprak,
Was om de houtemyt te stikken met kemak.

DE GENERAAL, *snuivende.*

Die beul! Moest ik daaróm een' wapenstilstand maken?
Die bruine gouverneur verlaat zich op zyn zaken;

Hy

Hy is een staatsman, die niet dom is, op myne eer!
 Maar ik ben ook niet dom, en fop hem daadlyk weêr:
 Is hy een intriguant, een Franschman is 't noch sterker.
 Ei, ei! hy nam my dan tot blinden medewerker
 In zyn verduiveld plan! Ik leende dan de hand
 Aan 't gruweloffer, aan d'ontstoken weduwbrand!
 Morbleu! ik ga terstond zyne excellentie spreken,
 En vloeken op zyn Fransch, zó dat hy zal verbleeken,
 Als 't koffikleurig of geelokerig gelaat
 Eens Indiaans ooit tot verbleeken is in staat.

DE OFFICIER.

Monsieur le général! 'em moet tok maintineeren
 De stille wapen, en de braadwet respekteenen.

DE GENERAAL.

Myn lieve Polisfon! die wapenstilstand doet
 Van spyt my barsten, en die wet maakt my verwoed.
 Ja, 'k eer noch ons bestand; maar is 't eens afgelopen,
 Dan zal ik tempelkoor, altaar en houtmyt sloopen:
 Heb ik in 't minst geen recht tot zulk een dollé pret,
 Een Fransche jakobyn belagcht gebruik en wer.

Zy vertrekken.

V E E R T I E N D E T O O N E E L.

DE WEDUWE, *in wit lynwaad gekleed.*

Zie zo! nu ben ik klaar: dees helderwitte kleêren
 Zyn, om naar bed te gaan, all' wat men kan begeeren.
 Ô Vreestlyk vurig bed, waar 't magtig heet zal zyn!
 Gy baart my, arme weêuw, in 't heimlyk angst en pyn:
 'k Hou my, voor 't oog der liên, wel knapjes en koelbloedig;
 Maar

Maar in myne eenzaamheid ben ik niets min' dan moedig.
 Dat seldrementsch gebruik maakt dat men 't huwlyk vrees.
 Och, juffers, die nooit zyt vermalabaarscht geweest!
 Indien gy ééns, als ik, moest zilvren bruiloft houén,
 Gy zoud zó gretig niet verlangen om te trouwen!
 Gelukkig is het land, waar 't jonge weéuwte gaat,
 In nette rouwkleedy, al pronkend' langs de straat,
 Met licht doorschynend floers vóór hare lonkende oogen,
 Die, dóór dien sluijer heen, een' trooster zoeken mogen!
 Waar mag myn trooster zyn, myn lieve Montalban?
 Wat jammer dat ik hem in 't Fransch niet schryven kan!
 Ik zou hem, met den post, terstond een' doodbriefzenden,
 Bezegeld met zwart lak, ten blyk' van myne elenden;
 Want zeker leest hy nooit de Malabaarsche krant,
 En weet dus niet dat ik als weduw' word verbrand.

V T F T I E N D E T O O N E E L.

DE WEDUWE, DE OPPERSTE BRAMIN.

DE OPPERSTE BRAMIN.

Mevrouw! het is voor my en alle onze outerknappen
 Plaizierig dus te zien dat gy verlangt te slapen,
 En dat ge u roostren gaat naar eigen zin en keur.
 Uw overleden man was wel een raar sinjeur,
 Die juist geen beste was in zynen levenswandel;
 Maar, met dat all', hy dreef een' goeden oesterhandel,
 En heeft veel geld vergaêrd, waaróm 't uw schuldpligt is
 Wat ryklyk te offren aan zyn nagedachtenis.
 Denk niet dat zelfbelang my aanzet dus te spreken:

Och,

Och, neen, mevrouw! 't is slechts tot voordeel onzer leken,
 Tot welzyn uwer ziel, tot aanzien van uw' flam.
 Wat zei' de waereld niet, als ze eens te hooren kwam
 Dat een schatryke weëuw niet ruim ons had beschonken?
 Wy zullen, voor uw geld, uw standbeeld fraai doen pronken,
 En dansen 'er om heen, gelyk wy daaglyks doen
 Op elk verjaringsfeest der weëuwtes van fatsoen,
 Die zich verteerden uit ontzag voor haar gemaalen;
 Kortöm, wy zullen u met fluiten en cimbalen
 Geleiden naar het vuur, zodat gy met méér pret
 Zult wandlen naar de myt dan naar een bruiloftsbed.

DE WEDUWE.

Gy praat zeer lief en mooi, ó baas der priesterscharen!
 Omdat ge uwe oude huid voor 't zengen moogt bewaren;
 Maar, zo 'k u bidden mag, stel eens u in myn plaats,
 En spring den vuurpoel in, en heb dán zo veel praats!
 Ik zie, uw hoofd schud „neen”, en 'k wil het wél gelooven.
 Nochtans, ik zal, om de eer, van 't leven my berooven,
 Opdat niet, langs de straat, der jongens mal geschreeuw
 My volg' met dit gerel: „Daar loopt die bange weëuw!”
 Ook heb ik, bovendien, een' walg van 't lieve leven,
 Uit hoofde dat ik..... Neen! 'k wil niers te kennen geven:
 Gy hebt toch geen gevoel voor 't geen ons, vrouwen, schort.

DE OPPERSTE BRAMIN.

'k Ben nooit een vrouw geweest, dit zeg ik goed en kort.
 Wel! rep u wat, mevrouw! want weet, de Europeänen,
 Die hier zyn aangeland, zyn wondre rare hanen,
 En lichtlyk zouden zy, uit zekren gekken lust,
 (Begrypt gy?) zorgen dat uw vuurkolk wierd gebluscht:

Als

A's dát gebeurde!.... Foeil'er zou geen weêuw meer wezen,
 Die zich, vrywillig, tot verbranden liet belezen:
 Goed voorbeeld, zegt men, doet wél volgen. Hou ubly':
 „ Gy zyt met ééne dood voor al uw leven vry (*).”
*Hy vertrekt, terwyl de jonge Bramin van den an-
 deren kant verschynt.*

Z E S T I E N D E T O O N E E L.

DE WEDUWE, DE JONGE BRAMIN.

DE JONGE BRAMIN.

Wees vrolyk, zusjelijef! men zal u niet verbranden:
 De Fransche generaal, schoon hy in deze landen
 Noch niets te zeggen heeft, maakt by den gouverneur
 Zoo'n ruzie, dat men 't zelfs kan hooren vóór de deur.
 Gy sterft niet; 't is zyn eisch; en, is dit wat voorbarig
 Gesproken, ik ben niet met troostbeloften karig.

DE WEDUWE.

Gy zyt een goede broêr. Wat of die Franschman deed
 Beproeven.....? Weet hy licht dat ik Lanasfa heet?

DE JONGE BRAMIN.

Och, neen! Menschlievendheid, (gelyk hyzelf doet hooren,)
 Is 't éénigst wat den held tot razen aan kan spooren.
 Hy vloekt, hy scheld, hy snuift, maakt knecht en meid ver-
 Uit pure grimmigheid slaat hy den kreupelwaard; (vaard;
 Hy wil, terwyl hy elk de beenen dreigt te breken,

Voor

(*) Parodie van den zelfden regel uit het treurspel GYS-
 BRECHT VAN AEMSTEL, vyfde bedryf, eerste tooneel.

Voor eeuwig 't weduwvuur doen in den doofpot steken.
 'k Had graag hem bygestaan, maar dacht, ter goeder trouw,
 Dat dán ons priesterdom my klappen geven zou:
 Zie daar waaróm ik veinsde; en ik wil thans wel wedden,
 Dat ik met méér gemak u uit den brand zal redden.

DE WEDUWE.

Helaas! niets blascht myn' brand! De houtmyt is gereed,
 En ik, gelyk gy ziet, ben al voor 't vuur gekleed.....
 Myn broeder! kent gy dien galanten Franschman?

DE JONGE BRAMIN.

Zuster!

Waar' hy by my bekend, ik ware, (om 't rym,) geruster.
 Hy wilde met geweld u zien, wyl onze vrind
 Veel sterker levende dan doode vrouwtjes mint;
 En 't zoude in 't minst my niet bevreemen, als hy heden
 U op een snuifje onthaalde, eer gy zyt overleden.

DE WEDUWE.

Neen, Jan-broër! 't mag niet zyn: ik wil geen mansperfoon
 Aanschouwen, nu ik haast zal slapen by de doón;
 Want, kyk! ik ben geen flet, die 't manvolk poogt te lokken,
 Maar heb de jonge vrouw volkomen uitgetrokken.
 Och! wéderhou den held, eer hy my komt aan boord,
 En zeg hem dat uw zus zichzelf vry vermoord,
 Alléén uit modezucht, die aandrift aller vrouwen.....

Ter zyde.

ó! Zo 't myn Franschman waar', dan zou ik graag hertrouwen!

DE JONGE BRAMIN.

Mischien wil hy u wel vervoeren over zee,

Ja neemt u mooglyk als gezelschapsjuffer meê;
 En zéker zal hy zich aan priestervleesch verzaden,
 Eer hy, op 't vuurschavot, u immer gaar ziet braden;
 Ikzelf, eer ik als mal by uwe houtmyt sta,
 Ga liever, in Parys, met hem naar de opera.

Z E V E N T I E N D E T O O N E E L.

DE WEDUWE, DE JONGE BRAMIN, FATIMA.

FATIMA.

*Gy hebt niet meer, mevrouw, voor een bezoek te vreezen
 Des Franschen generaals: hy wil uw ridder wezen,
 Doch zonder u te zien alvorens hy u redd';
 Ook heb ik hem verteld dat gy wat laagst te bed;
 Want, zag hy u te vroeg, hoe zou men 't stuk ontknoopen?
 Zodra ge eikaër aanschouwt, is 't kluchtspel afgeloopen.
 De hoofd-Bramin, alvast, brengt tegen hem 't gemeen,
 Het Malabaarsche graauw, oproerig op de been,
 En raad het om den held te slaan een paar blaauwöogen:
 Zo dat gebeuren mogt, zien wy ons naar bedrogen.*

DE WEDUWE.

't Zou om zoo'n knappen man my leed doen, groote goón!
 'k Vlieg liever naar myn myt, en brand myzelve dáár schoon:
 Allons!....

FATIMA.

ó Jemenie!

DE JONGE BRAMIN.

Och, Kaatje-zus, wat dolheid
 Maakt dat gy branden wilt? Ik zweer het, uit de volheid

Van

Van 't broederlyke hart, dat ik 't niet toe zal staan,
 Maar u, maakt gy my kwaad, geducht om de ooren slaan!
 't Volk zal den generaal, welverr' van hem te deeren,
 Als gy slechts leven wilt, met u feliciteeren;
 Ja, mooglyk volgt 'er wel een bruiloft op 't rumoer.....

DE WEDUWE.

Om 't rare van de klucht wil ik gaan sterven, broér!
 Ook komt myne eer in 't spel; en, kyk! al bleef ik leven,
 Uw priesters zouden my myn moois niet wedergeven.
 't Gezelschap is vergaérd; de kosten zyn gemaakt:
 'k Stel niemant graag te leur, en ga waar 't vuurtje blaakt.

Zy vertrekt met Fatima.

DE JONGE BRAMIN, *alleen.*

Verbruide styfkop! ga; maar 'k laat my niet begekken.....
 Dáár komt de generaal: 'k wil hem wat nieuws ontdekken.

A G T T I E N D E T O O N E E L.

DE GENERAAL, DE JONGE BRAMIN.

DE GENERAAL, *ter zyde.*

Dat's één van dat gespuis: morbleu! ik zal dien guit
 Zó schuiren, dat hem 't stof zal vliegen van de huid!

DE JONGE BRAMIN, *zyne muts afnemende.*

Uwe excellentie! dat uw gunst my niet verstoote!
 Hoe vaart gy? en hoe vaart mevrouw uwe echtgenoot?
 Zyn uwe kinders wél?

DE GENERAAL, *barsch.*

'k Heb vrouw noch kindren.

G

DE

DE JONGE BRAMIN.

Ei!

Dan lusten ze ook gewis noch soup noch rystenbrei.

DE GENERAAL.

Wat wilt gy?

DE JONGE BRAMIN.

Het geheim myns boezems u ontleeden.

DE GENERAAL.

Neen, Malabaarsche gek! ik luister naar geen reden.
 Schoon gy een melkmuil zyt, ik heb in u geen zin:
 'k Acht u een' vrouwenbeul gelyk uw' hoofd-Bramin;
 Maar ik, die Franschman ben, en durf als meester spreken,
 Ik zal, tot eer der fekte, u hals en beenen breken!

DE JONGE BRAMIN.

Braaf, excellentie! braaf! 'k stel zeker en gewis
 Dat uw welêdelheid de vrouwtjes gunstig is:
 Wy zyn dus éénsgezind. 'k Wil u de moeite sparen
 Dat ge in het vloeken en het schelden voort zoud varen.
 De jonge weduw', die hier daadlyk moet van kant,
 Is myne zuster.....

DE GENERAAL.

Schelm! en gy steekt haar in brand!

Is dit uw priesterproef, onbroederlyke broeder?

Morbleu! all' wat ik bid, maak my toch niet verwoeder!

DE JONGE BRAMIN.

Gy zult het worden, heer! heb slechts noch wat geduld;
 Maar wyt 's lands mode niet aan my: ik heb geen schuld.
 Hoe gaarne zoude ik niet myn zuster u zien trouwen!

Het

Het is een mooie vrouw, ja 't puikje van de vrouwen.
Mogt ge eens myn zwager zyn, dat redde haar en my.

DE GENERAAL.

Heeft zy braaf geld?

DE JONGE BRAMIN.

Een ton of drie, ten naasteby.

DE GENERAAL.

Welnu! wy zullen zien. En heeft zy reeds gekinderd?

DE JONGE BRAMIN.

Wel neen ze! U tot plaizier heeft zulks natuur verhinderd.
Het ergst van haar geval, nu zy verpuivren moet,
Is dat zy voor haar' man nooit liefde heeft gevoed:
Men hoorde tusfchen hen zoo'n ruzie, alle dagen
En nachten, dat de buurt van 'e kyven moest gewagen;
Want myne zuster had, alêr zy was gepaard,
Een' vryër, die.....

DE GENERAAL, *fnuivende.*

Morbleu! die vent is klappen waard':

Zal hy zyn boutjelief als paling gaar zien roosten,
En zonder haar van 't vuur te redden en te troosten?
Hy is, (als hy noch leeft,) een schelm, een vagebond,
Een zot, een drooge ful, ja een ondankbre hond!

DE JONGE BRAMIN.

Hé, hé! zó driftig niet!... Verneem, uwe excellentie!
Dat zich myn lieve zus niet braad in zyn presentie,
Wyl hy uitlandig is, en van den moord niet weer.....
Maar, 'k meen dat ik haar' naam u noch niet hooren deed:
Lanasa zy bevryd.....

DE GENERAAL.

Ô Alle duivels famen!

Wat naam!....

DE JONGE BRAMIN.

Wel! 't is een naam als honderd andre namen.

Wat maakt u zo verbaasd? Of is 't maar gekkerny?

DE GENERAAL.

Lanassa! bekjelief!

DE JONGE BRAMIN.

Gy! gy haar minnaar! gy!

Wat zal zy opzien, heer! als ze uwe komst zal hooren!

DE GENERAAL.

Lanassa! ik, die u als meisje heb verloren,

Vind u als weêuw weêrôm! Ach! gy zyt gy niet meer!

Maar ik ben altyd ik, en min u eeuwig teêr.

Kom, zwager! laat ons gaan, opdat wy 't brandfeest weeren.

Dan, 'k wil u, eer wy gaan, een snuifje prezenteeren:

Dáár, 't is puikspuik rappé.....

DE JONGE BRAMIN.

Heb dank: ik snuif noch niet.....

Laat ons myn Kaatje-zus gaan redden uit verdriet;

Want, als zy waar' verbrand, noch eer gy haar mogt kusfchen,

Dan kwaamt gy veel te spade om haren brand te blusfchen.

DE GENERAAL.

Morbleu! gy hebt gelyk en redent met verstand.

Ook wil ik langer niet vertoeven in dit land,

Zodra de haven aan myn Franschen is gegeven,

En onze douaniers 'er dus als heeren leven.

Myn

Myn ſchip „l'Egalité" blyft zeilreê liggen, vrind!
 En gy zult, met uw zus, my volgen vóór den wind.
 'k Ga thans uw' opperkok myn lieve bout ontwringen,
 Juist op het oogenblik, dat ze in het vuur wil ſpringen.

Zy vertrekken.

NEGENTIENDE TOONEEL.

*Het tooneel verbeeld het voorplein voor de pagode der
 Braminnen, hetwelk van rotzen omſingeld is. In
 het midden des pleins ziet men eene houtmyt,
 en, in 't verſchiet, de zee.*

DE OPPERSTE BRAMIN, DE JONGE BRAMIN,
 HET INDIAANSCH VOLK, DE WEDUWE,
gevolgd van haare maagſchap.

DE OPPERSTE BRAMIN.

Gy hebt u braaf geweerd, gy, heeren, die de vloot
 Der Franſchen ſtaakt in brand, gelyk ik u gebood!
 Ik ſtook zó graag een vuurtje, en kan niets beters wenſchen,
 Ja ik verbrand zowel de ſchepen als de menſchen.
 't Is jammer dat één kiel van dat vervloekt geſpuiſ
 Geſpaard is; want nu vaart het veilig weér naar huis.
 Intuſſchen, weest gerust, daar wy dees houtmyt ſtichtten.....
 Ginds komt de weduw', met haar neven en haar nichten:
 De pret begint.

De weduwe, vergezeld van den jongen Bramin en Fatima, treed, onder het blazen van verscheiden speeltuigen en het roeren van trommen, ten tooneele, met al haren floet, die, dansende, haar omringt.

DE WEDUWE, *in verwildering van geest.*

Dar's uit! Die helsche treurmuziek
Brenge myn verstand op hol..... ô Malabaarsch publiek!
Gy hebt goed lagchen, gy staat niet op heete kolen.....
My dunkt, ik voel het vuur reeds onder myne zolen.....
Brand! brand! Waar is de spuit?... Geef water, nummer tien!

DE JONGE BRAMIN, *snikkende.*

Myne arme Kaatje-zus!

FATIMA.

Dar's aklig om te zien!

DE OPPERSTE BRAMIN, *met veel hoogdravendheid de weduwe aansprekende.*

Mevrouw! ô vuurheldin, die uw Malabarinnen
Het heerlykst voorbeeld geeft om 't vuurgebruik te minnen!
Uw bruidsbed is gereed, en wacht naar u alleen.
Wees vrolyk; want gy gaat flus naar uw' bruijom heen,
Die reeds verlangend toeft om u op nieuw te trouwen,
Te drukken aan zyn hart, (zo hy dat heeft behouën,)
En die, naardien zyne eedle een weinig handgaauw was,
Graag zélf, uit pure liefde, u had gemaakt tot asch.
Laat dan die goede ziel niet langer op u wachten.
Als 't u gelegen komt, wy zyn gereed.

DE WEDUWE.

Gantsch krachten!

Wat maakt gy groote haast, ó mislyk vreemd fatsoen!
Steek vry myn' vuurpoel aan, zo 't u plaizier kan doen.

DE OPPERSTE BRAMIN, *zich beleefd buigende.*

Naar uw believen.

*Hy geeft een teeken, waarop de houtmyt ontfoken
word.*

DE WEDUWE, *zich naar de houtmyt, die ont-
foken word, begevende.*

Kom! maar laat de droes my halen,
Zo ik me uit min verbraude, ó wreedste der gemaalen!
U wensch ik goede nacht, ó Pierre Montalban,
Die mooglyk, in dit uur, braaf klinkt met flesch en kan!
Gy, eer ik slapen ga, ligt mooglyk al te ronken.....
Vaart wel!

*Zy klimt den houtstapel op. Eén der Braminnen
blaast met een' grooten blaasbalg in het vuur.*

DE JONGE BRAMIN, *geweldig snikkende.*

Dáár gaat ze om zeep!

L A A T S T E T O O N E E L.

DE VORIGEN; DE GENERAAL, FRANSCHÉ OF
FICIEREN en SOLDATEN, *met een groot
stuk kanon.*

DE GENERAAL, *de houtmyt opsnellende.*

Lanassa reeds in vonken!.....

104 DE MALABAARSCHE WEDUWÈ,

DE OPPERSTE BRAMIN.

Zeg liever, in den rook!

DE GENERAAL.

Mevrouw! gy zyt gered.

DE WEDUWE.

Wie red me? ó Goón!

DE GENERAAL.

Uw Pierre!

DE WEDUWE, *een' gil van verrukking en blydschap geevende, en in de armen van den generaal vallende, eer zy zynen naam noemt.*

ó Hemel! welk een pret!....

Myn Pierre Montalban!

DE GENERAAL.

Ja! wie u wil bezeeren,

'k Zal hem, door dit kanon, wel anders praten leeren!

DE JONGE BRAMIN.

Hoezee! wat brave vent!

DE OPPERSTE BRAMIN.

Die oproermaker!

DE GENERAAL, *snivende.*

Guit!

Als gy my langer fart, schiet ik u dóór de huid!

Dit stuk, met schroot gelaên, zal duchtig gaten booren,

En, harder dan uw stem, al brommend' zich doen hooren.

Ook ben ik meester van uw stad en gouverneur:

Van onder door den grond boorde ik juist vóór zyn deur:

Dus

Dus is het uit..... Eerwaarde! al maakt gy kromme sprongen,
Ik pres u tot matroos, en maak u tot koksjongen.

DE OPPERSTE BRAMIN.

My, excellentie!

DE GENERAAL.

Ja! wyl gy goed braden kunt.

Gy word gerekwireerd, doch zonder kruis of munt
Te ontfangen; want dit is de mode by de Franschen.
Naar boord, naar boord, ó schelm! men zal u leeren dansen!

*De opperste Bramin word door twee soldaten weg-
gevoerd, onder een algemeen gelagch.*

DE JONGE BRAMIN.

Weg is myn dikke baas!

DE GENERAAL.

Gy zyt niet meer Bramin,
Heer zwager! maar kunt nu vry trouwen naar uw' zin.

DE JONGE BRAMIN.

Daar heb ik naar verlangd; dat's koren op myn' molen.

DE WEDUWE.

't Is gantsch niet wonderbaar, indien myn hersfens dolen.
Gy kwaamt zó recht van pas, myn waarde generaal!
Als ooit een minnaar kwam. Ik kies u tot gemaal;
Want, spyt den goeden smaak der Malabaarsche landen,
't Is op geen vurig bed dat ik verlang te branden.

DE GENERAAL.

'k Geloof het graag, myn lief! en 't ware een gekke vrouw,
Die, om een' dooden man, zich levend' braden zou.

DE OFFICIER, *zyn' hoed afnemende.*

Ah, monsieur et madame! 'em kom feliciteeren
Met die bruiloftspartytje, en zik recommandeeren.
Ze wensk u veel plaisir, koete smul, du bon vin,
En petits kindertjees by de halfe douzyn!

DE GENERAAL, *tegen de weduwe, met haar
snuivende.*

Kom, Kaatje! gaan wy heen, om naar Parys te varen,
Waar ons verskil van kleur niet weinig pret zal baren,
En waar voorzeker van ons singulier geval
Een treurspel word gemaakt dat kluchtig wezen zal.

*Onder het vertrekken van alle de aanwezigen, word
het kanon gelost en de vorige muziek herhaald.*

1814.

E I N D E.

DE
DOODELYKE MINNENYD,

OF DE

YLHOOFDIGE GENERAAL,

H E K E L S P E L,

DOOR

A. L. BARBAZ.

PERSONAÄDJEN:

VALERIAAN, *keizer van Rome.*

OCTAVIA, *zyne zuster, verliefd op Claudius.*

CLAUDIUS, *opperste veldheer.*

PORCIA, *bemide van Claudius.*

LAONICE, *vertrouwde van Octavia.*

ARKAS, *slotvoogd* } *van den keizer.*

ORANTES, *hoyenier*

NERINE, *dochter van Orantes.*

ACIS, *tuinmansknecht; naderhand als Apollo.*

QUILLIUS, *hoofdman van de lyfwacht.*

FORBAS, *lyfwacht.*

GEVOLG en LYFWACHTEN.

APOLLO.

Het rooneel is in en even buiten Rome.

D E
DOODELYKE MINNENYD,

O F D E

YLHOOFDIGE GENERAAL,
H E K E L S P E L.

E E R S T E T O O N E E L.

*Het tooneel is te Rome, en verbeeld eene zaal in
het keizerlyk paleis.*

OCTAVIA, LAONICE.

OCTAVIA.

o Goón! is 't myne schuld, dat ik, in uwen tooren,
Al ben ik ryksprinses, zó manziek wierd geboren?
'k Ben, van myn kindsheid af, een dartle meid geweest,
Gelyk men aan my ziet, ja uit myne oogen leest.
Nu, broër Valeriaan is óók van min bezeten:
't Is hier een zusje met een broértje, moet mén weten;
Schoon hy als keizer zit in Romes ryksbestier;
Hy loopt toch ook welgaarn' by juffers van plaizier,
En is een snoepriq heer, ontzaglyk raar van zinnen:
Mag dan Octavia held Claudius niet minnen?
Deze is een deftrig man, hoezeer niet wél by 't hoofd,
Zó dat hy menigmaal aan spookery gelooft;

Maar

Maar anders is 't een baas in elk geducht te kloppen,
 En 't stond de muiters weêr op roodbebloede koppen.
 Ja, Laonice! ik ben op dien sinjeur verzot,
 En 't is van hem niet mooi dat hy my dus bedot:
 Twee dagen heeft hy reeds gelanterfant in Romén,
 Terwyl hy noch niet ééns hier is aan 't hof gekomen.
 Waaróm ik knorrig ben, ja magtig boos en kwaad.
 Ik heb me, om hem alléén, gekleed in feestgewaad,
 Met breedén hoepelrok, die, reeds vóór vyftig jaren,
 Myn moeder fierde als bruid voor Junoos echtältaren;
 Ik hoopte óók eens 'er in te trouwen; maar 't is mis!

LAONICE.

Prinſes! hoe of uw ziel van daag zó dingſig is.

OCTAVIA.

Ik heb gedroomd, vrindin! gedroomd van myn' beminden,
 En 't maakt my zó benaauwd, dat ik geen lucht kan vinden.
My dacht dat Claudius aan myne zyde zat,
Terwyl hy om een kus uit zuivre liefde bad,
By 't ruiſſchen van een beek, gezoomd met kamomillen:
 Och! waar 't geen droom geweest, geen vrucht van gekke
 Wy zoenden beiden dat het klapte, als op dien ſtond (grillen!
 Een gretige wolvin, met yslyk wyden mond,
 Een dier, voor 't minst zo groot gelyk een dromedaris,
 Straks toefchoot uit het bosch, zó waar als waarheid waar is,
En greep myn' Claudius van achtren by den hals.

LAONICE.

Van achtren, zegt gy? Kyk! dat was verduiveld valsch!

OCTAVIA.

Eén hap: weg was myn held, met huid en hair verſlonden,

Zo-

Zodat 'er zelfs van hem geen beentje wierd gevonden.
'k Wierd wakker, Laonice! en was van 't zweeten nat.

LAONICE.

Verliefde ryksprinfes! wat rare droom is dat!
Mischien dat Porcia u in gedachten speelde,
En dat gy u die schoone als een wolvin verbeelde.

OCTAVIA, *kwaadüartig lagchende.*

Waarächtig! ik geloof dat gy gelyk hebt: ja,
Dat dier geleek precies op juffrouw Porcia;
't Was even fraai als zy, zowel van mond als oogen;
En noemt gy haar een schoone? Uw hersfens zyn vervlogen!
Dat baviäansgeziget jaagt kindren doodschrik aan.

LAONICE.

Zy word nochtans geächt voor 't karje van de baan:
Haar kleur.....

OCTAVIA.

Blanketsfel! schyn! Zy weet het oog te doeken;
Dan is ze ook waarlyk schoon, ik moet dat schoon vervloeken.
Die kleuter is noch pas ruim agttien jaren oud,
Daar my het gantsche hof voor driemaal agttien houd:
Welnu! verdien ik niet de vóórkeur in het paren?
Ben ik niet deftiger, zowel om rang als jaren?

LAONICE.

Maar Claudius, mevrouw!.....

OCTAVIA.

Hy zou, vond hy vermaak

In andren dan in my, een man zyn zonder smaak.
Myn huwlyk met dien held moet my noch méér vergrooten,
Opdat ik met myn prulk zoude aan 't gestarnte stooten.

L A O -

LAONICE.

Dat's vreeslyk hoog, prinses! uw kapsel liep gevaar!....
 Verneem, nochtans, in ernst, hetgeen ik wierd gewaar:
 De veldheer Claudius heeft twee geheele dagen
 By Porcia vertoefd, die wis hem kan behagen.....
 Maar, 'k zie uwe oogen, op myn taal, verwilderd staan.

OCTAVIA.

Vervloekte Claudius! u zal de bliksem slaan
Van myne wraak!... Die schelm! Is dat een vrouw bedriegen!
 Hy zei' me, ik was heel mooi, en hy deed niets dan liegen!
 Wacht, mannetje! ik weet raad met luidjes van uw soort!
 Hy liefkoost Porcia: nu weet ik van den moord.
 Best! die gekleurde seeks zal myne wraakzucht koelen:
 Ik zal haar waschen, dat haar tronie 't braaf zal voelen!

LAONICE.

Dáár komt heer Quillius, het hoofd van 's keizers wacht.

T W E E D E T O O N E E L.

OCTAVIA, QUILLIUS, LAONICE.

OCTAVIA.

Dag, meester Quillius, die altyd vrendlyk lagcht,
 Waarom ik u het ambt van hoofdman deed verkrygen!
 Kunt ge, als ik iets beveel, gehoorzaam zyn en zwygen?

QUILLIUS.

Jawel, prinses! waut zie, 'k hou van geen tegenpraat.

OCTAVIA.

Daarom koos ik u meê tot myn' geheimen raad.
 Kent gy heer Claudius?

QUIL-

QUILLIUS.

Ho, ho! dat zou ik meenen!

Die held..... zó liep 'er nooit een ander op twee beenen.

OCTAVIA.

'k Wil niet dat gy hem pryst.

QUILLIUS.

Welnu! ik prys hem niet.

Die gek.....

OCTAVIA.

Dat gy hem scheld is 't geen ik óók verbied.

QUILLIUS.

Ik laat het dan, mevrouw! en zal van hem niets zeggen.

'k Bid, onderdanigst, u dat gy my uit wilt leggen

Wat gy met hem bedoelt en van uw' slaaf begeert;

Want, schoon geheime raad, ik raad doorgaans verkeerd.

OCTAVIA.

Weet gy dat Claudius zo wat naar my kwam vryën,

Dat hy my menigmaal trakteerde op snoeperyën,

Het zy op Sint-Niklaas, of als ik jarig was?

QUILLIUS.

Wel zeker weet ik dat; en, als 't zó kwam te pas,

Haalde ik welëens voor hem banket, of konfituren.

OCTAVIA.

Helaas! die min was valsch; dat zoet moest ras verzuren;

Hy mint my langer niet, en ik ben ziek daarvan;

Want, ongeveinsd gezegd, hy is een aartig man,

Als hy is wél by 't hoofd, en kan zó bloemryk spreken;

Dat, als hy dichter waar', geen zwier hem zou ontbreken.

Welnu! die zelfde man, die zyn prinses misleid,

H

Be.

Begluurt hier, schoon in stilte, een kleuter van een meid,
Die my pas goed genoeg tot kamenier zou wezen.

QUILLIUS.

ô Goôn! stond dit abuis van Claudius te vreezen?

OCTAVIA.

Ja, 't is vry erg, (niet waar?) dat ik dus achter sta,
De zeilen sryken moet, en wel voor Porcia.

QUILLIUS.

Ei, ei! voor Porcia? Dat allerlieffste bekje!

OCTAVIA.

Is 't mooglyk dat gy óók dat nufje mooi vind, gekje?
Waar zyn uwe oogen toch? Zie my eens aan voor goed,
En oordeel of men haar by my gelyken moet.

QUILLIUS, *haar met een lofgnet beschouwende.*

In geenen deel', mevrouw! 'k merk dat gy, ruw genomen,
Wel zes duim langer zyt dan zy me is voorgekomen;
Ook is uw neus, prinses! Romeinscher dan haar neus,
Uw voorhoofd hooger, en uw kin méér amoureux;
Uwe oogen.....

OCTAVIA.

Vleijer! zwyg, of wilt ge my doen blozen?

Al pryst men rozen niet, zy zyn en blyven rozen:
Zodanig is het ook met vrouwlyk schoon gesteld.
Zeg my niet, nutteloos, wat my myn spiegel meld.
Toon liever u gereed te volgen myn begeeren,
Opdat geen mal figuur met my den gek moog' scheeren:
't Geld Porcia.

QUILLIUS.

Eilaas! moet dan die maagd van kant?

OCTAVIA.

Ja, vrindlief! en dat wel door Claudius zyn hand.

QUILLIUS.

Door Claudius? ó Goón! hoe zal die murenbreker....?

Maar, moet zy sterven tot zy dood is?

OCTAVIA.

Wis en zeker.

QUILLIUS.

En kan ik u daartoe van dienst zyn, ryksprinfes?

OCTAVIA.

Gy gaat by Claudius, en zegt hem: „ Myn meesteres

„ Maakt u haar compliment, en laat u vrindlyk noden

„ Uw lieve Porcia zo heen en weêr te dooden,

„ Te werpen in het nat, wyl zy verzuipen moet:

„ Zó vinde Octavia haar bitterheid verzoet.”

Maar, waarde Quillius, zorg wat beleefd te spreken;

Want hem, een' deftig' heer, moet geen ontzag ontbreken.

QUILLIUS.

Dat's alles goed en wél; maar als hy koppig is,

En weigrig blyft, hoe dan?

OCTAVIA.

Zweer dan, by kras en kris,

Dat gy hém dooden zult, ja zelfs aan mootjes kappen;

En zyn weêrspannigheid zal daadlyk wel verslappen.

QUILLIUS.

Maar, hy is een breteur, die dood noch duivel vreest:

Wanneer dus myn gezwets hem toornig maakt van geest....?

OCTAVIA.

Maar, maar! en altyd maar! 'k Denk, gy zyt bang voor slagen.

H 2

Zyt

Zyt gy geen officier, die stout zyn huid moet wagen?
 Als hy nóch weigren mogt, dan moet gy, onverwacht,
 Die fraaije Porcia verzuipen in de gragt,
 En voorts..... Dáár komt hy aan, de kweller van myn leven:
 Die boef! 'k zou hem noch wel een zoentje willen geven!

D E R D E T O O N E E L.

OCTAVIA, CLAUDIUS, QUILLIUS, LAONICE.

CLAUDIUS.

Bekoorlyksté prinses, die schittert als de zon,
 Wanneer zy 's morgens ryst uit Thetis pekelbron,
 Of glinstert als de maan aan d' onbewolkten hemel,
 Wanneer zy vol is! gun, dat, ver' van 't kryggewemel,
 Ik, met eén gantsche dragt van lauwren, u genaak'.
 Kamillus leeft niet meer: die muiter was een snaak,
 In 't harnas tegen my niet opgegroeid; 'k wil zweeren
 Dat ik 'er tien als hy had kunnen frikasfeeren.
 'k Had wel zyn bloedig hoofd u ten geschenk gebragt,
 Maar 'k vreesde dat dit niet satsoenlyk wierd geächt,
 En dat gy walgen zoud van zulk een vuil spektakel;
 'k Deed, schoone! om u alléén mirakel op mirakel.
 De keizer is gezond, en volgt my na, te paard,
 Met zyn húsaren en lanciers, geducht van baard;
 Hy gaf my last om u dit bulletin te brengen,
 Waarin gy lezen kunt.....

OCTAVIA.

Mogt zulks uw tyd gehengen?
 'k Dacht dat ge affaires had, waardoor gy wierd verlet.

Gy

Gy loopt wél langzaam, vrindje! als gy twee dagen net
 Besteede, om van uw huis tot aan dit hof te loopen!
 Van een', die 't pootje had, zou ik 't noch gauwer hoopen.
 De keizer koos u goed tot postbo'! *Foei! 't is schand'!*
 Ga, praat vry by eene andere, en toon u dáár galant!
 Gy zult, met uw douceurs, my nooit in slaap weér wiegen,
 Ó Schobbert, die een meisje als ik ben durft bedriegen!

Zy vertrekt, met Laonice.

V I E R D E T O O N E E L.

CLAUDIUS, QUILLIUS.

CLAUDIUS.

Daar moet gebabbeld zyn, of ik wil hangen! — Ach!
 Haar bloed aan 't gesten is als gestend meelbeslag.
 Nooit hoorde ik, by myn ziel! haar zó kwaadäartig spreken:
Een vrouwetong is scherp, weet als een vlym te steken.
 Wis riekt Octavia reeds myn geheime min:
 Spreek, meester Quillius! valt u dit óók niet in?

QUILLIUS.

Ja toch, heer Claudius! en 't is my klaar bewezen:
 Ze is yslyk boos op u; gy moet het ergste vreezen;
 Nochtans, geloof me vry, ik kan 't niet helpen.

CLAUDIUS.

Nul

Als ik van babblen spreek, bedoel ik juist niet ú.
 Laat ons, indien gy wilt, wat snappen met elkandren.
 Het is van daag mooi weér.

118 DE DOODELYKE MINNENYD,

QUILLIUS.

Dat weér zal ras verändren!
Daar's donder aan de lucht! 'k Breng u, dit oogenblik,
Een boodschap, die u niet zal maken in uw' schik.

CLAUDIUS.

Als 't Porcia betreft, hoor ik met tien paar ooren.

QUILLIUS.

Wat gy zult hooren is niet grappig om te hooren,
Mevrouw Octavia, die graag noch pronken zou
Met al de aanvalligheid van eene jonge vrouw,
Ziet met een nydig oog dat Porcia zó zwierig
Met schoonheid is versierd, en 't valt haar onplaazierig
Dat gy die maagd bezoekt en wat vertelt, mynheer!
Waaröm de ryksprinses verlangt.... dat.... dat....

CLAUDIUS.

Zeg méér!

QUILLIUS.

Ik durf niet.

CLAUDIUS.

Spreek vry, Quill'!

QUILLIUS.

Dat gy..... eer't nu word later,
Uw lieve bruid, uw bout... verzuipen zult in 't water!

CLAUDIUS.

Wel satans! meent zy dat?

QUILLIUS.

Of zy het meent!

CLAUDIUS.

Die slang!

Dat

Dat krokodillenkind!.... Heb ik daarom zó lang
 Haar mooitjes voorgepraat, haar als puikspuik verheven,
 Ja zelfs myn' laatste duit vaak voor haar uitgegeven?
 Ik zou myn Porcia, de noordstar van myn oog,
 Die praat met glans en kleur gelyk de regenboog,
 Als Iris in de lucht haar' sluijer hangt te droogen,
 Terwyl met Febus goud haar dampkar is omtogen; —
 Ik zou myn Porcia, die, na de vale nacht,
 Gelyk het veldviooltje of boterbloemtje lagcht,
 Wanneer Aurora 't land bedaauwet met morgentranen; —
 Ik zou myn Porcia, wier blik de felle orkanen,
 Van 's waerelds Zuid en Noord aankruifend' tegenëen,
 Zou temmen, als Neptuin de witbeschuimde zeën; —
 Verzuipen!.... Groote goón! ik zal zó gek niet wezen.
 Gy zyt geen visch, maar vleesch, myn dierbare uitgelezen!
 En dus behoort ge op de aard', maar in het water niet.

QUILLIUS.

'k Verzoek u vrindlyk, doe wat myn prinses gebied;
 Want anders dien ik ú te brengen om het leven.

CLAUDIUS.

Ik weiger 't.

QUILLIUS.

Wil dan slechts uw hoofd my medegeven;

'k Zal 't wél bewaren, heer! heb daar geen kommer voor.

CLAUDIUS.

'k Geef, zo gy nadren durft, u zulk een' klap aan 't oor,
 Dat Rome davren zal en op zyn grondvest kraken,
 Ja de Acheron, van schrik, zyn geesten nit zal braken!
 Ha, schelm! ik vat het al, de wraakzucht dryft u aan,

Omdat ik, toen welēer zulks heeft aan my gestaan,
 't Lantarenvullers ambt u niet heb doen bekomen:
 Daár ligt de knoop.

QUILLIUS.

Foei, foei! kunt gy die gekheid droomen?
 Schoon dat officie ook zeer smeurig zy, ik acht
 My veel voornamer thans als hoofd van 's keizers wacht.
 Ik haat u niet, ó held! en wil u niet bezeeren,
 Maar volg myn' last. Hoór toe, ik zal hier wederkeeren,
 In tien minuten tyds, en gun u kort beraad,
 Ja myn wellevendheid maakt dat ik u verlaat.

*Terwyl hy vertrekt, aan den éenen kant, treed
 Porcia in, van de andere zyde.*

V T F D E T O O N E E L.

CLAUDIUS, PORCIA.

PORCIA.

Myn uitverhoorne heer! wat zyn dit weér voor kuren
 Dat gy zó knorrig ziet, en op den grond blyft turen?
 Gy staat daar even als een mylpaal, en verpynt
 Zó roerloos u, dat gy een' steenen Roeland schynt.
 Hebt gy weér vlagen van ylhoofdigheid te vreezen?
 Kan Porcia u niet van 't geen u kwelt genezen?
 Of hebt gy slaap? of zyt gy moede? of zyt gy ziek?....
 Wat bliefje?... Ik dacht, gy spraakt. Uw toestand is kritiek:
 Wilt gy dat ik terstond zal om een' doctor zenden?
 Gy antwoord my noch niet! ó Toppunt van elenden!
 Myn Claudius! gy huilt, als een onnozel kind!

Wel

Wel soei! past dit een' man, een' held, die 't vechten mint,
Die zó roemruchtig wierd door moedig halzenbreken?

Myn Claudius! ó Goón! hoe kryg ik hem aan 't spreken?

Zy sloot hem aan.

Hei, Claudius! hei, hei! word wakker, zo gy droomt!

CLAUDIUS, *opziende.*

Hé! zyt gy 't, Porcia? Wees vry voor my beschroomd.

'k Voel, door u aan te zien, my zó van afschrik yzen.

Dat, dróeg ik geen paruik, myn hair te berg' zou ryzen.

PORCIA.

Ben ik zó lelyk dan?

CLAUDIUS.

Gy lelyk? Mooiste meid,

Die 'k immer zag! 'k vrees niets dan uw bekoorlykheid.....

ó Wee! ó wee! ó wee! ó pyn van alle pynen!

PORCIA.

De zon van ons geluk.....

CLAUDIUS.

Zal ras zeer watrig schynen!

PORCIA.

Wat is 'er dan gebeurd? Wat wil die gekke praat?

CLAUDIUS.

Gy, die Aurora zyt, met rozen op 't gelaat,

Zoud gy, als de avondzon, u domplen in de stroomen,

En nimmer met het hoofd weêr boven water komen?

PORCIA.

'k Geloof, gy raaskalt, lief!

CLAUDIUS.

Ten naasteby, myn kind!

PORCIA.

Mevrouw Octavia weet dat gy my bemint?

CLAUDIUS.

Het groenwyf in de buurt heeft zeker 't haar doen hooren;
 En daarom gloeit zy nu als een kalkoen van tooren;
 Zy wil dat ik u zal.... Raad eens, myn Porcia!

PORCIA.

Wat toch?

CLAUDIUS, *snikkende.*

Verzuipen!

PORCIA.

Goón!

CLAUDIUS.

Dat ik als mal hier sta,
 Is dus niet zonder reën; want billyk moet ik vreezen
 Dat zulk een waterproef u zou gevaarlyk wezen:
 Gy kunt niet zwemmen, lief! en gingt gewis te grond'.

PORCIA.

Dat's waar; doch sterf ik zó, dan sterf ik toch gezond;
 'k Zou anders mooglyk lang aan rheumatismus lyden,
 Of zegen zenuw-, gal-, of rotkoorts moeten fryden;
 Licht beulde een doctor my met drank of pillen af,
 En zond my, des niet min', zyn reekning na in 't graf.
 Verzuip my dan, myn waarde! en spaar my 't kostenmaken:
 Klaar water is goedkoop voor wie van kant wil raken.
 Voldoe Octavia door zulk een bagatel;
 Volg, zonder zwarigheid, haar kluchtig moordbevel.
 'k Ben noch een jonge bloem, dit stem ik toe, en 't sterven
 Is 't aangenaamste niet dat ik ten deel moest erven;

Doch

Doch in den treurspelftyl word nooit de dood gevreesd,
 Gelyk men reeds van ouds by alle dichtren leest.
 Allons dan, Claudius! sta langer niet te droomen,
 Juist achter daar ik woon zien wy den Tyber stroomen;
 Daar heb ik een balkon, alwaar ik, 's avonds laat,
 Wanneer 't wat broeijig is, vaak zit in nachtgewaad:
 Die plaats is opperbest om iemand af te storten;
 Maar bind my, om toch wis myn' leefdraad té verkorten,
 Wat steenen om den hals, zó ben ik ras vermoord,
 En nimmer word van my iets in de krant gehoord.

CLAUDIUS.

Is 't Porcia die spreekt, dat schelmstuk wil bekuipen?
 Welk een raizonnement! Ik, myne bruid verzuipen!
 Veel liever sprong ikzelf zo levend' in den Styx;
 Veelêer zou ik, tot wraak des bitteren ongelyks,
 Octavia, ja all' de Octaviaas der aarde,
 In eenen zwavelstroom, dien Plutoos vuurkolk baarde,
 Neêrsmakken, en, verwoed, met olie in de hand,
 Uitstorten op haar hoofd de stof tot feller brand!
 Dán zou haar vlammeend hair, en 't waar' niet om te gekken,
 Gelyk een pruik van vuur haar' gloênden schedel dekken!

PORCIA.

Gy zyt dan schriklyk boos!

CLAUDIUS.

Ontzaglyk boos!

PORCIA.

Komään!

Als ik eens dood ben, zal die bui wel overgaan.
 Verzuip my maar!

CLAU

CLAUDIUS.

Neen, neen!

PORCIA.

Ik wil verzopen wezen:

Die ééns gestorven is, geen sterven heeft te vreezen.

CLAUDIUS.

Zolang ons leven duurt, zolang duurt onze hoop.

PORCIA.

Dat's een gestolen spreuk: dezulken zyn goedkoop.

Enfin, ik wil veeléer morsdood zyn vóór ons trouwen,

Dan dat ik met eene andre u moet zien bruiloft houén.

Z E S D E T O O N E E L.

CLAUDIUS, PORCIA, QUILLIUS, LYFWACHTEN.

QUILLIUS.

Hebt gy, welédel heer! het werk noch niet geklaard?

Gy zyt niet zeer aktief, dit zweer ik by myn' baard.

Hoe is het? Meent gy dan dat ik geen andre zaken

Te doen heb? Wilt ge my doen in den pekel raken?

De ryksprinfes is gantsch niet mak, als zy begint;

En breng ik niet terstond haar tyding.....

CLAUDIUS.

Beste vriend!

Al zou zy kórrig zyn, ik kan haar niet geryven,

Door dus, tot haar vermaak, myn Porcia te ontlyven.

QUILLIUS.

Ge ontlyft haar niet, ó held! gy maakt haar slechts doornat.

Wat ik u bidden mag, bespoedig 't werk toch wat!

Want,

Want, waarlyk! 't zou om u my leed doen, als myn handen
Genoodzaakt waren u bloedgierig aan te randen.

'k Ben juist niet kwaad van aart, maar 'k wou graag tot myn
dood

Myn ambt behouden, weetje? en dus moet gy my 't brood
Niet stelen uit den mond, door my te leur te stellen.

CLAUDIUS.

Ei, Quiltje! ik waarfchouw u, laat af van my te kwellen;
Want, word ik driftig, dán..... ben ik noch niet bedaard.

PORCIA.

Neen, meester Quillius! zyt niet voor hem vervaard:
Hy is zó mal niet als de muts hem staat. Wees vlytig,
Voer uw kommissie uit: ik ben daarom niet spytig.
'k Spreek tegen dé natuur, gelyk men duidlyk hoort;
Doch 't is een oud gebruik by menig' treurspelmoord.
Nu, lieve Claudius! wil me in uwe armen drukken,
Geef my, voor 't laatst, een zoenje, en alles zal wel lukken.

CLAUDIUS.

U zoenen, in deez' stond! myn Porcia! myn bout!
'k Geloof, waarächtig, dat gy my voor 't zotje houd!
Ja! ik word zinloos, dol, en razend, en bezeten;
'k Zou bloedrig menschenvleesch als huspot kunnen eten!
Voorzigtig, Quillius! dat gy me niet genaakt;
Want ik zal rondslaan in het honderd, dat het raakt!
Ik zeg het u vóór'af, ik wil myzelve doorsteken:
Daaróm, belet my 't niet, en geef uw wacht geen teeken
Dat zy my 't blank rapier moet rukken uit de hand.

Hy trekt zyn' degen.

Ziet gy deez' degen wel, die als een bliksem brand

En schittert, daar het roest, dat hem bezaait met vlekken,
 U klaar het drabbig bloed des vyānds doet ontdekken?
 Voel! is de punt ook scherp? Sta ruim! dat gaat 'er dóór!
 Noch eens, weérhou my niet. Nu! goede nacht!

QUILLIUS.

Ei, hoor!

Bedenk u!....

PORCIA.

Claudje-lief!....

CLAUDIUS.

Hier baat geen lamenteeren.

Eén prikje; en 't heusch publiek zal my applaudisfeeren.

Hy wil zich doorsieken.

QUILLIUS.

Soldaten! 't is nu tyd: ontwapent hem beleefd.

*Eenige wachten nemen Claudius den degen af, terwyl
 anderen, op den wenk van Quillius, Porcia wegvoeren.*

CLAUDIUS.

Hondsvotten! weet gy niet wat man gy wederstreeft?

Z E V E N D E T O O N E E L.

CLAUDIUS, QUILLIUS, LYFWACHTEN.

CLAUDIUS.

Dus is myn degen weg, in 's afgronds nacht verholen!
 Om 't zilveren gevest is hy my wis onstolen;
 Het was een erftuk van myn' grootvader; maar ik zweer,
 o Dieven! ik zal u doen hangen, op myne eer!
 Gantsch Rome zal het zien, 't heelal van afschrik beven;

Want

Want vorst Valeriaan zal nimmer 't feit vergeven.
 Kom, lieve Porcia! verlaten wy dees zaal,
 En volg een' degenlooz' en magtlooz' generaal,
 Die zich ontwaapnen liet gelyk een malle jongen;
 Ik maakte toch vergeefs hier verder kromme sprongen.
 Welân dan, hartje!.... Maar, wat zie ik! Och! 't is mis,
 Dewyl myn levenszon van hier verdwenen is.
 Waar of zy heden blinkt?... Barbaarschten der barbaren!
 Hebt gy die bloem en roem der Roomsche maagdenscharen
 Van myne zy' gerukt, gestolen met myn kling?
 Dat ik het niet bemerkte is waarlyk zonderling!
 'Er schort my zeker iets in 't hoofd, of ik moet droomen.
 Waar is myn bruid?

QUILLIUS.

Ik denk, zy zwemt al in de stroomen.

CLAUDIUS.

ô Godn!.... Hoort, schelmen! als ze één dropje water proeft,
 'k Zal u verwurgen met myn handen, snood geboeft!

A G T S T E T O O N E E L.

CLAUDIUS, QUILLIUS, FORBAS, LYFWACHTEN.

QUILLIUS.

Hebt gy u van 't bevel, 't geen ik u gaf, gekweten?

FORBAS.

Ze is in den Tyber van haar gallery gesmeten;

Zy riep om Claudius, terwyl zy nederviel.

CLAUDIUS.

Rust nu de bliksem noch? zwygt nu de donder stil,

Of

Of ftiel?... Vervloekt gefpuis! is dat een' mensch behandlen?
 Maar, kykt eens! Porcia komt reeds hier henen wandlen:
 Kom nader, mooiste fchim van 't mooiste meisje! kom!
 Ik ben voor u niet bang. Kusch vry uw' bruidegom!
Ik zal met u het vee in 't welig woud gaan weiden.

Hy wil Quillius omhelzen.

QUILLIUS, *te rug deinzende.*

Mynheer! 'k heb last om u naar 't dolhuis heen te leiden.

CLAUDIUS.

Loop zélf'er heen, fchavuit! of 'k breek u hals en been!....
 Maar, de afgrond gaapt my aan: wie fpreekt hier van beneén?

Tegen den rollezer.

Zyt gy 't, ó Pluto? Wát hebt gy ons toe te fluiſtren?
 Acht gy my dan zó zwak, dat ik naar u moet luiftrén?
 Zwyg ftil! verberg uw hoofd, eer 't ieder afkeer baart!
 Nooit moogt ge uit uwe kolk opryzen boven de aard'.....
 Ha! dáár is Porcia! Uw dienaar, zoetſte boutje!
 Al zyt ge uw ligchaam kwyt, gy zyt toch nu myn vrouwtje;
 Wy zullen verr' van hier gaan wonen, ééns vooräl,
 Waar geen Octavia u meer verzuipén zal.
 Zy komt, en óm haar heen kriöelen adders, flangen
 En ſkorpiöenen..... Oei! zy knypt my in myn wangén,
 Met gloénde vingers, ja, haar nagels, lang en fel,
 Staán deerlyk my gedrukt in 't opgekrabde vel!
 Natuur bevriest van ſchrik, in 't heetſte van den zomer.
 Dit is een dag van moord voor d' afgetobden Romer,
 Voor al het aardsch geflacht; de hethond Cerberus
 Spalkt zyu drie muilen op, baſt tegen Claudius,
 En jankt zó yslyk naar, dat aarde en hemel beven,

Waar-

Waarom ik my, uit angst, ga op de vlugt begeven.
 Adieu, mesfieurs! ik bid dat gy my loopen laat.

Hy vlugt weg.

QUILLIUS, *tegen de lyfwachten.*

Men volg' hem, eer hy zich het hoofd aan stukken slaat.

Zy volgen hem.

N E G E N D E T O O N E E L.

Het tooneel verbeeld 's keizers lusthof, buiten Rome.

PORCIA, ORANTES, NERINE, ACIS.

ORANTES, *met een' hengel in de hand.*

Mejuffer! of mevrouw! (want ik ben recht verlegen
 Hoe ik je noemen zal,) ik hebje beet gekregen
 Aan dezen hengel, juist toen ik aan 't vischen was.
 Hoe drommel kwamje toch in zulk een' waterplas?
 'k Heb nimmer baars, of snoek, zó groot als jouw gevangen,
 Zó waar ik tuinman ben; ja, 'k wil my laten hangen,
 Als ik niet watertand, zó smaaklyk zieje 'er uit!

PORCIA.

Spreek méér respektueus: 'k ben een voorname bruid;
 Vraag verder niets. Daar hebt ge een' daalder tot belooning.
 Zeg my nu waar ik ben, en schaf my ras verschooning.

ORANTES.

Op 's keizers buitenplaats ben jy hier aangeland;
 Ik ben 'er hovenier, en een zeer rare kwant;
 Dit is myn dochter, die Nerine word geheeten;
 Zy trouwt met langen Jaap, haar' zoogbroër, moetje weten,

Een' nuchtren jongen, die een baas in 't pooten is.
 Gut, lief mevrouwetje! ik noð je aan hunnen bruiloftsdisch:
 Het zal 'er prettig zyn: men zal 'er lustig schransen,
 En, by schalmei en veël, tot aan den morgen dansen.

PORCIA.

Ik dansen, groote goðn! daar ik dóórwaterd ben!
 Noch eens, geef my schoon goed. 'kWil dat my niemant kenn',
 En daarom zou ik graag my in boerlunenkleëren
 Vermommen, ik zou dan zeer aartig paraisfeeren.

ORANTES.

Nerine! geef mevrouw jouw alderbeste kleed.

PORCIA.

Denk, wyl ik by u ben, dat ik Margootje heet:
 Dees naam is zo Romeinsch gelyk die van *Lerinde*;
 Doch 't is my all' genoeg, zo ik maar schuilplaats vinde.

NERINE.

Margootje! als 't u belieft, kom, laat ons t'zamen gaan.
Ik weet, myn beste kleed zal u veel mooijer staan.
Als my, en ik ben bang dat lange Jaap zyn grillen,
Als hy uw mooiheid ziet, niet licht zal kunnen stillen,
 Wyl ge om te steelen zyt.....

PORCIA.

Nerine! ik ben bly
Dat ik zo mooi ben in uwe oogen; doch ik ly'
 Geweldig, want ik sta te druipen, onder 't spreken.

Zy wringt haar kleed uit.

ORANTES, tegen *Nerine*.

Kind! rol haar spoedig in een' warmen wollen deken;
 Kleed voorts haar netjes aan, en repje wat.

NERINE.

Ik zal.

PORCIA, *terwyl zy heen gaan.*

Goón! ik van daag beleef al menig raar geval.

T I E N D E T O O N E E L.

ORANTES, ACIS.

ORANTES.

Dat is een mooie meid, of ik ben zonder oogen.
 Kyk! zag de keizer haar, wis wierd hy opgetogen,
 Dewyl hy magtig sterk van mooie meisjes houd.
 Dat zy verzopen waar' had menigëen' berouwd.
 Wat is zy bejuweeld en deftig in de kleëren!
 Hoor, Acis! jy moet haar puur als myn dochter eeren;
 Want zeker krygje een sooi, wanneer zy komt ter feest:
 Ze is zo milddadig als zy ryk is.

ACIS.

't Moet een beest

In steê zyn van een' mensch, die zulk een lam durft plagen.
 Och, baas! ik zou haar op myn handen willen dragen,
 Al gaf ze my niet meer dan 't minste kruijersloon.
 Ik ben maar tuinmansknecht, en jy bent myn patroon;
 Maar, was ik een sinjeur van groote rapetatie,
 Een bolleije uit de stad, 'k zou met zó mooi een facie
 Het heel wel stellen, en zó werken voor ons brood;
 Dat myn lief wyfje 't geld zou reegnen in haar' schoot.

ORANTES.

Je bent een maloor, voor geen juffer opgewassen:

Een dikke boerenmeid zou beter by jouw pasfen.
 Maak jy maar alles reê, en werk je vry half lam,
 Of 't eens gebeuren mogt dat hier de keizer kwam.
 Dáár komt de slotvoogd: ga, maar zorg beleefd te groeten.

E L F D E T O O N E E L.

ARKAS, ORANTES.

ORANTES.

Heer Arkas! ik ben bly' je zó gezond te ontmoeten:
 Je ziet 'er dik en vet en vrolyk uit, zo waar!
 Wat nieuws van 't leger? Zeg, hoe staan de zaken dáár?

ARKAS, *een' buitengemeen grooten brief uithalende.*

Uitmunten: dit biljetje, offchoon eene aktietyding,
 Afkomstig van de beurs, baart yslyk veel verblyding:
 De fondsen zyn op ééns gerezen tien percent;
 De keizer triómfteert, en die verwaande vent,
 Kamillus, is morsdood, door Claudius zyn' degen.

ORANTES.

Wel vreeslyk! is hy dood? Dat's eerst voor ons een zegen!
 Wat brengt die Claudius het magtig verr'!

ARKAS.

Ja, vriend!

Hy word ook niet alleen door Romes vorst bemind,
 Maar zelfs Octavia belonkt hem, (met hare oogen,)
 En had hem graag tot man, als broêr het wou gedoogen.
 Dan, 't geen ik u vertel, Orantes! moet vooräl
 Noch blyven tuschen ons; want babblen staat my mal:
 Ik ben een hoveling, en die moet kunnen zwygen.

Hoor

Hoor eens: ik denk dat wy den keizer herwaart krygen;
Hy wil 't niet weten, doch ik weet het niet te min'.

ORANTES.

De keizer hier! Welzo! dat is recht naar myn' zin:
Dán komt 'er ruim verval; dán zal men 't keelgat smeeren;
En ik zal lekkertjes het hof op fruit trakteeren.
Dáár hebje een beste kers.

ARKAS.

Heb dank. Ik vind haar goed:
Gestolen kersfen, zegt het spreekwoord, smaken zoet.

Daar word binnen getrompet.

Hoort gy? de vorst genaakt: dit meld ons dat trompetten.
Orantes! ik verwacht een pret van alle pretten.
De keizer komt. Pak voort uw biezen. Ik blyf staan.
't Is recht een deftig heer, die vorst Valeriaan!

T W A A L F D E T O O N E E L.

VALERIAAN, ARKAS, en GEVOLG.

VALERIAAN.

Dag, Arkas-baas! hoe vaart ge? en zeg, hoe vaart myn zuster?

ARKAS.

Vorst! ik en zy zyn wél.

VALERIAAN.

Dán is myn hart geruster;
Dat doet my recht plaizier. Ik heb getriömfeerd,
Al heb ik in perfoon geen heir gekommandeerd:
De dappre Claudius wist goed het werk te klaren.
Ik wil, met hem, van daag, in myne sloep gaan varen,

Den Tyber op, naar Rome, en vieren dáár een feest:
 Waarvan nooit wedergaë ter waereld is geweest;
 Maar ik wil hier vóórâf wat rusten en herâemen;
 Want ik ben moede, en zweet.

Hy zet zich op een' tuinsloel neder.

Laat ons eens watte samen
 Hier praten, beste vriend! Hoe gaat het op 't kasteel?

ARKAS.

ô! Sints ik slotvoogd ben, verbeterde alles véél.
 'kHeb duizend stuks geboomt' tot brandhout om doen hakken:
 Dat gaf een goede winst. Ik telde 't geld in zakken,
 En heb geen stuiver in myn' eigen zak gestort:
 Geloof me, ô keizer!....

VALERIAAN.

Nu! ik merk wel waar het schort:
 Gy wenscht ook wat profyt van 't geen gy hebt bedreven.
 'k Zal u een kwart percent van die verkooping geven.
 Vertel my verder eens hoe 't met de meisjes is:
 Zyn zy, in Romes wal, noch altyd schoon en frisch?

ARKAS.

Ja, cesar! 't is een lust om haar te zien spantseeren.

VALERIAAN.

Die lieve bekjes!

ARKAS.

Ja, men mag ze wel waardeeren.

VALERIAAN.

Ook zyn zy al myn lust. Hoor, vriend! als ik in myn
 Gebied geen vrouwtjes had, wou ik geen keizer zyn.

Porcia vertoont zich, als een bevallig Noordhollandsch boerenmeisje gekleed, zynde bezig met een' ruiker op haar' boezem te sicken. De keizer ryst op, en zegt:

Hé! dat's een aartig kind! Hoe of zy hier mag komen? Het is geen Romeinin, of zy woont niet in Rome; Gewis is 't Venus, in Noordhollandsche kleedy. Gaauw, Arkas! maak u weg, laat haar alléén met my.

ARKAS, *vertrekkende.*

Ik wensch u veel plaizier!

D E R T I E N D E T O O N E E L (*).

„ VALERIAAN, PORCIA.

„ VALERIAAN.

„ Verfiert gy u met bloemen,
„ Vriendin? Vergun my de eer dat ik u zo mag noemen,
„ U, die ik waardig acht te zyn een ryksprinses.

„ PORCIA.

„ Die tytel is te groot: noem my uw dienares.

„ VALERIAAN.

„ Uw ongemeene glans maakt u dien naam wel waardig.
„ Myn hart is, zo 't mag zyn, om u te dienen vaardig.

„ PORCIA.

„ 'k Heb zulk een' heer om my te dienen niet van doen;
„ Ook spreekje, na my dunkt, beneden uw fatsoen.

„ 'k Hou

(*). Dit geheele tooneel is woordelyk uit het treurspel overgenomen.

„ 'k Hou van die streken niet; ga zulks een ander vragen.

„ VALERIAAN.

„ Niets is zo aangenaam, als om u té behagen.

„ In welk een oord hebt ge uw geboorteplaats gehad?

„ PORCIA.

„ Hier in het naaste dorp, niet verre buiten stad.

„ VALERIAAN.

„ Wat doen uwe ouders toch? of mag men dat niet weten?

„ PORCIA.

„ Ik zeide u 't gaarne, heer! maar 't is my al vergeten:

„ Die zyn lang dood geweest, zodat ik maar alleen

„ Ben in de waereld, maar ik ben heel wel te vreên,

„ Omdat ik hier de kost kan met myn handen winnen.

„ VALERIAAN.

„ Zo gy genegen zyt, ó schoone! my te minnen,

„ 'k Zal u daaraf ontslaan.

„ PORCIA.

„ Mynheer! wat zou dat zyn?

„ 't Verschil is al te groot. Je lykt gantsch niet by myn;

„ Een hooffche juffrouw, heer! zou beter by u passen,

„ Als ik, die voor een' knaap in 't veld ben opgewassen.

„ Een boeremeisje past wel by een' boereknecht:

„ Heb ik niet wel gezeid, mynheer? is dat niet recht?

„ VALERIAAN.

„ ó Ja! gy hebt gelyk, maar altyd mag men trachten

„ Zyn' staat te vorderen, en beter lot verwachten,

„ Wanneer het goed geluk ons zelf de handen bied,

„ Wat geeft het land aan u, als arbeid en verdriet?

„ PORCIA.

- „ Hier kent men geen verdriet, dat is ten hoofte vinden:
 „ Daar draait het los geval op vleugels van de winden;
 „ Daar bouwt de nyd haar' troon, tot nadeel van de deugd,
 „ Die in eens anders leed behagen schept; de vreugd
 „ En ware wellust woont op 't land, en by die menschen,
 „ Die nooit eens anders schade om eigen voordeel wenschen.
 „ Hier leeft de zoete vreë; hier woont de stille rust;
 „ Hier heerscht geen minnenyd, daar elk zyn liefje kuscht.

„ VALERIAAN.

- „ Heeft u de ervarenheid geleerd dit uit te leggen?

„ PORCIA.

- „ In 't minste niet, mynheer! 'k weet daar niet van te zeggen.

„ VALERIAAN.

- „ Kan u myn liefde niet behagen?

„ PORCIA.

„ Neen, ó neen!

- „ Ik hou my met den staat, waarin ik ben, te vreên.

„ VALERIAAN.

- „ 'k Zal u van geld voorzien, kleinodjën en kleëren,
 „ En alles wat gy meer kunt denken of begeeren.

„ PORCIA.

- „ Wy leven hier gerust, en vreedzaam by den ploeg.
 „ Die niets begeert, mynheer! is die niet ryk genoeg?

„ VALERIAAN.

- „ Ó Ja!

„ PORCIA.

- „ Zo doe ik.

„ VALERIAAN.

„ Maar.....

„ PORCIA.

„ Mynheer! 'k weet van geen maren.

„ Heeft u de min ontfeld, ik raad u tot bedaren.

„ Eene eerst ontvonkte kool word lichtlyk uitgebluscht,

„ Daar eene ontstoken vlam de gantsche buurt ontrust.

„ VALERIAAN.

„ Ik kan uw schoonheid niet uit myn gedachten zetten.

„ PORCIA.

„ Wat schoon is wil zich graag bewaren voor 't besmetten:

„ Neem dan niet kwalyk, heer! dat ik myn schoonheid tracht,

„ Daar gy op roemt, en daar ik nooit aan heb gedacht,

„ Voor smet te veiligen, zo volg ik het behooren:

„ Als 't bloempje eens is geplukt, gaat haast zyn glans verlo-

„ Dat eerst heel minnelyk van ieder wierd gegroet, (ren;

„ Word dan verachtelyk vertreden met den voet.

„ VALERIAAN.

„ Ik sta verwonderd door uw zoete reën te hooren.

„ Uw mond ontsteekt myn vlam noch felder dan te voren.

„ PORCIA.

„ Dat loopt recht averechts. In plaats dat u de reën

„ Betoomen zouden, houd gy minder u te vreën.

„ Laat af, mynheer! gy moogt myn' kuisfchen mond niet ra-

„ *Hy wil haar kuschchen.* (ken.

„ Gy drukte door uw' brand een vlek op myne kaken.

„ Ei, pynig myne ziel, mag 't zyn, met geen berouw;

„ Laat af, mynheer! ik ben verbonden door de trouw.

„ Zet doch, zo 't wezen mag, uw zotterny ter zyden.

„ VA-

„ VALERIAAN.

- „ Gy zoekt my door uw reën wat om den tuin te lyden;
 „ En, schoon het was zo, 'k wil dat gy dien minnaar haat,
 „ En dat gy op myn min uw gunstige oogen slaat.
 „ Wat voordeel kan de trouw u van een' landman geven?
 „ Wat anders, als alleen slechts armelyk te leven?

„ PORCIA.

- „ Kan ik beletten wat de hemel t'samen voegt?
 „ Ik ben door zyné min gerust, en heel vernoegd.

„ VALERIAAN.

- „ Aanbiddelyke maagd! laat ik uw kaakjes kuschén;
 „ Ei! laat ik in uw' arm myn minnevlammen bluschén!
 „ Voldoe den pligt, dien u de liefde heeft geleerd!
 „ Een boeremisje word door myne min geëerd.

„ PORCIA.

- „ Maar wat maakt u zo stout? doen dat uw mooie kleéren,
 „ Van goud en kakelbont, als onze pauwenveéren?
 „ Plaagt u de minnelust, gaat gunter in de buurt:
 „ Daar woont een mooijertje, die gaarne zich verhuurt;
 „ 'k Meen dat gy mogelyk by haar te recht zult raken.

„ VALERIAAN.

- „ Hoe kan uw lieve mond die boersche reden braken?
 „ Myn schoone, myn godin! wat maakt u toch beducht?

„ PORCIA.

- „ Ja, was ik een godin, dan vloog ik door de lucht,
 „ Om uw verwyfde reën niet langer aan te hooren.

„ VALERIAAN.

- „ Kan u dit schoon juweel, myn waarde! niet bekoren?

„ POR-

„ PORCIA.

„ Gantsch niet. En schoon ik 't nam, wat deed ik met dat
 „ Het zou my pasfen als een' aap een gouden ring. (ding?
 „ Al wou de keizer zelf zyn halve goed my geven,
 „ Noch zou ik weigeren met hem onkuisch te leven.

„ VALERIAAN.

„ Hebt gy hem ooit gezien?

„ PORCIA.

„ Wel neen ik, maar ik weet,
 „ Dat hy veel wyzer is, als gy bent.

„ VALERIAAN.

„ 't Is my leed.
 „ Maar laat ik eindlyk u verwinnen door myn smeeken.

„ PORCIA.

„ Ik zou verzoeken om my 't hoofd niet meer te breken;
 „ Want zyt verzekerd dat daar niet van worden zel.

„ VALERIAAN.

„ ó Snoode afkeerigheid, veel erger dan de hel!
 „ Maar heb ik niets, waarmeé dat ik u kan behagen?

„ PORCIA.

„ Ja toch: ga aan Clorinde uw brandend hart opdragen:
 „ Dat is het lievertje, daar ik van heb gezeid.
 „ Bloed, heerschap! dat je 't wist, 't is zulk een snogre meid!
 „ Die zelje beter noch als myn perfoon gelyken.

„ VALERIAAN.

„ 'k Zal voor uw leven lang met schatten u verryken.
 „ Myn schoone landgodin! ei, geef my maar een' kusch!

„ PORCIA.

„ 'k Heb heden noch geen tyd. Ei, wacht noch wat tot fuis,
 „ Of

- „ Of wel tot morgen ; maar wat zou Menalkus zeggen ,
 „ Indien ik dorst myn' mond aan uwe lippen leggen ,
 „ Om u te kuschchen , daar ik ben aan hem verloofd ?
 „ Die vrind schonk my , op trouw , een mand vol lekker ooft ,
 „ Een mooije onderkeurs , een kostelyke bouwen :
 „ Beken nu zelf , ben ik niet aan dien knaap gehouwen ?

„ VALERIAAN.

- „ Wien deerde toch ooit iets , daar hy niet af en wist ?

„ PORCIA.

- „ 'k Verzeker u , mynheer ! 't is achter 't net gevischt ;
 „ Want , zo gy voortvaart in uw boosheid my te plagen ,
 „ Ik zal na Rome gaan , en aan den keizer klagen ,
 „ En hem verhalen wat voor leed my hier geschied.

„ VALERIAAN.

- „ Myn wil is onbepaald : 'k vraag na den keizer niet.
 „ Die stoute weigering zal ik u doen vergeten.

„ PORCIA.

- „ Wie gaf u deze magt ? dat wou ik gaarne weten.
 „ Ik lagch eens met uw praat . 't Is logen , 't geen gy zegt ;
 „ Al ben ik een boerin , ik steun op 't wettig recht.

„ VALERIAAN.

- „ Kom , stuursche schoonheid ! kom , laat ik u eens omhelzen :
 „ Tree met my ginds in 't bosch , beplant met olm en elzen.

„ *Hy vat hare hand.*

„ PORCIA.

- „ Laat los , zeg ik , mynheer ! ik wyk niet van myn' pligt.
 „ Al was 't Valeriaan , ik vloog hem in 't gezigt ,
 „ Eer dat ik lyden zou dat hy myne eer zou krenken.

„ VA-

„ VALERIAAN.

„ Gy zoud, eer gy zulks deed, uzelve wat bedenken:
„ Des keizers wil gaat verr'.

„ PORCIA.

„ Ik zou waarächtig niet!

„ Welhoe! hy mag niet doen hetgeen hyzelf verbied.
„ Daar zynder vele aan 't hof, die op zyn liefde loeren;
„ En zou hy dan zyn' lust hier buiten by de boeren
„ Te blusfchen zoeken! neen, de keizer is te goed,
„ Om zulks te denken, vřind!

„ VALERIAAN.

„ Myn lief! ik ben van 't bloed

„ Des keizers, en dat kan in 't minste uwe eer niet smetten.

„ PORCIA.

„ Of 't smetten kan of niet, 'k meen daar niet op te letten.
„ Ik volg de lesfen, die myn moeder heeft belast
„ Dat ik zou volgen, dat ik aan geen dartel' gast
„ Myne eer, al wat hy deed, ooit zou te pande geven:
„ Dit zyn haar lesfen, en daar meen ik na te leven;
„ Daaröm is 't vruchteloos my daartoe aangepord.

„ VALERIAAN.

„ Indien gy wist, hoe ik.....

„ PORCIA.

„ Ja, 'k merk wel waar 'tu schort;

„ Je hoeft uw meening my niet klaarder uit te leggen.
„ Al ben ik jong en boersch, ik heb wel hooren zeggen,
„ Dat door ongure min werd smart en pyn geleên.
„ Ik blyf uw dienaars, mynheer! hou u te vreên.

„ VA-

„ VALERIAAN.

„ Ach! laat gy my alleen? Ik zal van liefde sterven,
 „ Zo ik uw zoet gezigt op dezen tyd moet derven;
 „ Ik word gedreven door een duldelooze pyn.
 „ Gy moet, het gaat hoe 't gaat, gy zult de myne zyn.

„ *Hy vat haar aan.*

„ PORCIA.

„ ó Goden! helpt my toch! ei, doet my die genade!

„ VALERIAAN.

„ Hier loopt myne eer gevaar: ik ga, eer't word te spade.
 „ Vaar wel, ondankbre! 'k zal in 't kort u wederzien.

„ PORCIA.

„ Ik zal, waar gy verschynt, voor uwe lagen vliên.”

V E E R T I E N D E T O O N E E L.

PORCIA; ORANTES, *heel verbaasd uitkomende.*

ORANTES.

'k Loop gaauwer dan ik kan, daar 'k sukkel aan het pootje.
 Hoe! zyt gy hier alleen? en was 't uw stem, Margootje?
 Wat heeft men jouw gedaan, dat jy zó schreeuwt in 't groen?

PORCIA, *huilende.*

Men heeft me niets gedaan, maar wel iets willen doen.

ORANTES.

En wie, myn kind?

PORCIA.

Een heer, vry destig in de noppen,

Wou my..... Begrypt gy?

ORAN-

ORANTES.

Ja! hy zochtje wat te foppen.
Wel magtig! dat's brutaal!.... Ik merk, je rilt noch wat.

PORCIA.

Ik heb geen lid aan 't lyf, of 't beeft gelyk een blad.

ORANTES.

Wat jy hem hebt gezeid heeft wis gestaan op pooten?

PORCIA.

Geen lompe melkboerin, van Amstelveen, of Sloten,
Kon anders spreken, vrind! dan ik hem ging te keer:
Ik was geen Romeinin of edeljuffer meer;
Ik wist, naar 's dichters taal, my recht gemeen te houën;
Ik sprak van *onderkeurs*, van *kostelyke bouwen*,
Ja van een *mooijertje*, die gaarne zich verhuurt,
En van een *snogre meid*, daar *gunter in de buurt*.
Die styl moest ieder' man van goeden smaak bekoren!
O! Zulk een treurtooneel was dubbelwaard' te hooren!

ORANTES.

Wel henkers, vrouwtjelief! je bent maar gantsch niet dom;
Als Van der Hoeven (*) 't zag, hy wierd van blydschap stom.
Die dichter wist heel goed hoe Hollands boeren praten.
Maar, kom! verkwik je wat: dat zal voor 't schrikken baten;
Ik heb, tot jouw geryf, daar onder gindschen boom,
Een' vollen schotel met aardbeziën en room:
Dat's lekkertjes, wat bliefje?

PORCIA.

O Goden! zulk een eten

Doß

(*) De auteur van het stuk.

Doe my myn waterfoep en lage praat vergeten!

Zy vertrekken.

V T F T I E N D E T O O N E E L.

VALERIAAN, QUILLIUS, LYFWACHTEN.

VALERIAAN.

Wel, well is Claudius niet recht by 't hoofd, myn vrind?
Dat spyt my!

QUILLIUS.

Ja, myn vorst! hy raast gelyk ontzind.

Men bragt, opdat hy t'huis de glazen niet zou breken,
Den held hier buiten, en hy doolt nu in dees streken.

VALERIAAN.

Haal d' apotheker van het hof, en laat die knaap
Een drankje kooken, dat myn' halsvrind zegt in slaap
Moog' fussen..... Maar, wat kon zyn hersnen dus verstooren?

QUILLIUS.

't Is, zegt men, dat de held zyn' degen heeft verloren,
Met zilveren gevest.

VALERIAAN.

En zulk een bagatel

Zou zyn verstandig brein verwarren? Weet gy 't wél?
'Er moet iets anders zyn, waarom hy zó loopt dolen:
Licht dat hy om een meisje een' slag heeft van den molen.
Van meisjes hier gepraat, zeg eens, heer Quillius!
Kent gy 't boerinetje ook, hetwelk ik sprak daar flus?
Is zy getrouwd, of niet? Hebt gy van alle uwe dagen
Een bakkesje gezien dat elk zó moet behagen?

K

QUILLIUS

QUILLIUS.

Neen, cezar! ik heb niets van 't lievé kind verstaan;
 Zy draaide ook 't hoofd juist óm toen ik haar weg zag gaan.
 't Is wis Orantes nichtje, of 'k wil my laten braden:
 Zy droeg Nerines jakje en kap en hoofdsieraden.
 ó Keizer! zo gy haar een briefje schryven wilt,
 Ik zal 't bestellen.....

VALERIAAN.

Neen! hier dient geen tyd verspild:
 Ik zorg voor Claudius.... Dáár komt hy aangevlogen.

Z E S T I E N D E T O O N E E L.

VALERIAAN, CLAUDIUS, QUILLIUS, LYF-
 WACHTEN.

CLAUDIUS, *verscheiden tuinstoelen omverre
 smytende.*

Ruimbaan! 'k sloop alles, waar ik bliksem met myne oogen!
 'k Zeg, blyft my van het lyf! Kent gy uw' veldheer niet?
 Sa, mannen! in 't geweer! legt aan den snaphaan! schiet!
 Paf! paf!

VALERIAAN.

Heer Claudius!

CLAUDIUS.

Wie roept my dáár? Wel heden!
 Zyt gy 't, Kamillus, dien ik 't hoofd heb afgesneden?
 En loopt gy zonder kop? en vreest gy niet de liên
 Te stooten tegen 't lyf, omdat gy niet kunt zien?
 Verduiveld! snapperment! durft gy my ringeloooren?

Stelt

Stelt gy een hydra voor, wier koppen zyn herboren
 En weder aangegroeid, zoras als afgehakt?
 In 's afgronds diep rioel waande ik u neêrgefsmakt.
 Denkt gy Valeriaan, dien grooten vorst, te scheeren?
 Was maar de keizer hier, hy zou u mores leeren.

VALERIAAN.

Och, vrindlief! kent ge my dan langer niet?

CLAUDIUS.

Ho, ho!

Zyt gy Valeriaan? Ik ken u wél, bylo!
 Wy hebben met elkaâr veel pret gehad voordezen,
 Eer noch de bleeke nyd, met zyn vermagerd wezen
 En adderächtig hair, mogt dansen in uw hof.

VALERIAAN.

Dat is een rare taal!... Wat geeft den veldheer stof
 Om zó te spreken? Ai! laat u toch wyzer hooren!

CLAUDIUS.

Ik ben myn' degen kwyt, en heb noch méér verloren:
 Een meisje.... Cezar! kyk! zó had ge 'er nimmer een.
 Zy was gelyk een haas zo vlug en rap ter been;
 Hare oogjes waren vuur, haar wangen abrikozen;
 Zy had een' neus van room, en lipjes van braambozen;
 Haar perzikzagt gelaat droeg Floraas bloei en fleur,
 En de adem van haar' mond was enkel rozengeur.

VALERIAAN, *met gretigheid.*

Goón! welk een lekkre meid!... En waar is 't kind gebleven?

CLAUDIUS.

Verzopen!

VALERIAAN.

Wat gy zegt!

K 2

CLAU.

CLAUDIUS.

Dood en niet meer in leven!

VALERIAAN, *tegen Quillius.*

Daar steekt iets achter.

QUILLIUS.

Vorst! het is slechts malle praat.

CLAUDIUS, *Octavia ziende.*

De goden my behoên voor dat Megeers gelaat!

Z E V E N T I E N D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, OCTAVIA, LAONICE.

OCTAVIA.

Dag, broêr Valeriaan! Hoe is 't met uw gezondheid?

VALERIAAN.

Ik vaar noch altyd wel: dit merkt gy aan de rondheid
 Van myn gelaat en buik, die niet vermagerd zyn;
 Maar, och! myn' veldheers kwaal baart my inwendig pyn.

OCTAVIA, *Claudius bemerkende.*

Hét is die raasbol hier?

Zagtjes.

Dat's lelyk, Laonice!

CLAUDIUS, *op Octavia en Quillius wyzende.*

Déze is myn moorderes, en déze haar complice:
 Zy beiden hebben my knaphandig dood gemaakt.

OCTAVIA, *tegen Valeriaan, op haar voorhoofd
 wyzende.*

Het schort hem dáár: 't verstand is wat op hol geraakt.

VALERIAAN.

De gekken zeggen óók welêens de waarheid, zuster!

Waart

Wart gy geen ryksprinfes, dan wierd ik ongeruster.
 Kyk! wie myn' Claudius één hair krenkt van zyn hoofd,
 Zal boeten voor de kool die my dus word gestloofd.

CLAUDIUS.

Wie wil nu 't vliëgend paard van Perzeus my gaan halen?
 Zo zal ik, verr' van hier, dóór lucht en wolken dwalen,
 De maan, of wel een star, aanpakken voor uw oog,
 En die op Romes volk affmyten van omhoog:
 Van ondren!

QUILLIUS.

Vorst! het is heel raadzaam hem te sluiten:

Hy moet in stilte zyn, of anders raakt hy buiten

Al zyn verstand, ja zou tot dolheid overflaan.

CLAUDIUS.

Gy hebt gelyk, ó schelm! en 't zou u slecht vergaan:
 Ik moet naar 't dolhuis, wis! dan kan ik my niet wreken;
 Want anders mogt ik u de korte ribben breken!
 'k Zou zelfs geen ryksprinfes ontzien, had ik, ó spyt!
 Noch slechts myn' degen.... maar ik ben myn' degen kwyt,
 Myn' degen en myn liefje!... Och! 't is om van te beven!

VALERIAAN.

Bedaar: 'k zal u, myn yrind! een' mooijer degen geven.
 Zeg me eens, hoe was de naam van uw minjoote bruid?

CLAUDIUS.

Als ik haar' naam u zegg', dan is het kluchtspel uit.

VALERIAAN, *tegen Octavia.*

Dat is niet gek, maseur!

OCTAVIA.

Hy zal haar' naam niet weten:

Licht heeft een ydle waan zyn hersfenvat bezeten.

CLAUDIUS.

Dus houd men my voor mal!... Dat my't verstand verliet,
Is 't geen men menigmaal by treurspelhelden ziet.
Welnu! 'k wil razend zyn, ja schreeuwen, dat van Romen
Myn stem weërgalmen zal tot zelfs aan de Amstelzoomen.
Help!....

Hy begint te hoesten.

Die verwenschte hoest! Nu is myn stem kapot:
ô Schreeuwers! spiegelt u aan myn rampzalig lot!

OCTAVIA.

Gebruik wat drop, ô held! dit zal uw borst verzagten:
Dáár....

CLAUDIUS.

'k Mag van u geen zoet, maar bitterheid verwachten;
't Is alles kina, of rhabarber, wat gy geeft;
En 't is myn liefje alléén dat honig voor my heeft.

VALERIAAN, *tegen allen.*

Laat ons den dolleman een poos hier eenzaam laten:
Zó mag hy met zichzelf, of met de boomen, praten.
Wyl hy geen scherp bezit, (voor 't minst, naar ik vermoed,)
Heeft hy geen nood het staal te doopen in zyn bloed.
Volgt my: dat gaat u vóór.

A G T T I E N D E T O O N E E L.

CLAUDIUS.

Wat zou het grappig wezen,
Kreeg ik gezelschap van myn dierbare uitgelezen!....
Eitaa! en ze is niet meer, daar licht haar schoonheid is

Ge-

Gehuisvest in den buik van eene of andre visch!
 Weet iemand ook den weg naar 't geestendal, myn vrienden?
Ik tracht vergeefs het spoor na Plutoos ryk te vinden,
Om myne Euridicé, door een serpent verrast,
In 't licht te voeren, schoon de helhond yslyk bast
En gloeiend solfer braakt uit zyn drie kopren kaken.
 Mogt eenig zoet gezang, voor 't minst, my hier vermaken!...

Daar word gezongen.

Ha! dat komt juist van pas: daar zingt myn Porcia;
 't Voegt dat ik antwoord geev': trala lera lala!.....
 Maar ze antwoord my niet weér. Waar zit zy toch verscholen?
 'k Wil met haar lieve schim, geärmd, eens rond gaan dolen,
In 't zalig woud, daar mirth, daar roos, en leliblad
Van nektar druipt, besproeid door hersfens waterbad.
Vind ik myn schoone niet in 't onderaardsch gewemel,
'k Vlieg met Bellerofoon dóór 't starrendak ten hemel,
Al bliksemde Jupyn, en dat my de Eridaan,
Van boven neérgeschokt, verzengd en half gebræñ,
En gantsch geleébraakt, my ten grasssteé zou verstrekken.

Daar word weder gezongen.

Maar, hoor! daar zingt zy weér: is 't om met my te gekken?
 Ik vind dat neuriën zó aangenaam en zoet,
 Dat ik aan 't geenwen raak, en hier wat slapen moet.
Terwyl Claudius sluimert, word dit volgende door

Porcia van binnen gezongen:

Heer generaal! wees niet verlegen,
 En maak toch geen bombarie meer!
 Gy krygt, in 't kort, niet slechts uw' degen,
 Maar ook uw zoete liefje weér.

Al ben ik dood,
Ik lust noch brood,

En blyf als maarspyn u minnen.

Keer, waarde Claudius! keer weder by uw zinnen!

CLAUDIUS.

Eilieve! wat ik hoor! 't Is jammer dat ik maar
Ten halve wakker ben..... Die profetzy was raar!

Daar word weder gezongen.

Indien het zusterje u doet treuren,

Het broértje plaagt ontzaglyk my;

Doch 't geen hy wenscht zal niet gebeuren,

Want hy is niet zó mooi als gy:

'k Zweer by de goôn,

Nooit dien patroon,

Maar u gelyk myn bout te minnen.

Keer, waarde Claudius! keer weder by uw zinnen!

CLAUDIUS, opstaande.

Die schim zingt waarlyk lief, en ik verlang haar hier:

Och! waar' het lyf 'erby, dan had ik recht plaizier.

'k Ben voor geen geesten bang, maar wil 'er zelfs meê dansen,

En, als zy vrindlyk zyn, aan ééne tafel schransen.

NEGENTIENDE TOONEEL.

CLAUDIUS, PORCIA.

PORCIA.

Hier is uw doode bruid.

CLAUDIUS.

Is 't spook, of tovery?

POR-

PORCIA.

Myn Claudius!

CLAUDIUS.

Helpt, goet!... Och, menschen! staat me by!

PORCIA.

Wees voor geen meisje bang, ó moedigste aller helden!

CLAUDIUS, *lagchende.*

Ei! gaat men zó gekleed in de Elizeefche velden?

PORCIA.

Ja, 't is de laatste smaak: men geeft 'er nooit een bal,

Of ook 't Noordhollandsch kleed behaagt 'er bovenäl.

Ik ben de zaalge schim, die flusjes heeft gezongen,

En kom hier tot uw' troost, myn allerliefsste jongen!

Noch ééns, wees maar niet bang.

CLAUDIUS.

Zyt gy dan waarlyk dood?

PORCIA.

Zo dood gelyk een pier.

CLAUDIUS.

Dán zweer ik, fakkerloot!

Dat ik u wreken zal, al zou ik my verkloeken

In d' algemeenen haard van Pluto hen te zoeken,

Wier gekke moordlust u verdrongen heeft, (verwoed!)

Leg aan, ó schipper van den helschen jammervloed!

Volk over! riemen uit! want ik wil schuitje varen:

Hou, Karon! hoort gy niet?

PORCIA.

Ei, geklief! wil bedaren!

Al is myn ligchaam dood, wy zullen niet te min'

Plaizierig leven; want ik blyf uw zielsvrindin,
 Die u bezoeken zal op deze wandelwegen.
 Weet dat ik van Jupyn permisfie heb gekregen
 Om uit te gaan, zo vaak het my gelusten mag;
 Doch als 'er iemant komt, wensch ik u voort goën dag;
 Want niemant moet my zien, wanneer wy samen praten:
 De boze waereld zou hare achterklap niet laren,
 Maar zeggen dat wy saam' hier leven buiten echt:
 Dit krenkte myn fatsoen.

CLAUDIUS.

Lagch eens om 't geen zy zegt:
 Haar zwarte zwadder zal uw blanke schim niet deeren.
 Wy zullen hier eikaër op zoentjes vry trakteeren.
 Zyt gy het zelf, die, eer gy moest te water gaan,
My, meer als een prinses, het hart in min deed braën,
 Sta toe dat ik u kusch, ô lekker Porciaatje!

Hy treed naar haar toe.

PORCIA, *van hem afwykende.*

Geen malligheid, myn lief! Gy zyt myn beste maatje;
 Doch raak my nimmer aan, wyl ik myn lichtheid ken:
 Bedenk dat ik een schim, en niet een ligchaam ben.
 Kyk eens naar gindschen kant, zo kan ik best verdwynen,
 En ik zal, in uw oog, dus weggezonden schynen:
 Al is dit kunstje lomp, het kan hier wel volstaan,
 En 't komt 'er by een' gek zó netjes niet op aan.
 Dag, Claudius!

Terwyl hy omsiet, loopt zy weg.

TWIN.

T W I N T I G S T E T O O N E E L.

CLAUDIUS.

Ze is weg, en ik sta hier te gapen.

Ik zou, voor tydverdryf, wel weder kunnen slapen;
Maar 'k vrees dat ook 't publiek, had ik deez' mallen nuk,
In slaap viel met den held en dichter van het stuk.

E E N - E N - T W I N T I G S T E T O O N E E L.

VALERIAAN, PORCIA, CLAUDIUS.

PORCIA, *vlugtende.*

Helpt, goden! staat me by! wilt toch myne eer behoeden!

VALERIAAN.

*Vlugt niet, myn Dafné! sta, verban het kwaad vermoeden,
Dat ik u tegen dank misdoen zal: sta, myn lief!*

PORCIA.

*Ik ben geen lief van u, die my, gelyk een dief,
Vervolgen durft, om my myn kuischheid af te prangen.*

VALERIAAN.

*'k Ben in de strikken van uw schoon gelaat gevangen;
Ik volg u, waar gy gaat, gelyk de zonnebloem
De zon. Gedoog dat ik u myn verlosser noem,
Die my de boeijens eerst hebt om den hals gesmeten.*

PORCIA.

*'k Weet van die dingen niet, noch 'k wil'er niet van weten.
Wie boeit u? Zo 't u lust, ga datelyk van hier.*

VALERIAAN.

*Ik word verslonden van een al te hev'ig vier,
Zo ik geen artzney kan van uw mond ontfangen.*

CLAU-

CLAUDIUS.

Och, vorst! gy moogt geen kusch haar drukken op de wangen;
Misdoe die schaduw' niet: ik ben haar bruidegom,
 En echter mag ikzelf myn bruidje niet.....

VALERIAAN.

Kom, kom!

Stop my hier in de hand geen knollen voor citroenen.
 Wat rammelt gy van schim, van niet te mogen zoenen?
 Het is een brokje vleesch van de allerbeste soort:
 'k Heb kennis van die waar.

CLAUDIUS.

Neen, cesar! ze is vermoord.
 Noch ééns, zy was myn bruid, in haar welëedlens leven;
 Doch nyd, vervloekte nyd, deed haar verdrinkend sneven.

VALERIAAN, *tegen Porcia.*

Myn schoone! vat gy dit?

PORCIA.

Ja, heertje! ik ben zen bruid:
 Doof dus jouw minnebrand vry in den doospot uit,
 Of zoek, tot jouw geryf, gediensstiger beminde:
 Je vind niet in Margootje een snoeprige Clorinde.

VALERIAAN.

Deze eedle en kiesche taal maakt dat ik argwaan voed:
 Gy zyt niet voortgebragt uit boersch Noordhollandsch bloed;
 Dit hoort men beter. Kom, laat ons niet langer gekken;
 Speel geen komedje meer, en wil my 't all' ontdekken.

PORCIA.

Wyl gy de keizer zyt, lieg ik niet verder, neen:
Ik ben de dochter van Philippus Hammebeen,

Die

Die u, als opperkok, gediend heeft in zyn leven;
'k Ben Porcia, ó vorst!

VALERIAAN.

Hoel gy, die ik, daarëven,
Zó plomp behandeld heb, zyt gy Philippus kind?
U, wie myn vrind bemint, vind ik myn' vrind gezind!
U, mooie Porcia! durst hy een schaduw' noemen!
Hoor: wat 'er is gebeurd moet gy niet meer verbloemen;
Want daar is iets gebeurd, waardoor hy zyn verstand
Is kwyt geraakt, en hier al mymrend' lanterfant.

PORCIA.

Ik ben verdrongen, vorst!

VALERIAAN.

En noch niet dood? Wel heden!
Hoe dan toch, lieve meid! zyt gy niet overleden?

PORCIA.

Hoor, keizer! Uwe zus, mevrouw Octavia,
Was magtig amoureux op uw' heer veldheer; ja,
Zy deed, uit jaloezy, my Tyberwater drinken;
'k Dreef op myn rokken voort, en was gereed te zinken,
Wanneer uw hovenier, die juist aan 't henglen was,
My aan zyn' vischhoek vong, en ophaalde uit den plas:
Zyn dochter gaf my toen hare eigen drooge kleëren,
Waarom gy me, als boerin, wat wilde karresfeeren,
Zodat ik....

VALERIAAN.

't Is genoeg: laat vry het ovrig' daár.
Der menschen lotgeval byzonder is en raar!

CLAUDIUS.

Wat hoor ik! is myn bruid, myn Porcia aanminnig,
Dan niet gestorven?... Best! ik ben niet meer krankzinnig.
Maar, allerlieffte ziel! waaröm my zulk een' trek
Gespeeld?

PORCIA.

Ik wilde u hier wat houden voor den gek.

CLAUDIUS.

Zo! was het anders niet? Dan kunnen wy nu trouwen.

VALERIAAN.

Ja! op myn buitenplaats moogt gy uw bruiloft houden:
Ik nood' myzelve te gast, en lei de bruid ten dans.
'k Ben bly' dat alles zó is afgeloopen. — Thans
Moet ik eens hartlyk met mevrouw myn zuster spreken,
En meester Quillius zal ook geen woordje ontbreken.

PORCIA.

Dáár zyn zy beiden juist: zy komen net van pas.

TWEE-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

VALERIAAN, OCTAVIA, PORCIA, CLAUDIUS,
QUILLIUS.

VALERIAAN.

Wel, wel, maseur! ik dacht dat ik hier keizer was;
Maar zeker had ik mis; want, naar ik heb vernomen,
Hebt gy den baas gespeeld, terwyl ik was uit Romen.

OCTAVIA.

Hoe dat, monstreer?

VALERIAAN, *Porcia wenkende.*

Kent gy dees vrouw, dit lieve kind?

OCTAVIA.

Ik ken geen boerenfolk.

VALERIAAN.

Wat maakte u dan gezind

Haar té verzuipen?

OCTAVIA.

Ik?

PORCIA, *neigende.*

Jawel, mevrouw!

OCTAVIA.

Gelogen!

Gy zyt noch nimmer my gekomen onder de oogen.

Waar deelde een boersche meid zó diep in mynen haat?

PORCIA.

Het is geen boersche meid, mevrouw! die voor u staat.

Myn naam is Porcia: wat blijfje?

OCTAVIA.

ó Groote goden!

PORCIA.

En meester Quillius gaaft ge order my te dooden.

VALERIAAN.

Dit is een koe die in úw wei' loopt, Quillius!

Spreek, hondsvot! wierd u zulks geboden door myn zus?

QUILLIUS, *tegen Octavia.*

Zal ik bekennen?

OCTAVIA.

Neen: gy moet zó gauw niet wezen.

VALERIAAN.

Hoor, zusterlief! beken, dan hebt gy niets te vreezen;

Doch,

Doch, als gy niet bekend, word ik verduiveld boos.
Wat maakte u zó verstoord op deze jonge roos?

OCTAVIA.

Haar mooi gelaat. ô Ja! 'k wil alles openbaren,
En nu de ontknooping komt, laat ik het veinzen varen.
'k Heb Claudius bemind, omdat hy was beleefd,
En magtig veel verstand, als hy niet mal is, heeft;
Doch, daar hy Porcia zeer lief had, en ons samen
Niet trouwen kon, ô vorst! moest ik haar' val beramen;
Ik eischte dat hyzelf haar ombragt, tot méér spyt:
Dit was DE DOODELYKE, of gekke, MINNENYD.
Toen hy nu weigrig was haar 't hart vanéén te ryten,
Heb ik, door Quillius, haar doen in 't water smyten;
En zy heeft zekerlyk de zwemkunst goed verstaan,
Wyl zy, gezond en frisch, hier spreken kan my aan.

CLAUDIUS.

Dát's een boosäartig wyf!.... Wil, cesar! my vergeven
Dat my dit kompliment den mond ontvalt.

VALERIAAN.

Om 't even.

Ik ben geweldíg stuursch om all' wat ik bespeur:
Wie meisjes letzel doet brengt me uit myn goed humeur.
Hoor, zusje! vraag pardon, dán zal het noch wel schikken!

OCTAVIA.

Pardon? 'k Had liever eerst in myne gal te stikken!
'k Wou dat ik Roman aan vier hoeken zag in brand,
En dat 'er niet één spuit tot hulp waar' by de hand!
Wel zeker! 'k zou dees twee door liefdevuur zien blakren!
Ja mooglyk noch wel zelfs hun kindren moeten bakren,

Ed

En geven die wat pap, en zingen „hopfafa!”
 Neen! 't voegt dat ik met glans als ryksprinſes verga.

Zy trekt een' dolk uit haar' zak.

Ziet hier een treurſpelding, dat menigmaal de auteuren
 Ontſlaat van een' perſoon dien zy zich laſtig keuren:
 Dat gaat 'er dóór. Adieu!

Zy wil zich doorſteken.

QUILLIUS, *die haar den dolk ontruikt.*

Prinſes! wat wilt gy doen?

OCTAVIA.

Ik heb een' tweeden pook verborgen in het groen:

'k Had vóórzorg, als men ziet.

*Zy haalt uit eene rozenſruik een' dolk, en wil zich
 weder treffen.*

QUILLIUS, *haar dien weder ontnemende.*

Dat's nommer twee gegrepen.

OCTAVIA.

Och! is 'er dolk noch mes voor myne borst geſlepen?

'k Wou graag, naar 't oud gebruik, éens zwemmen in myn bloed.

CLAUDIUS.

De minnenyd alleen, mynheer! maakt haar verwoed.

VALERIAAN.

Dát is mooi aangemerkt!

PORCIA.

Ja! 't is een bol in 't praten.

VALERIAAN, *op zyn horlogie ziende.*

Maar, vrinden! 't word reeds laat: wy moeten 't ſnappen laten.

Ziet eens hoe juist van pas een god valt uit de lucht,

Om, op één' ſprong, een eind' te maken aan de klucht.

L

E A A T.

L A A T S T E T O O N E E L.

DE VORIGEN; ACIS, *als* APOLLO.APOLLO, *uit een' boom springende.*

Houd op! het is gedaan; wilt al dit spotten staken,
En luistert naar hetgeen ik hier zal kenbaar maken.

PORCIA.

Wel hé! wat zyn somtyds de rollen raar verdeeld!
Dit is de zelfde die voor tuinknecht heeft gespeeld.

APOLLO, *tegen de aanschouwers, op een' ernstigen toon.*

Wanneer Melpomené, door walgelyke trekken,
Haar schoon gelaat misvormt, en lagchlust moet verwekken,
Dán sta ik Momus toe, dat hy, ter myner wraak',
Haar, door een syne scherts, noch méér belagchlyk maak':
Gestreng, doch billyk meê, gispt hy haar kunstgebreken;
Maar als ze, in kiessehen styl, zieltreffend weet te spreken,
En't menschlyk hart beheerscht, dat, op haar taal, ontbrand:
In liefde tot de deugd en tot het vaderland,
Alsdan gedoog ik niet dat platte boerteryē
Den hoogen toog verlaag' der eélste poëzyē,
Of dat een markt-hansworst, by geesteloos gekwel,
Zyn zotskap in de plaats van kroon en scepter stell'.
ó Dichters, die, door 't schoon van grootfche treurtafreelen,
't Gezond verstand behaagt, den goeden smaak moogt streeten!
Zet uw verheven werk zó groot een kunstkracht by,
Dat Momus eindlyk zélf daardoor ontwapend zy!

DE
C I D,

OF DE

GEVOLGEN VAN EEN' KLAP,

H E K E L S P E L,

DOOR

A. L. BARBAZ.

PERSONAADJEN.

- DON FERDINAND, eerste koning van Kastiliën.
DON DIÉGO, vader van don Rodrigo.
DON GOMES, graaf van Gormas, vader van Chimene.
DON RODRIGO, zoon van don Diégo, en minnaar van
Chimene.
DON SANCHE, een edelman, verliefd op Chimene.
DON ARIAS, } edellieden.
DON ALONZO, }
CHIMENE, dochter van den graaf van Gormas.
ELVIRE, vertrouwde van Chimene.
TWEË BUURVROUWEN.
DE GEEST VAN VOLTAIRE, achter de schermen.

Het tooneel is te Sevieliën.

D E
C I D,

O F D E

GEVOLGEN VAN EEN' KLAP,
H E K E L S P E L.

E E R S T E T O O N E E L.

Het tooneel verbeeld eene plaats voor het paleis.

DE GRAAF VAN GORMAS, DON DIÉGO.

DE GRAAF VAN GORMAS.

Dat hebt gy, oude paai! daar wonder mooi bestoken;
Maar 'k wenschte dat gy hals en beenen had gebroken!
Gy dorst my 't smeerig ambt van 's prinsen gouverneur
Wegsteelen voor den neus, en stelt my dus te leur,
My, graaf van Gormas, die, door duizend heldendaden,
Gekromd ben onder 't wig van all' myn lauwerbladen,
Zodat my gantsch Kastielje een' tweeden Cezar acht!

DON DIÉGO.

Dat gy een snorker zyt, om wiens gezwets men lagcht,
Is my en 't hof bekend. 'k Verkreeg geen ambt uit gratie,
Maar wyl ik 't van u win in hooge reputatie:
De koning kent zyn lién. Ontzie myn' gryzen baard:
Ik was reeds veldmaarschalk toen gy noch vaandrig waart.

Vertroost u, graafjelief! en blyf op beter hopen;
 Een ondermeesterspost komt mooglyk spoedig open:
 Ik zal myn best doen, vrind! dat gy daarāan geraakt,
 Mids gy voortāan met my slechts één famielje maakt.

DE GRAAF VAN GORMAS.

Hoe toch, don Diégo?

DON DIÉGO.

Hoor: 'k zal u myn plan doen weten.
 Gy hebt een dochter, die Chimene word geheeten;
 Ik heb een zootje, dat Rodrigo is genaamd;
 Zy is om mooijigheid, hy om verstand befaamd:
 Wy moesten deze twee, die, naar men my deed hooren,
 Verliefd zyn op elkaër tot over hals en ooren,
 Doen trouwen, op één' sprong, en zingen 't bruiloftslied;
 Want als men vrolyk is, dan kyft men immers niet?

DE GRAAF VAN GORMAS.

Een heerlyk plan!... Neen, vrind! ik laat my zó niet scheeren.
 Schoon ik te voren zélf dat huwlyk mogt begeeren,
 En die twee liefjes graag gezien had tot een paar,
 'k Zweer nu, by kris en kras, nooit krygen zy elkaër!
 Gy zyt, tot pedagoog van onzen prins verheven,
 Nu veel te groote hans, om uwen zoon te geven
 Aan zulk een burgermeisje als myne dochter is!
 Hy trouwt met een prinses, ben ik de plank niet mis!
 Gy, zal uw kwaliteit geen bloote nul beteeknen,
 Leer gy uw' kwekeling goed lezen, schryven, reeknen,
 Recht zitten op het paard, harddraven dat het fuort,
 En wys hem hoe een stad best ingenomen word;
 Ja, doe hem alles vóór, dan zyt ge een bol!

DON

DON DIÉGO.

Gantsch vyven!

Ik zal myn' levensloop alleen voor hem beschryven,
 En geven dien in druk, in quarto, of oktaaf,
 Of duodecimo, verguld op snee. Heer graaf!
 Als gy een exemplaar van zulk een boek wilt koopen,
 Dán zult gy lezen, hóe men muren dient te sloopen,
 En dat men 's vyands heir niet wegjaagt met een' koek.

DE GRAAF VAN GORMAS.

Een erfprins leert slechts half zyn pligten uit een boek;
 Geen Roeland, Amadis, of Palmeryn, kan baten;
 Vertellen is geen kunst, en doen geld méér dan praten.
 Gy stoft hier, lieve man! wel byster op uw' moed;
 Maar ik, als oorlogsheld, lichtte u reeds lang den voet;
 Ik overwon, aliéen, geheele legerscharen;
Ik deed in éinen dag zo veel gy deed in jaren;
 Ik maakte, door myn' arm, dat gy, in 't Spaansch gewest,
 Niet reeds door 't Moorsch gespuis tot roeijer wierd geprest.

DON DIÉGO.

Gy zyt een Don Quichot!....

DE GRAAF VAN GORMAS.

*'t Zal uw verachtlyk spreken,
 Vermetel gryzaart! aan geen schandlyk loon ontbreken.
 Dáár!*

Hy geeft hem een' klap (*).

DON DIÉGO, naar zyne wang voelende.

Oei! dat's raak!... Gewis bekomt die klap u slecht.

Zie.

(*) *Er Raat in het Fransch letterlyk: *Il lui donne un soufflet.*

Zie zo! de grondslag van het treurspel is gelegd!

Hy trekt den degen.

Nu wil ik vechten, graaf! u 't kamizool doorbooren!

DE GRAAF VAN GORMAS, *die hem ontwapent,
en noch een' klap dreigt te geven.*

Loop, suffer! dwing my niet u weêr te slaan om de ooren.

Geef thans uw boek in 't licht: de klap op uw gelaat

Verstrekk' zo nut een boek een ongemeen sieraad!

Hy gaat lagchende heen.

T W E E D E T O O N E E L.

DON DIÉGO.

ô Klap, die aan DEN CID het aanzyn dient te geven!

ô Klap, waarvan men nooit één voorbeeld heeft beschreven!

ô Klap, die Melpomeen' verstrekt tot wondre stof!

ô Klap, die klinkt en dreunt dóór 't Kastieljaansche hof!

Wat waart gy wélgemikt! wat zyt gy frisch ontfangen!

't Is Jammer dat gy niet verdeeld wierd op myn wangen!

Dán konden zy hier niets benyden aan elkaër.....

Myn degen was, helaas! niet meer van zesfen klaar.

Wy worden beiden oud..... Maar, 'k zie dáár iemand dwalen;

Wiens vuist myuheer den graaf met intrest zal betalen.

D E R D E T O O N E E L.

DON DIÉGO, DON RODRIGO,

DON DIÉGO.

Myn zoon! begeert ge een' klap?

DON

DON RODRIGO.

Wel neen ik, heer papa!

Ikzelf deel klappen uit, komt, iemand my te na.

DON DIÉGO.

Goed! anders zou ik u een' man rekommandeeren,
Die mild de lién onthaalt op zekre soort van peeren.....

DON RODRIGO.

Wat soort?

DON DIÉGO.

Muilpeeren, zoon! een weinig hard en wrang.

DON RODRIGO.

Ei! wat beduid die taal?

DON DIÉGO.

Een' klap, vlak op myn wang.

DON RODRIGO.

Hoe! seldrement! een' klap? Ik bid, tree eens wat nader:
Gewis, uw wang zwelt op, uw oog word blaauw, myn vader!
Ga naar uw' chirurgyn, die ras op 't droef gelaat
Een' zwarten pleister legg', tot dekking uwer smaad,
Opdat geen lastertong boosäartig moog' vertellen,
Dat gy geplukhaard hebt met dronke dischgezellen.

DON DIÉGO.

Gy hebt gelyk, myn zoon! doch, wat zyn kunst verricht',
Geen pleister kan myn smaad afwischen van 't gezigt:
Ik ben een Spaansche don, en gy moet dus bedenken
Dat slechts een minglen bloed my de eer weêröm kan schen.
Gy moet ons wreken, ja! en wel met dit rapier, (ken.
My uit de hand gedraaid, ô grievend displaizier!
Ik kan niet schermen, zoon! maar gy zwaait slijk den degen;

Nochtans, wil eerst bedaard uw boodschap overwegen:
De man, met wien gy thans dient in duël te treên,
Is geen gemaklyk heer, maar handgaauw, zo ik meen,
Een dolleman.....

DON RODRIGO.

Al well! Hoe heet die aartsverrader?

DON DIÉGO.

De klappengever is.....

DON RODRIGO.

Zeg gaauw!

DON DIÉGO.

Chimenes vader.

DON RODRIGO.

Chi'.....?

DON DIÉGO.

Ja, myn zoontjelief! dat had gy niet gedacht.
Uit dezen knoop van 't stuk word vry wat pret verwacht.

Hem de hand schuddende.

Dag, jongen! houje goed!

Hy gaat heen.

V I E R D E T O O N E E L.

DON RODRIGO.

'k Stap nu in hooger laerzen!

En ik verbau, een poos, de alexandrynsche vaerzen.

Deklameerende.

Moet dan, naar vaders zin en sijnak,

De graaf van Gormas, geen gemeene

Kwakzalver, dood gaan door myn wraak,

En ik nooit trouwen met Chimene?

Dat meisje, om wie, by nacht, ik waak,
 Is mooijer, kuischer, dan Helene:
 Als ik haar' pa nu bloedloos maak',
 Word ik nooit bruijom van Chimene.

Verdoemde klap, zó koddig raak!
 Ik lagch om u en vloek *meteene*.

Zo 'k u niet uit de waereld maak',
 Geeft vader my toch nooit Chimene.

Kom, kom! dat ik geen troef verzaak',
 Of hier, als druiloor, zuchte en steene!

Ik spaar, daar ik van vechtlust blaak,
 Geen klappengever om Chimene!

Hy vertrekt.

V T F D E T O O N E E L.

Eene kamer, in het huis van den graaf.

CHIMENE, ELVIRE.

ELVIRE.

Mejuffer! ja, 't is waar, gy word welhaast getrouwd,
 En mooglyk dat gy reeds op morgen bruiloft houd:
 Uw vader heeft my dit gefluisterd in myne ooren.

CHIMENE.

Foet! deed hy dat geheim aan myn vertrouwde hooren?
 En ik, zyn eigen kind, mogt niets van hem verstaan!
 Dat is niet mooi, Elvire! en 't staat my paslyk aan.
 Zaagt gy Rodrigo niet?

E L.

ELVIRE.

Ik heb hem niet vernomen.

CHIMENE.

't Is lomp, dat hy noch niet by my is aangekomen.
 Mischien heeft hy van daag daartoe geen tyd gehad;
 Sevelje is taamlyk groot, en 't loopen dóór de stad
 Zal hem, by 't warme weér, mischien wat lastig vallen.
 Hoe 't zy, uw nieuws, vrindin! geeft my geen stof tot mallen;
 Want de echt is, in myn oog, wel zeer plaizierig; maar
 Hy schynt my echter bloot aan magtig veel gevaar.
 'k Weet niet waaróm ik vrees, en, kyk! toch wil ik vreezen;
 Wyl anders hier myn rol niet zou belangryk wezen.

ELVIRE.

Zeer goed gezegd. Ikzelf weet niet, in dit geval,
 Waarvan ik hier met u behoorlyk praten zal.
 Dat Nomsz noch maar de Infante (*) in 't stuk had laten bly-
 Hoe nutloos zy ook was, zy kon ons toch geryven; (ven!
 Zy maakte een mooi figuur.... Ei zie! de zaal gaat heen:
 Verändring van tooneel verpligt ons af te treën;
 De muren vlugten, en 't plafond ryst naar den hemel....
 Gaauw, juffer! vlieden wy voor 't woelig straatgewemel!

(*) De overzetter, J. Nomsz, heeft de overtollige rol der Infante, in het Fransche stuk voorkomende, achterwegen gelaten, gelyk men ook gewoon is zulks op de Fransche tooneelen te doen.

Z E S D E T O O N E E L.

Eene plaats voor het paleis.

DE GRAAF VAN GORMAS, DON RODRIGO.

DON RODRIGO, *met een paar pistolen in de hand.*

Hm, hm, mynheer de graaf!

DE GRAAF VAN GORMAS.

Wat bliefje?

DON RODRIGO.

Is u bekend.

Hoe laat het heden is?

DE GRAAF VAN GORMAS.

Half tien, of daaromtrent.

DON RODRIGO.

Goed! Vóór tien uren, graaf! moet gy, of ik, reeds slapen.

DE GRAAF VAN GORMAS.

'k Wensch u dan goede nacht!

DON RODRIGO.

Ik kom niet om te gapen,

Maar ben recht wakker, hoorje? en yslyk boos daarby;

'k Schei noch niet uit, als ik begin,

DE GRAAF VAN GORMAS.

Wat raakt dit my?

DON RODRIGO.

Weet gy dat myn papa don Diégo is geheeten?

DE GRAAF VAN GORMAS.

Gewis!

DON RODRIGO.

Ik ben zyn zoon Rodrigo, moet gy weten.

DE GRAAF VAN GORMAS.

Dat's opperbest!

DON RODRIGO.

Jawel, voor u zou 't beter zyn

Dat ik don lummel waar'; want dat ik hier verschyn
 Is om een' zekren klap, door d'ouden heer ontfangen
 Van uw welëedlens hand, waarvoor ik wraak erlangen,
 Waarvoor gy sterven moet, tot gy den doodsnik geeft.

DE GRAAF VAN GORMAS.

Brutale jonge heer! ik vind u onbeleefd.

DON RODRIGO.

In 't gindsche steegje, graaf! zal ik u dat betoonen.

DE GRAAF VAN GORMAS.

Loop, malle jongen! 'k wil uw gekheid noch verschoonen.
 Een man gelyk ik ben, een grande van het ryk,
 Stelt door geen vechtparty met mindren zich gelyk.

DON RODRIGO.

Gy fart my noch!... Kies één van deze twee pistolen,
 En gaan wy achter 't scherm.

DE GRAAF VAN GORMAS.

'k Geloof, uw hersfens dolen.

Weet, vrindlief! dat een man als ik ben zich verbied,
 Dat hy of vliegen vange, of wel op musfchen schiet'.
 Gy hebt schier noch geen baard, en laat u naauwlyks scheeren,
 Waarom ik u niet kan plaizieren en verëeren
 Door u te maken dood, dat ook my jamren zou,

Wyl

Wyl gy een knaapje zyt waarvan ik zeer veel hou?

DON RODRIGO.

Ja, praatjes voor de vaak! Gy hebt myn' pa daarëven
Zó sterk geëffronteerd, zó hard een' klap gegeven,
Dat hy van kiespyn klaagt, en schier niets byten kan:
Souffletten, als gy weet, verdraagt geen edelman:
Dus, fiks gefchoten! kom!

DE GRAAF VAN GORMAS.

Niet meer te ringelooren!

DON RODRIGO.

Ha, graafje! gy zyt bang!

DE GRAAF VAN GORMAS, *één der pistolen*
nemende.

Nu wil ik u doorbooren!

Het zal my spyten van uw mooi satynen vest;
Maar, wyl gy 't wagen wilt, zo volg my: binnen best!
Zy vertrekken.

Z E V E N D E T O O N E E L.

Eene kamer in het huis van den graaf.

CHIMENE, ELVIRE.

CHIMENE.

Hoe lastig is 't, vrindin! zó werkeloos te gapen,
Daar ons niets blyft te doen, dan eten, drinken, slapen!
Myn vader keert niet t'huis; ook komt myn minnaar niet.
Ik weet niet hoe of wat.....

Men hoort een pistoolschot.

ELVIRE.

Ei, donna! hoor! men schiet

CHIMENE.

Dat maakt me alweêr beängst. Elvire! ga eens kyken....
Maar, ginds komt buurvrouw aan, die alles zal doen blyken!

A G T S T E T O O N E E L.

CHIMENE, ELVIRE, EENE BUURVROUW.

DE BUURVROUW, *by het inkomen.*

Wel yslyk! wat geweld! Dát was een vreeslyk schot!
Och, arme juffer!

CHIMENE.

Hoe! vernaamt ge iets van myn lot?

Spreek, lieve buurvrouw!

DE BUURVROUW.

Ei! wees niet te sterk verleg!

Uw' minnaars vader had een' klap vyf zes gekregen
Van uw' mynheer papa, zo ik my niet vergis
Om zeker prachtig boek, dat van onz' ersprins is;
Waarom Rodrigo, boos, den graaf flus aan kwam rande
Zodat men hen 't pistool zag op elkaer losbranden.

CHIMENE.

ô Wee!... En wie is dood?

DE BUURVROUW.

'k Denk alle twee, myn kin

CHIMENE.

Dán kan ik, laas! niet meer tot trouwen zyn gezind!

N E G E N D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, EENE TWEDE BUURVROUW.

DE TWEDE BUURVROUW.

Och, menschenkindren! och! dát is om van te beven!

CHIMENE.

Wat tyding, buurvrouw?

DE TWEDE BUURVROUW.

Met geen pen kan 't zyn beschreven!

Mynheer de graaf, hoewel ontzaglyk hoog van rang,
Gaf d'ouden Diégo, flink, tien klappen op zyn wang,
Hetgeen zyn' eedlens zoon betaald heeft aan uw' vader,
Die thans.....

DE EERSTE BUURVROUW.

Tien klappen, vrouw? Bezin u eensjes náder!

't Getal was vyf of zes.

DE TWEDE BUURVROUW.

Tien klappen, wél geteld:

Een zeer knap rekenaar heeft my de som gemeld.

CHIMENE.

Och! laat de klappen dáár, en zeg wat ik moet vreezen.

ELVIRE.

Het zullen, op die wyz', ras honderd klappen wezen!

DE TWEDE BUURVROUW.

Mejuffrouw Gormas! hoor: uw vryër heeft, met moed,

Op straat een' plas gemaakt van uw' heer vaders bloed,

En 't schot van zyn pistool was zó goed afgemeten,

Dat onze graaf, helaas! het opstaan heeft vergeten.

CHIMENE.

Hoe! is myn vader dood, en leeft myn minnaar noch!...
 Myn lieve buurtjes! gaat, ontziet myn hartzeer toch!
 Ik heb wat rust van doen.

De twee buurvrouwen vertrekken.

T I E N D E T O O N E E L.

CHIMENE, ELVIRE.

CHIMENE.

Wetnu, vrindin! zal 't heden
 Geen mooie bruiloft zyn? en heb ik niet wel reden
 Tot yslyk veel plaizier? Reeds had ik voor myn trouw
 Een fraai groen kleed besteld; nu moet ik in den rouw,
 En met een aklig zwart myn blanke leden dekken.

ELVIRE.

't Zal, freule! niet te min u tot méér schoonheid strekken!
 Wis blinkt dóór 't rouwfloers heen uw sneeuw wit aangezigt
 Als dóór een zwarte wolk het helder zonnlicht.
 Maar zeg, wat nu te doen?

CHIMENE.

'k Wil my naar 't hof begeven
 En sineeken dáár den vorst, myn' minnaar 't lieve leven
 Te korten, als het past, ter wraak van myn' papa.

ELVIRE.

Dat is een erg besluit, en zeer byzonder!

CHIMENE.

Ja!

't Is vreemd, en hieröm juist zal 't iederēen' behagen.

Denk

Denk echter niet, Elvire! als ik om recht ga vragen,
 Dat ik zulks deeglyk meen, en graag Rodrigoo's val
 My toegestaan zou zien: neen, ik ben niet zó mal:
 Ik heb hem altyd lief, en zou hem gaarne trouwen;
 Maar uit welvoeglykheid dien ik my boos te houén.
 Ik ben ook recht bedroefd dat ik niet trouwen mag.

ELVIRE.

Wat brengt somtyds één klap al onheil voor den dag!

CHIMENE.

Dat ziet men klaar aan my: één oorvyg, lomp gegeven,
 Maakt dat ik vryster blyf mischien geheel myn leven!
 Enfin, gaan wy van hier; vervul by my uw taak,
 Opdat ik myn toilet van daag wat netjes maak'.

Zy vertrekken.

E L F D E T O O N E E L.

Eene troonzaal.

DON FERDINAND, DON ARIAS, DON ALONZO,
 DON SANCHE.

DON FERDINAND.

Wel, don Arias! zeg, hebt gy den graaf gesproken,
 En is zyn styve kop een weinig neêrgedoken,
 Of bleef hy even trotsch met Diégo in geschil?

DON ARIAS.

Myn vorst! hy is geen man wiens kop draait op een' spil;
 Gelyk een schoorsteengek by alle foort van winden;
 Ik vond hem juist zó barsch als ik hem dacht te vinden.
 De graaf is, als men weet, een snorker door en door.

Die toch verduiveld flink zyn' vyänd slaat aan 't oor:
 De klap was deeglyk raak, gelyk ik heb vernomen,
 En heeft den gouverneur reeds kiespyn doen bekomen.
 Ik vreesde een' dito, en heb gaauw my weggepakt.

DON FERDINAND.

Gy hebt zeer wys gedaan. Myn toorn' was reeds gezakt;
 Doch nu die gekke graaf myne orders durst weêrstreven,
 Zal ik hem voelen doen wie 't best kan klappen geven.
 Gy, don Alonzo! vlieg, en zeg den dolleman
 Dat ik het slaan op straat niet stil gedoogen kan;
 Hy dient 'ervoor gestraft, en ik vind niets gepaster
 Dan dat hy word' beboet ter som van een' piaster.

Don Alonzo vertrekt.

DON SANCHE.

Die boete is vreeslyk zwaar. Vergun dat ik, mynheer!
 Wyl ik zyn dochtertje zeer lief heb, hem verweer'
 Hy is een edelman, en kwastig daarënboven:
 Zodat men zich van hem niets lamlig's kan beloven.
 'k Verzoek u dan, ó vorst! maak hem niet bozer noch.

DON FERDINAND.

Zwyg, Sanche!

DON SANCHE.

Ó Ja! ik zwyg, en roer myn' snater toch.

DON FERDINAND.

Wat zoud gy zeggen?

DON SANCHE.

Dat...

DON FERDINAND.

Alwel! Ik breng myn zinnen,
 Juist

Just of 't zó wezen moet, eene andre zaak te binnen,
 Een zaak van groot belang, die méér dan klappen geld:
 De Mooren, naar ik hoor, verschynen weér te veld
 Met vyf-en-twintig man, om naar dees stad te varen;
 En zulk een legermagt dient wel wat vrees te baren.

DON ARIAS.

Vrees niets van dat gespnis: het heeft geen kruit of lood;
 Eén Kastieljaan, ó vorst! slaat honderd Mooren dood.

DON FERDINAND.

Heel goed! maar evenwel, het voegde ons op te passen
 Dat zy niet, onbeleefd, myn volk te bed verrassen;
 Zy kunnen, eer men 't denkt, tot plondren zyn gereed;
 Nochtans, dewyl ik 't maar van hooren zeggen weet,
 En niet door een' kourier de officiëele tyding
 Tot heden toe vernam, begeer ik schrikvermyding,
 En dat myn goede stad, *by 't nadren van de nacht*,
 Niet zy, door loos alarm, in rep en roer gebragt:
 Ik wil, gelyk men ziet, geen slapers wakker maken.

DON ALONZO, *schie'lyk uitkomende*.

Mynheer de graaf is mak, en slaapt om nooit te ontwaken:
 Rodrigo schoot dien held met ganzenbagel neêr.

DON FERDINAND.

Wel yslyk! is hy dood? dan leeft hy wis niet meer.
 Heb ik niet wel gedacht dat hem die klap zou rouwen?
 Zó gaat het, als men elk wat voor den gek durft houên.
 Alonz'! waar is Rodrig'? en waar des graven lyk?

DON ALONZO.

Men vond ze geen van twee: Rodrigo koos de wyk,
 En 't ligchaam van den graaf is denklyk weggestolen;

Zyn t'huiskomst bleef althans voor iederēen' verholēn.
 Inmiddels stapt, ó vorst! Chimene herwaart heen,
 Diep in den rouw gekleed, en Diégo volgt metēen:
 Zy kyven duchtig saam'; en 't zou my niet verwondren,
 Zo wy 't hier, als men zegt, te Keulen hoorden dondren.

D O N F E R D I N A N D.

Het spyt my van den graaf: 't was wel een rare kwant;
 Doch, buiten 't mal humeur, had hy een groot verstand.

T W A A L F D E T O O N E E L.

D E V O R I G E N , D O N D I É G O , C H I M E N E .

*Chimene is in rouwgewaad; don Diégo heeft een'
 grooten zwarten pleister op zyne linkerwang.*

Beiden knielen neder voor den koning.

D E G E E S T V A N V O L T A I R E , *achter de schermen.*

Wacht u, ó hekelaar! daar gy de kunst blyft eeren,
 Dit waarlyk fraai tooneel belagchlyk om te keeren!
 Ik ben Voltaires geest, en heb ten allen tyd'
 Myn' eedlen kunstgenoot dien eerbied toegewyd,
 Dien hy, naar billykheid, als dichter moest verwerven,
 Wiens hoogverheven naam beveiligd is voor 't sterven;
 Zo ik Corneille gispte om seilen zonder tal,
 Zyn grootſche uitmuntendheēn erkende ik bovenal:
 Gy, volg dit voorbeeld naar; wat ſcherts u moog' bekoren,
 Stel nimmer 't echte ſchoon als bastāartkunst te voren.
 Kortom, zo gy DEN CID poogt koddig in te kleēn,
 Gisp zyn gebreken streng, spaar zyn voortreflykheēn!

D O N

DON FERDINAND.

My dunkt, die geest sprak wys, en 't voegt ons al te samen
Te luistren naar zyn' raad, dien ik bevest' met amen.

Gy, keer naar huis, Chimene! en troost uw boezempyn;

Gy, Diégo! laat *myn hof u tot een' kerker zyn.*

Allen vertrekken.

D E R T I E N D E T O O N E E L.

Eene kamer in het huis van Chimene.

CHIMENE, DON SANCHE, ELVIRE.

CHIMENE, *by het binnenkomen.*

Tree in, mynheer don Sanche! en blyf een weinig rusten.
Elvire! geef deez' heer een pypje, als 't hem moog' lusten
Eens hier te rooken, of bied hem een glaasje wyn.

DON SANCHE, *zich buigende.*

Ik dank u zeer, mevrouw!... Goed dat gy t'huis moogt zyn:
Ik vreesde een regenbui, die u doornat zou maken.

CHIMENE.

Die regen had me, ó don! aan 't hart niet kunnen raken;
Ik ben wel anders nat, door tranen zonder tal,
Waarom ik vrees, dat ik tot water smelten zal.

Een' neusdoek uithalende.

Dit is myn zesde doek, bevochtigd sints daarëven,
Toen die vervloekte klap door vader wierd gegeven:
Helaas! die helse klap maakt all' myn doeken vuil.
Nochtans, het baat my niet dat ik zó deerlyk huil;
Want niets wreekt myn' papa, die, even als een vogel,
(*'k Zeg dit alleen om 't rym,*) geveld is door een' kogel.

DON SANCHE.

Mevrouw! indien ik u hiermeê plaizier kan doen,
 En gy me 'ervoor trakteert op een' zeer lekkren zoen,
 Wyl ik Rodrigo gaarn' zyn' hals en beenen breken,
 Om u op d' ouden heer, my op den zoon te wreken;
 Want ik ben jegens u zó sterk verliefd van zin,
 Dat ik van daag voor 't eerst bespeur dat ik u min,
 Gy kunt van myn rapier dus veilig disponeeren.....

CHIMENE.

Och! wees toch niet zó gaauw met my te revengeeren,
 Indien de koning ons geen recht weêrvaren laat,
 Maar don Rodrigo vry blyft loopen langs de straat,
 Dán zal ik my, ó held! schoon ik u nooit wil trouwen,
 Bedienen van uw hulp, om u voor gek te houên:
 Zyt dus wêl in uw' schik.

DON SANCHE.

Dát ben ik, en ik wed
 Dat niemant in 't heel'âl méér vrolyk gaat te bed,
 Goê nacht, mevrouw!

Hy vertrekt.

V E E R T I E N D E T O O N E E L.

CHIMENE, ELVIRE.

CHIMENE.

Helaas! moet ik Rodrigo missen,
 'k Zweer dat nochtans don Sanche óók achter 't net zal vis-
 Hy is geen man voor my, en hy verstrekt dit stuk (schert)
 Zo min tot luister als den dichter tot geluk,

El-

Elvire! indien my hier Rodrigo komt bezoeken,
 Verstop hem dan vóórāf in één' der kamerhoeken,
 Opdat hy niet terstond voor myn gezigt verschyn':
 'k Veins, uit wellevendheid, dus wat verstoord te zyn,
 Hoezeer ik gaarne had dat hy met my kwam praten.
 'k Ben vaderlievend, ja! maar grillig bovenmaten;
 En wie my wél beschouwt, ontdekt ook voor gewis
 Veel min' natuur dan kunst in myne beeldtenis.

ELVIRE.

Ja! gy zyt gefardeerd, en geen romanheldinnen
 Vermogten 't ooit van u in vreemd gedrag te winnen;
 Doch gy behaagt, mevrouw! door uiterlyken zwier,
 En, wat men zegge of niet, gy doet altyd plaizier.

CHIMENE, *om zich heen ziende.*

Al weér verāndring van tooneel!... Laat ons vertrekken,
 Zo we ons, op de open straat, niet willen zien begekken.

V T F T I E N D E T O O N E E L.

Het tooneel verbeeld eene straat. Het is nacht.

DON DIÉGO.

Schoon ik van kiespyn klaag, en, by myn bedgemis,
 Het wandlen in de nacht daarvoor zeer schaadlyk is,
 Ga ik nu echter uit, om naar myn' zoon te kyken,
 Van wien my sedert lang niets nieuws heeft mogen blyken.
 Waar of hy zich verschuilt? *Ik zoek, hoe afgemat!*
Myn' wreker vruchteloos en voor en in de stad;
 Waar' hy geen eerlyk berst, ik zou met reden vreezen
 Dat hy met slechte lui mogt in gezelschap wezen.

Daar 't vreeslyk donker is, *waan ik hem, keer op keer,
Te omhelzen, en omhels een schaduwe, en niets meer!*
Intusfchen is 't zeer vreemd, wyl my de vorst daarëven
Zyn hof, gelyk hy zei', ten kerker heeft gegeven,
Dat ik, naar myn plaizier, dus rondloop vrank en vry;
Doch 't is Corneilles fchuld: men wyt' zulks niet aan my.
De dichters doen wel méér hun personaadjén dwalen;
Maar dézen moeten nooit daarvoor 't gelag betalen:
Dit zoude onreedlyk zyn.... Kyk! heb ik geen abuis,
Dan komt myn zontje dáár recht uit Chimenes huis.

Z E S T I E N D E T O O N E E L.

DON DIÉGO, DON RODRIGO.

DON RODRIGO.

Goén avond, heer papa!

DON DIÉGO.

Zal ik u welkom heeten,
Zo moet gy niet den klap, dien ik ontving, vergeten.

DON RODRIGO.

Hy is gewroken.

DON DIÉGO.

Ja! doch leeft de graaf niet meer,
Dat gy zyn kind bezoekt verftrekt u niet tot eer,
En zulk een nachtvizite is voor de meid te fchroomen,
Wyl 't by de gantsche buurt haar doet in opfpraak komen.

DON RODRIGO.

Geen mensch heeft my gezien. Ik diende 'er wel te gaan:
Myn fnuifdoos was by haar op tafel blyven ftaan.

Maar

Maar gy, myn vader! zeg, zal 't niet uzelfen deeren
Met zoo'n beplakte wang by nacht te gaan spantfeeren?
Gaan wy naar bed.....

DON DIÉGO.

Noch niet. Naar ik van Jan-buur hoor,
Word onze stad bedreigd door 't leger van den Moor:
Dit maakt my ongerust. Myn zoon! ó baas der bazen!
Zorg dat ons zulk gespuis geen steenen in de glazen
Koom' snyten, maar vertrek terstond naar 't oorlogsveld,
En maak dat onze vorst u moet ontzien als held:
Zó zal mischien Chimene, óók minder stuursch dan heden,
Vergeven dat haar pa door u is overleden.

DON RODRIGO.

Heel best! Maar, vaderlief! kan ik, geheel alléén,
Als veldheer en soldaat, een heir verjagen?

DON DIÉGO.

Neen!

Maar, of 't zó wezen moest, 'k heb juist *vyfhonderd vrinden*,
Die zich, dit oogenblik, by ons aan huis bevinden.

DON RODRIGO.

Vyfhonderd vrinden! Hé! wat zonderling geval!
Dát moet een drukte zyn!... Geeft gy mischien een bal?
Ons huis is taamlyk groot; doch 't aantal van *vyfhonderd*
Genooden is toch iets dat billyk my verwondert,
Alsóok dat gy, die 't huis zó veel gezelschap hebt,
Het vry onheusch verlaat, en hier een luchtje schept!

DON DIÉGO, *knorrig*.

Dit zyn uw zaken niet, en, wat ge ook aan moogt merken,
Dat huis vol nachtlyk volk dient wondren uit te werken.

Gy.

Gy, die hier gispèn durft, verftout uzelv' zó veel,
 Alsóf gy fchryver waart van 't AMSTELS SCHOUWTOONEEL (*)!
 Die vrienden, dat gy 't vat, zyn flechts my komen fpreken
 Van 't aanbod om myn' klap door hun rapier te wreken;
 Kortóm, myn lieve zoon! bedien u van dien hoop,
 En maak, als hun kaptein, een Moorfche bloedfieroop.

DON RODRIGO.

'k Heb geen kommandement, en mogt niet van myn leven
 Slechts als gemeen rekrut my naar het veld begeben:
 Hoe voere ik dan, als hoofd, een legermagt ten ftryd'?

DON DIÉGO.

Gy zyt onkundig, zoon! wat generaal gy zyt:
 Ik was voordezen zélf een bol in wat te raken,
 En gy, dien ik gewon, kunt niet myn bloed verzaken;
 Ook hebt gy aan den graaf uw proefftuk mooi gedaan,
 En maklyk jaagt gy dus die Mooren naar de maan.
 Allons, Rodrigo-lief! laat geen gezelfchap wachten,
 Dat, zo gy langer toefde, u zou een' bloodäart achten.

DON RODRIGO.

Een' bloodäart? Sakkerloot! dat zal men beter zien!
 Myn vader! naar ik hoor, flaat de Oosterklok half ien;
 En, eer 't vier uren zy, moet dat geboeft' van Mooren
 Geland zyn, en verjaagd met afgefneeden ooren.
 De handling van het ftuk zy nu wat opgefchort:
 Geen nood! indien 't daardoor met glans befloten word!

Zy vertrekken.

NB. *Hier moet verönderfeld worden dat 'er drie volle uren verloopèn zyn, als het ftuk weder begint.*

Z E-

(*) Waarfchynlyk word hier door don Diégo op den dichtef van dit hekelfpel gedoeld, by wyze van profectzy.

Z E V E N T I E N D E T O O N E E L.

Eene troonzaal.

DON FERDINAND, DON DIÉGO, DON RODRIGO,
DON ARIAS, DON SANCHE.

DON FERDINAND.

Welzo, don Diégoos zoon! dat wist gy mooi te klaren,
En 't doet my veel plaizier dat gy ons mogt bewaren;
Hebt gy noch nimmer met den snaphaan geëxerceerd,
Gy hebt nochtans zeer fraai die Mooren weggeweerd.
Zy hadden my wellicht zelfs in myn bed doen beven,
Eer ik het minst bevel tot tegenstand kon geven:
Schoon dit niet vorstlyk zy, 't is toch niet minder waar.
Enfin, 'k heb zeer gerust geslapen in 't gevaar.
Hoor: die twee koningen, die gy wist in te pakken,
Vergun ik u ten deel: gy kunt ze aan mootjes hakken,
Of laten ze ongemoeid, naar eigen zin en keur.
Zy noemden u hunn' „Cid”, zo veel als hunn' sinjeur;
Want, volgens 't woordenboek der schrandte Mauritanen,
Beduid het naamwoord „Cid” een heer van onderdanen:
Dat ik taalkundig ben lyd dus geen tegenspraak.

DON RODRIGO.

Myn vorst! begeert gy niet dat ik, tot uw vermaak,
Omstandig u vertel wat wondren ik bedreven,
En hoe ik 't Moorsch gespuis frisch klappen heb gegeven?

DON FERDINAND.

Neen! laat dat schoon verhaal, tot we, onder een glas wyn,
Deez' middag, by 't desert, eens lustig vrolyk zyn.

In-

Intusfchen kan ik u, Rodrigo! wel verklaren,
 Dat nu Chimene vry haar moeite en tyd mag sparen,
 Om, door een gek proces, dat zy niet winnen wil,
 Ons cynsbaar té doen zyn aan haar verwenschte gril.

A G T T I E N D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, DON ALONZO.

DON ALONZO.

Chimene, ó vorst! genaakt, en wenscht gehoor te erlangen.
 De tranen vloeijen haar by stroomen langs de wangen:
 De vloer der antichambre is van dien plas doornat.

DON FERDINAND.

Komt ze ons alweër aan boord? Wat lastig meisje is dat!
 Rodrigo! wyk een poos: ik wil haar eens bedotten,
 En, (weër niet vorstlyk juist,) met hare droefheid spotten.

Don Rodrigo vertrekt.

DON DIÉGO.

Wat zy ook zeggen moog', 't is zeker en gewis
 Dat zy een' vryër wenscht die niet gestorven is.

DON FERDINAND.

Vertoon een treurig oog.

N E G E N T I E N D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, CHIMENE, ELVIRE.

DON FERDINAND.

Chimene! ik moet u melden
 Dat hy, die 't puikje was van alle treurspelhelden,

Ro.

Rodrigo, vruchtloos nóch door u word aangeklaagd:
 Hy heeft de Mooren wel van onze kust verjaagd,
 Nadat hy hen vóórúf als paling had gekorven;
Doch hy is, zwaar gewond, voor ons gezigt gestorven.

Tegen don Diégo.

Kyk eens! zy word zó wit gelyk een blad papier.

DON DIÉGO.

Dat heb ik wel gedacht: gy doet haar geen plaizier.

Ter zyde.

Die Kastieljaansche vorst liegt, dat de steenen zweten!

CHIMENE, *na een oogenblik bezwymd te zyn geweest.*

Rodrigo is dan dood! en liet hy 't my niet weten!

'k Heb hem zó lief gehad!... Och! waar' dat Moorsch ge-
 Niet éénsflags met de deur gevallen in het huis, (spuis

Myn minnaar leefde nóch, en ik kon, als te voren,

Alleenlyk om de grap, u hier wat ringelooren,

My houden magtig boos, en, om myn wondre taal,

't Publiek doen klappen, dat het dreunde dóór de zaal:

Nu is dat alles mis..... 't Is wél om van te beven!

Zy snikt hev'ig.

Rodrigo is dan dood!

DON FERDINAND.

Neen, neen, hy is in 't leven.

Ik heb, platút gezegd, gelogen voor de pret,

En thans, myn lieve kind! heb ik u beet in 't net.

Hy zal uw brúgom zyn; en, wat ge ook moogt vertellen,

Gy zoud niet gaarne hem ter aarde zien bestellen:

Wy zyn niet dom!

CHIMENE.

ô Vorst! geloof my echter niet;
Want dat ik viel in zwym, was enkel uit verdriet,
Omdat ik tegen hem niet meer mogt procedeeren.

DON FERDINAND.

Ik zal u, voor 't vervolg, die kuren wel verleeeren;
Rodrigo blyft voortaan voor u geen wryfpaal meer,
Waartegen gy 't gerecht zult brengen in de weer.

DON DIÉGO, *in zyne handen wryvende.*

Dát's mooi gezeid!

CHIMENE.

ô Ja! 't is koren op uw' molen;
Maar, oudje! gy staat niet, als ik, op heete kolen.
Uw toestand en myn lot verschillen, dat gy 't vat:
Ik heb een rouwkleed aan.

DON DIÉGO, *naar zyne wang voelende.*

Ik heb een' klap gehad.

CHIMENE.

Ik ly' door hartzeer pyn.

DON DIÉGO.

Ik moet van kiespyn klagen.

CHIMENE.

Myn paatjelief is dood.

DON DIÉGO.

Myn wang is blaauwgeflaget.

CHIMENE.

Genoeg hiervan. 'k Zie klaar dat ik niets winnen zal,
Dewyl men lagcht en spot met myn fataal geval.
Ik moet dan van 't rapier myn reparatie wachten;

En, ware ik niet een meisje, ontbloot van mannekrachten,
 Ikzelf trok flink van leer, en stiet den degen in,
 Of liefst voorby, het hart van hem dien ik bemin;
 Want, nu myn liefde bleek, word ik zó droef te moede,
 Ja zó beschaamd, dat ik, uit pure spyt en woede,
 My zou begraven in een klooster, levenslang,
 Ware ik voor 't nonnenkleed niet schuw en vreeslyk bang.

Tegen de edellieden.

Wie van de heeren wil een' dienst doen aan Chimene?

Wie met Rodrigo in de mat gaan?

DON SANCHE.

Notabene,

Mevrouw! gyzelf hebt my, op hand en mond, beloofd,
 Dat, als Rodrigo niet ontbloot wierd van zyn hoofd,
 Gy dán my kiezen zoud om hem morsdood te steken:
 'k Verzoek u dus om de eer van hem den hals te breken.

DON FERDINAND.

'k Hou van dat vechten niet, en wil dat voor altyd
 Die slechte Fransche mode in Spanje zy vermyd.

DON DIÉGO.

Maar, vorst! als gy myn' zoon verbood te duëlleeren,
 Zou iederēen met hem den gek vry durven scheeren.
 Hits alle uwe edelliēn gelyklyk op hem aan:
 Hy zal 'er duizend zelfs op éēnen keer verslaan.
 Al is de knaap noch jong, hy heeft reeds fraai bewezen
 Dat hem geen tweegevecht of veldslag kon doen vreezen;
 Hy heeft zeer mild den klap, dien ik ontving, beloond.

Tegen don Sanche.

'k Beklaag u, jongenlief! als ge u zyn vyānd toont.

DON SANCHE.

'k Ben óók geen druillóor, ik!

DON FERDINAND.

Om maar een eind' te maken
Aan deze talmery, wil ik myn' rang verzaken,
En slaan den tweestryd toe, al is 't myn smaak juist niet:
'k Ben, schoon een koning, zeer toegevend, als men ziet.

Tegen don Sanche.

Treed morgen in gevecht.

DON DIÉGO.

Neen, vorst! dit tydbevelen
Zou slechts ons treurig stuk een' dag doen langer spelen.
Myn zoontje kan terstond gereed zyn, en met spoed
Verwisselt hy zyn' helm voor zyn' drickanten hoed.

DON FERDINAND.

Mynheer de gouverneur! 't is myn voltrekt begeeren
Dat hy een half kwart uurs met slapen zal passeeren:
Hy heeft, bedenk dit wél, gewaakt de gantsche nacht,
Daar wy gerust in 't bed die hebben doorgebracht.
Nochtans, om elk duél te keer te gaan nadezen,
Zal ik, noch geen van 't hof, by 't bloedig moordspel wezen.
Chimene! keer naar huis. Don Diégo! laat ons gaan,
En snork, voor tydverdryf, eens van uw heldendaén.

Allen vertrekken.

T W I N T I G S T E T O O N E E L.

Een vertrek in het huis van Chimene.

CHIMENE, DON RODRIGO, ELVIRE.

CHIMENE.

Rodrigo, hoe! by dag dus in myn huis te komen!
 Wat zei' niet wel de buurt, als gy hier wierd vernomen?
 't Waar' met myne eer gedaan, ja 'k zou niet meer deliën,
 Uit maagdelyke schaamte, in de oogen durven zien.

DON RODRIGO.

'k Dien, eer ik sterven ga, u toch vaar wel te zeggen.

CHIMENE.

Gy sterven? Eil gelief my dit eens uit te leggen.
 Is Sanche dan voor u zulk een ontzaglyk man,
 Dat reeds zyn knevelbaard u huivrig maken kan?
 Foei, zó licht bang te zyn!

DON RODRIGO.

'k Geloof, gy schertst, myn waarde!
 Ik ben, dit is bekend, de grootste held der aarde,
 En dus is bang te zyn hier 't eijerëten niet;
 Maar dat ik sterven ga is enkel uit verdriet:
 Ik leef u in den weg.

CHIMENE.

Eilaas! kent gy Chimene?

DON RODRIGO.

Uw tronie van fluweel en yzren hart *meteene*
 Zyn beiden my bekend; gy zyt, met zeer veel schyn,
 Een roos te noemen, in een bloemkelk vol azyn.

CHIMENE.

'k Acht dees gelykenis een zeer galante lomtheid.

DON RODRIGO.

Ach! daar ik u aanbid, vertoont gy my de stomtheid
Van 't pyltje, 't welk de min op u geschoten heeft;
Want dat gy me yslyk kwelt is juist niet zeer beleefd.

CHIMENE.

Loop, gekje! onnoozle hals! Het word my klaar bewezen
Dat gy met meisjes niet veel omgang had voordezen.
Zaagt gy dóór al myn taal en vreemd gedrag niet heen,
Dat ik zó boos niet was als ik uitwendig schein?
Dán zyt ge een rare Cid! dán hebt ge u mooi bedrogen!
De koning zag dus vry wat beter uit zyne oogen:
Myn flauwte toonde hem myn' waren toestand aan.

ELVIRE, *zagtjes*.

Mevrouw! doe toch op ééns niet alles hem verstaan!

CHIMENE.

Het is 'er uit, vrindin! ik wil de zeilen stryken;
Ook loopt het stuk naar 't einde, en dán moet alles blyken.

DON RODRIGO.

Zyt gy dan niet meer boos, wyl ik myn' vaders klap
Aan d'uwen heb betaald? of zegt gy 't om de grap?
Hoor eens, mevrouwtjelief! gy zocht my wat te plagen,
En van zoo'n mooie meid kon ik dit licht verdragen;
Doch ik wil, op myn beurt, u plagen des te méér,
Naar luid van 't spreekwoord: „Fopje my, ik fopje weét.”
Dat ik kapot wil zyn, is juist niet uit verlangen
Om koud te wezen, maar om u in 't net te vangen:
Als ik u, na myn dood, knarstandend' zie van spyt,

Zal

Zal 'k lagchen van vermaak dat gy ontroostbaar zyt.

CHIMENE.

Foei, foei! wat zyt gy hard!.. Neen, allerlieffte jongen!
Maak, wat ik bidden mag, niet langer kromme sprongen!
Bevecht don Sanche, en zorg dat gy dien gekken kwant,
Dien ik nooit trouwen wil, doet byten in het zand:
Dit is voor u licht werk: gy kunt 'er agt of negen,
Van zoo'n allooi als hy, vastrygen aan uw' degen.
Bedenk, myn beste vrind! dat wie, in dit geval,
Als winnaar koning kraait, Chimene hebben zal.

Zy vertrekt, met Elvire.

DON RODRIGO, *tegen het publiek.*

Sa nu! wie heeft 'er lust om eens met my te trekken?
Mynheeren! lagcht maar niet: ik laat my niet begekken;
'k Tart honderd-duizend man, om haar die ik aanbid;
En, kort en goed gezegd, ik ben en blyf de Cid.

Hy vertrekt.

E E N - E N - T W I N T I G S T E T O O N E E L .

CHIMENE, ELVIRE.

ELVIRE, *dóór eene reet van de deur glurende.*

Hy is al weg, mevrouw!

CHIMENE, *die binnentreed.*

Dán moet ik wederkomen:

't Zou grappig wezen, als 'er niemand wierd vernomen
Om 't luisterend publiek één woord te doen verstaan!
Dat loopen heen en weér staat my maar paslyk aan;
Doch 't loopen heeft haast uit, en 't is myn hoogst verlangen

Dat ik een' fraaij' jong' heer ten echtvrind moge ontfangen.
Ik zeg misfchien te véél, doch veins met regenzin,
En, ik beken het vry, ik ben half gek van min.

ELVIRE.

Maar! als don Sanche nu de zege mogt verwerven?
Als eens Rodrigo stierf?

CHIMENE.

Rodrigo kan niet sterven:

Hy is te groot een held.

ELVIRE.

Maar, och! die klap, die klap!

CHIMENE.

Helaas! gy hebt gelyk, dat is een malle grap.
Had vader liever my 'er vyf of zes gegeven!
Dán waar' dit treurspel niet bekend, ja niet gefchreven,
En Spanje, gantsch Euroop', had niet 'ervan gewaagd;
Want ik waar' zeker om een' oorvyg niet beklaagd.

ELVIRE.

Het zy hiermeé zo 't wil, sta langer niet te droomen.
Gy moet uw' bruijom dood, of levend', weér bekomen!
En, ware ik in uw plaats, ik zag myn' bruidegom
Veel liever levendig dan dood en koud weéröm.

CHIMENE.

Gy zyt geen treurspelfreule, en kunt dus maklyk praten.
Ik wenschte, offchoon hier juist het wenschen niet kan baten
Dat geen van 't heldenpaar mogt worden overheerd,
En beiden dus te zien als mal te rug gekeerd;
Dán zoude ik lagchen om te fcheuren!

ELVIRE.

't Lykt wel gekken!
 En waarom laat gy dan, om u, den degen trekken?
Styfhoofdig, ja mischien zelfs koppig, zo 'k niet dool,
 Maakt gy 't publiek wat wys, of slooft ge uzelve een kool.
 Mevrouw! mevrouw!....

CHIMENE.

Elvire! och! wil toch niet zo malen!
 Wie ook verwinnaar zy, ga geest van hertshoorn halen,
 Indien.... Dáár is don Sanche: ó pyn! nu is het fout!

TWEE-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

CHIMENE, DON SANCHE, ELVIRE.

DON SANCHE.

Mevrouw! ik kniel voor u. Gy word terstond getrouwd.
 'k Bestel *deez' degen* hier....

CHIMENE, *uit een reukfleschje opsnuivende.*

Br! 'k zal van schrik verzinken!
 In held Rodrigoo's hand plag dit rapier te blinken:
 Ja! 't is zyn eigen staal, van 't Moorsche bloed noch rood.
 Eilaas! voor d' eersten keer is dan myn hartlief dood!

DON SANCHE.

Zie eens ter deeg: dit staal heeft nimmer bloed vergoten;
 't Keert maagdlyk in de scheé.....

CHIMENE.

Neen! 't heeft hém neêrgestooten,
 Die nimmer sneuvlen kon, had niet uw vuist, ó plug!
 Den held, verraderlyk, getroffen in den rug;

Misfchien heeft hy geniesd, en gy, ó beul! verkrachter
Der kampwet! maakte een' draai, en troft hem dus van achter!
Zó viel 't gemaklyk, hé? den Cid te doen vergaan!

DON SANCHE.

Zo gy bedaard my hoort.....

CHIMENE.

Dit waar' wel wys gedaan;
Maar dees verwarring, die zó raar is om te hooren,
Waar' dan te spoedig uit, en 't aartigst brok verloren,
Kortöm, of al of niet is dit Rodrigoo's kling,
En ik stel, om de grap, dat hy door u verging.

ELVIRE.

Maar hoor hem eerst, mevrouw!....

CHIMENE.

Komt gy my óók wat plagen?....
Neen, Sanche! gy hebt hem niet voor de vuist verflagen;
Geen Sanche Pança was zoo'n druilöör als gy zyt.
'k Blyf, vóór ik met u trouw, liefst ongetrouwd, uit spyt.

DON SANCHE.

Dit vreemd vooroordeel, dat.....

CHIMENE.

Wyk spoedig uit myn woning;
Indien gy niet begeert dat ik, tot uw belooning,
U daadlyk door myn knechts doe smyten op de straat!
Ga! vruchtloos zou de kat hier snufflen óm 't gebräad.
Rodrigo leeft niet meer, die arme beste jongen!
'k Heb nooit u lief gehad, en 't liedje is uitgezongen.

DRIE-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

DON FERDINAND, DON DIÉGO, DON SANCHE,
CHIMENE, DON ARIAS, DON ALONZO, ELVIRE.

CHIMENE.

Zie zo! 'k ben weduw', vorst! zelfs eer noch vrouw te zyn:
Klinkt dit een weinig vreemd, het heeft nochtans veel schyn:
'k Ben weduwlyke bruid; en, of 't u moog' verstooren,
'k Zal weder, naar gewoonte, u hier wat ringelooren.
Myn bruidegom is marsch naar 't aklig geestendal;
Doch weet dat ik hem minde, en eeuwig minnen zal;
Want ik veins thans niet meer: de klucht is afgelopen.
Gy zult tot trouwen my niet dwingen, wil ik hopen;
Want, zie! ik heb in Sanche in 't minst geen smaak of zin:
'k Ben, schoon een jonge meid, niet mak, als ik begin.
Dus is het afgedaan, en ik wil vryster blyven.

DON DIÉGO.

Zoo'n wispeiturigheid laat nimmer zich beschryven.
'k Heb 't wél gezegd, ó vorst! zy had myn zoontje graag,
Hoewel ze ons heeft gedoekt, sints gistren en van daag.
Zult gy, voor tydverdryf, haar weér niet wat bedotten?

DON FERDINAND.

ó Neen! het word te laat om langer hier te spotten.
Stel u gerust, Chimene. Uw waarde vryer leeft.
't Is Sanche, naar ik zie, die u bedrogen heeft.

DON SANCHE.

Waarächtig niet! Alléén liet zich haar hoofd niet buigen.
Ik heb, een half uur lang, haar zoeken te overtuigen
Dat ik verwonnen was door held Rodrigoo's moed,

En ik, op zyn bevel, haar vallen moest te voet;
Maar 't was vergeefs; dees schoone, als waar' het afgesproken
Heeft myne rede, ó vorst! gedurig afgebroken.

By zulk een raar tooneel stond ik als malle Piet;
Doch, hoe 't ook zy, *ik schaam myn nederlaag my niet!*
Ik kom 'er schraaltjes af; doch, schoon 't my sterk moest rouwen
Zie ik zelfs met vermaak Rodrigo met haar trouwen. (wenn)

DON DIÉGO.

Dát's edelmoedig! kyk!

DON FERDINAND.

Zelfs onnatuurlyk! maar
De helden des tooneels zyn dikwyls wonderbaar.
Gy nu, Chimene! hoort dat niet uw uitgelezen
Zó dood is als gy dacht, maar haast uw man zal wezen;
Gy mint den jongen toch, gelyk gyzelf erkent,
En 't verder weigren, kind! waar' zeer impertinent.
Gy doet my veel plaizier door langer niet te teemen;
Want ik wil zelfs op my de bruiloftskosten nemen.

CHIMENE.

Hy leeft! hy leeft! ó vreugd! 'er is geen hinder meer....
Maar, die verwenschte klap!.... Dáár komt myn Cid, of hee

L A A T S T E T O O N E E L.

DE VORIGEN, DON RODRIGO, DE GRAAF
VAN GORMAS.

DON RODRIGO, *met den graaf van Gormas
aan de hand.*

Hier ben ik! en de graaf is ook niet by de doden:

Hy heeft ons fraai gefopt, wyl hy zulks dacht van nooden
Om een genoeglyk eind' te maken aan dit stuk.

CHIMENE.

Papaatjelijef! gy leeft! Hoe komt ge aan dit geluk?

DE GRAAF VAN GORMAS.

Toen held Rodrigo zyn pistool had afgeschoten,
Viel ik kwaanswyz' morsdood; doch, ras weêr op de pooten,
Sloop ik in buurmans huis, en kroop dáár stil te bed,
Om af te wachten 't eind' van zulk een vreemde pret.
Leg veilig nu, myn kind! uw rouwgewaad ter zyde.

ELVIRE.

Dat's jammer! 't staat haar mooi!

CHIMENE.

Hoe zeer ik my verblyde,

Wyl gy herleven moogt eer 't scherm gevallen is,
Die gekke klap weêrstreeft myne echtverbindenis.

DON DIÉGO.

Ja zeker! want myn zoon mag nimmer u bekomen,
Vóór die verbruste klap myn wang is afgenomen.

DE GRAAF VAN GORMAS.

Dit is niet mooglyk, vriend!

DON DIÉGO.

Dán word 'er niet getrouwd.

DON RODRIGO.

Chimeentje! och! is 't alweêr met onze bruiloft fout?
Moet ik, tot uwen dienst, weêr Moorenkoppen kneuzen?
Of, als een Don Quichot, gaan vechten tegen reuzen?
Alleen een legerplaats bestormen met myn zwaard?
Alleen een heir verstaan? Den musti van zyn' baard

Bg.

Berooven? Wondren doen? *en stout te boven streven*
All' wat de helden ooit in fabeldicht bedreven?
 Spreek maar! en ik marcheer, al waar't naar Diemerbrug,
 En breng een mandvol palm, of lauwren, meê te rug.

D O N F E R D I N A N D.

Genoeg! snork maar niet meer! — Chimene! ik zal wel maken
 Dat ge aan uw' bruidegom knaphandig zult geraken:
 Kusch flink don Diégoos wang, ter plaatse waar de klap
 Den paai wierd aangefineerd: zó voelt hy beterschap.

C H I M E N E.

Met al myn hart.

D O N D I É G O, *de ééne knie buigende, en zyn' pleis-*
ter afrukkende, waarna Chimene hem de wang
kuscht.

Dát smaakt! Nu is myn woud' genezen;

Tegen den graaf van Gormas.

Nu zyn wy beste maats, en zal het bruiloft wezen.

D O N R O D R I G O.

Wat ben ik yslyk bly', wyl 't all' is in den haak,
 En dus myn liefje ook my zal zoenen met vermaak!

Tegen het publiek.

Komt iemand eens dit treur- of hekelspel te hooren,
 Het leer' hem, niet te gauw de liên te slaan om de ooren!
 Een klap is maar een klap; doch wie hem eenmaal gaf,
 Neemt, schoon hy toveren kon, geen oorvyg weder af.

BYVOEGSEL

TOT HET HEKELSPEL:

D E C I D.

DON MANUËL, DON ALVARO, *beiden Spaan-
sche rechtsgeleerden.*

DON MANUËL.

Gy durft, don Alvaro! dus onbeschaamd beweerén,
Dat, als men, in DEN CID, een' held zich ziet verneëren,
Door 't geven van een' klap aan een' fatsoenlyk' man,
Die daad het treurspeldicht gantsch niet ontluistren kan!

DON ALVARO.

't Is waar, ik stel dit vast; maar 'k zal, om niet te dwalen,
De causa movens van dien oorvyg net bepalen.
Een heete woordentwist geeft reden tot den klap:
De gryze Diégo, trotsch op zyn ex-veldheerschap,
Terwyl hy thans aan 't hof zich loos heeft ingedrongen,
Bejegt Gormas als den minsten kruijersjongen:
Met recht word deze boos, en, nu wat gauw ter hand,
Brenghy een' wangslag toe aan dien vermeetlen kwant,
Doch met geen oogmerk juist om dus hem te affronteeren,
Maar slechts om d'ouden paai het snorken af te leeren.
Ook is 't geen nieuwigheid, en ik hou voor gewis,
Dat nooit op de aarde één dag, één stond, aanwezig is,
Waarop niet, hier of daar, een oorvyg word gegeven,
Wyl zulks is in den smaak alöm waar menschen leven.

DON

DON MANUËL.

Dat's alles wél; nochtans word nooit een klap verschoond,
 Dan by het plomp gemeen, dat woest elkander hoont:
 Dit is zyn dingtaal, ja! doch by beschaafde luiden
 Kan zulk een argument nooit iets dan smaad beduiden,
 En 't is by edellui noch wel het ergst van all'.....

DON ALVARO.

Ei! hoor naar 't geen ik hier beredeneeren zal.
 Wat toch, wat is een klap? Dit moet men overwegen!
 Wanneer de vlakke hand den luchtstroom weet te veegen!
 Veérkrachtig hem doorklieft, en eenig voorwerp raakt,
 Dat niet te rug kan gaan, en dus een botzing maakt,
 Dán word uit dezen zwaai een snel geluid geboren,
 Hetgeen, in 't Nederduitsch, het woordje „flap!” doet hooren!
 Dit nu word „klap” genoemd. Gy ziet dus, lieve vriend!
 Dat hy zyn waar bestaan ontleend van lucht en wind.
 Thans trek ik myn gevolg: geen handzwaai, by 't betoonen
 Van overylde drift, kan ooit een voorwerp hoonen,
 Dat, wyl 't niet rugwaart gaat, den klap ontfangen móet!
 Dit zyn de reeglen der beweging, kort en goed.
 Wat nu betreft den klap in kwestie, 't is bewezen
 Dat hy niet hoonend is, en nooit kan zyn misprezen;
 Want hy word toegebracht, by lui gelyk van stand,
 Op adelyke wang door adelyke hand:
 Dus is 't een eedle klap, het hooge treurspel waardig,
 En al wie hem bedilt, bedilt hem onrechtvaardig.

DON MANUËL.

Eilieve! wat bewys!.... 't is jammer, beste heer!
 Dat stelling en bewys vervallen op één' keer.

Een vuistslag en een klap zyn frydig met de wetten,
 Die, meest in ieder land, dien moedwil streng beletten,
 Behalve als man en vrouw, uit ernst, of om de grap,
 Eens houden tweegevecht, het zy met stomp, of klap,
 Mids 't binnenshuis geschiede, en geen geweldig leven
 Het volk, op 'sheeren straat, dus ergernis moog' geven.
 Dan, wat is hier 't geval? Graaf Gormas slaat zyn' man
 Vóór 't hof, op de open plaats, en maakt 'er fête van;
 Want immers zegt hyzelf: 't Zal uw verachtlyk spreken,
 (Geef hier wél acht op,) aan geen schandlyk loon ontbreken:
 Dus noemt hy zyn bedryf een *schandlyk loon*, en wis
 Heeft niemant ooit gemeend dat slaan verëerend is,
 Except de ridderslag, dien vorsten zélf ontfangen.
 Men ziet dus als droog zand uw reednen samenhangen:
 Indien gy beter niet uw logika verstaat,
 Beëfesen dan niet meer 't beroep van advokaat.

DON ALVARO.

Hoe, druilóor! durft ge een' man als ik ben affronteeren?
 Eer gy noch praten kost, kon ik reeds procedeeren.
 Gy zyt een aap, een gek, een lompert, ja een bloed.....

DON MANUËL.

Ha! zo! gy scheld my uit, omdat gy onder doet!
 Maar 'k zal, verwaande sul! terstond myn gramschap koelen;
 'k Zal u de reegien der beweging doen gevoelen!

Hy geeft hem een' klap.

DON ALVARO, naar zyne wang voelende.

Een klap! een klap! wat smaand!....

DON MANUËL, spottende.

Een klap strekt niet tot schand',

Op

Op rechtsgelerde wang door rechtsgelerde hand!
Adieu, konfrater!

Hy gaat heen.

DON ALVARO, *hem naloopende.*

Wacht! wy zullen nader spreken!...

Niet minder dan de Cid zyn' vaders klap mogt wreken,
Zal ik, don Manuël! tot aan uw levensënd',
U duur betalen doen dit voelbaar argument!

1816.
